

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

6

34-c

64

ibliotheca

Coll. Rom.

Societ. Jesu

5-04 c 64

~~93-6-8~~

~~46~~

~~6~~

~~34~~

~~23~~

~~23~~

~~25~~

~~25~~

46-5-90
25-5-90
46-5-90

ERYCI PVTEANI
COMVS,
SIVE
PHAGESIPOSIA

CIMMERIA.

SOMNIVM:

Secundò jam & accuratiùs
editum.

LOVANIÏ,
Typis GERARDI RIVET.

CLIO. LOC. XI.

Cum Privilegio.

V. N.

I

CHRISTOPHORO
VAN ETTEN,

DOMINO

DE CAUWERBURCH,
ERYCIUS PUTREANVS.

Dedico consecroque.

OMVM, five
PHAGESI-
POSIA CIM-
MERIA, qui-
bus CON-
VIVIORVM

LUXVM proscripti, ad te
mitto, Vir nobilis, ut nomi-
mine tuo ornem & illustré.

SATIRA est, SOMNIUM
est, Lusus est, noctis & ca-
liginis opus: non inamœ-

A 2 num

num tamen , si rerum fictâ
quadam imagine delectaris.
An me fallit Genius ille tu-
us, illa paternæ indolis ma-
tura, & sine vitio amœnitas?
delectaris. Litterarum has
delicias amas, Litteris imbu-
tus; & risum, ubi alius iras,
colligis. Dici, & stilo adum-
brari sustines, quæ non usur-
pas; pungi & puniri, quæ
damnas, à bonis honestisque
moribus aliena. Paterno ex-
emplo, non Luxus aut vani-
tatis, sed virtutis instrumen-
ta divitias habes. at ego, vir-
tutis etiam amore, vitia quæ-
dam publica & promiscua,
quasi orbi & ævo nostro de-
sint, in alieno aut ignoto per-
sequor.

sequor. Vitia, quæ lucis exilio mulctata, nonnisi in tenebrarum hodie regno licet invenire: publica verò & promiscua, quæ privatus aliquis, quia celare non potest, defendere audeat; quia in mores familiamque aliunde adoptavit, neget esse sua. Sed vitia nostra (promiscuè hoc etiam dicam) sive ab aliis, sive à nobis, nostra sunt; magis etiam nostra, si excusamus. Nunc igitur, ut morem ævo geram, scenæ meæ fictionem ad CIMMERIOS transfero, & ignotam regionem noctis. Siquis niger, siquis improbûs, siquis luxu perditus, hîc habi-

A 3

tat:

4 AUCTORIS

tat: in orbe nostro nihil est
 quod culpam. Vigent can-
 dor, probitas, sobrietas; &
 quidquid vitium erat, vir-
 tutis personam induit. Sed
 ego quæ vidi, quæ audiui,
 cum nec oculis, nec auribus
 uterer, tanquam lulum esse
 cupio, & omnis simul luxu-
 riæ spurcitia æque amuletum.
 Sic facilius bona & salutaria
 præcepta penetrant, cum a-
 mœnitate vestiuntur. nec
 laboranti stomacho aversio-
 que conciliari cibus potest,
 nisi blandimentis corruptus.
 Quem verò omnino sensum
 COMVS hic involvat, ne-
 scio: *Ονειροκρίτην* non consului.
 Et an quis alius volet? Iu-
 cun-

cundiùs nesciri quædam interdum possunt, quàm sciri. Illud cavendum etiam, ne perversâ interpretatione Somni religio violetur. Noctes obscuræ sunt, ut & imagines ejus laborare tenebris fatearis. Neminem igitur offendere narrando possum, nisi quem vitia sua denudant: neminem somniando, nisi nunc demum qui scribunt, Atlantes sunt, & Somniare desierunt. Mihi certè hæc felicitas necdum contigit: quietis meæ nocturnam malaciam infestæ ex interuallo umbræ conturbant. Tales illæ ipsæ, quas in lucem ire nunc jubeo, atque adeò (Famæ Ge-

A 4 nius

nus favcat) perennare. Vmbras, dicet aliquis, in lucem? perennare? portentum est.

At ego CIMMERIAS ipsas præsidio lucis æternas faciam, radiisque muniam à Virtutis tuæ splendore. Ignis frigore septus, & hic me stipatus, robustior est: ita fulgenti lumine umbræ circumscriptæ, densantur, nec vires capiunt nisi ab hoste. In te quidem, nihil; quod vitalem (ut ita dicam) caliginem SOMNIO meo addat, reperio, præter ignem & illustres Heroici animi dotes. Hoc nunc igni obscurum COMVM, conspicuum facio: stili ingenii-
que

que Lufum CIMMERIVM
tuo, ut dixi, Patrísque tui
Viri summi, nomine orno
& illustro. Tu quidem i-
mago Patris es: ad magna
& sublimia virtutis gradu
scandis. Dicerem, Pater i-
pse es, nisi discrimen atque
intervallum pietas faceret.
Etenim quotiescúmque co-
gitationes à Patre ad te fle-
cto, rediisse ad Patrem vi-
deor. Quem imitaris, refers;
& quem gloriari possis, ex-
primis. Accipies igitur mu-
nusculum istud, quod jam
prior Pater libavit: accipi-
es, quod dare Patri vide-
or, quia tibi. Illi debebam
Famæ & Tranquillitatis

A 5 hosti-

8 A V C T O R I S

hostimentum, tibi solvo: & quasi parum esset, unius auctoritate COMVM meum munire, geminam præscribo. Tuum Patrísque lædet nomen, qui hunc librum; & quem tuum videbit Pater, defendet. Tu defendes quoque, & furentem indocti Livoris insaniam strepitúmque compesces. Vale, vive, cultum obsequiúmque meum ama, ô Gemma & delilicium ordinis tui & gentis. Louanii, III. Eid. Quinct, ∞. Ioc. VIII.

D A N.

DAN. HEINSI

9

AD

E. P V T E A N V M

HOSPITEM,

& intimum amicorum.

NON sic Orestis fidus astitit suo
Phocaea quem tellus tulit,
Cum matris igne vultibusque territus
Lassavit ultrices Deas,
Quanta hospitalem postquam inivimus
larem

Tecum mihi concordia est.
Non si per igneis ire candenteis pares,
Amice, & ultimum latus
Septentrionis defatigatum minis
Et aspero crudum gelu,
Vel qua vagantem pressit Alceides pedem,
Gadesque terrarum extima
Ponto cadentes audiunt Phœbi rotas,
Ignavus accurram comes.
Nec si leana vis resurgat ignea,
Capramque coniungat lea,
Dapesque nostras ore & unguibus tra-
hant

Ditis venenosa striges,

Quales

*Quales paratis astitere' fertillis,
 Profana Phinci cohors,
 Usquam revellar: sic potentibus Deis
 Sic Delio visum fuit.*

*Nec si trilinguis Tanarum servet canis,
 Ut irruente Theſeo,*

*Tecum recusem, PVTEANE, pallidas
 Invisere Umbrarum domos,
 Sedesque noctis, impiisque Manibus
 Inenatabilem Styga.*

*O & meorum prima pars sodalium,
 Sacrumque posteris caput.*

*Non ut tremiscas triste livoris malum,
 Et seculi diras aves,*

*Quas imperita tollit indignatio
 In proximum calo genius,*

*Aut inchoatis haecenus laboribus
 Musisque subtrahas manum:*

*Sed ut superbus inter ignavos eas,
 Adoraeque nobilis*

*Ipsoque laudis gloriaeque lumine
 Imbelle proteras pecus.*

*Qualis volucris fulminatoris Dei
 Cum credidit calo caput,*

*In altiora fertur, obstrepentium
 Secura, quas tellus habet,*

Nubef-

*Nubésque penna scindit , & flammans
Iovis*

Contra intueri nil paver.

Vel ut exuentis per iocum vibicibus,

Qualis Lycambeus gener,

Premas inertes ; siue pungendo lubet,

Seu fortè casum mavolet:

Non parcere ullis certis invidentibus,

Virtute sat potens tua.

Sive te Menippi, seu Bionei iuvant

Non inuerecundi sales,

Nihil dature longa quod mergat dies,

Aut impotens obliuio;

Ipso furore major allatrantiunt:

Vt seua tigris aut aper

Abit molossos inter & pedem struit,

Dentis relicturus rotam.

CORN.

CORN. A MARCA
 IN COMVM
 CLARISS. VIRI
 ERYCI PVTEANI
 TETRASTICHON.

DELICIAS COMI, *Sybari-*
tica prandia, Flora

Gaudia, luxuria multicoloris opes

ERYCIVS docto. PVTEANVS

acumine stringens,

Dignum Attellano pegmate ludis
opus.

SOMNIA *nuda vocat; sed quid, dum*
schemate nudo

Somnia lectorē vera docere queant?

Quid melius vigil, & pressam si consu-
lat aurem,

Tam bene qui suade somniat in gre-
mio?

ERY-

ERYCI PVTEANI

COMVS,

SIVE

PHAGESIPOSIA

CIMMERIA.

SOMNIVM:

QUAE nec facta, nec futura sunt, dicam; stili, aut ingenii causâ. Non offendetur, quisquis ludum aut amoenitatem amat, Litteris Musisque olim agnatam. SOMNIVM est, & hoc narrare mihi liceat; sed Interpretem arcere, qui aut facta, aut futura velit designari. Abi, & dragmam alibi pete, mendacio premium. Οὐ γάρ ποτ' qui ὄνειρον dixerit, is divinus. Quid verba mea torques lime, & innocentem sermonem afflicto sensu adulteras? In nube aut igni imagines

nes rerum malè feriatì distinguunt,
 & cæcutiunt: pariter in nube & igni
 cogitationum, atque somni. Abi
 igitur: ego quæ vidi, non vidi. Si-
 quod C I M M E R I V M est, hîc fui;
 siquæ P H A G E S I P O S I A, his in-
 terfui. Quæcumque leges, semise-
 pultæ mentis labores sunt, & nigri
 silentiî simulacra. An & Somniare
 mihi nefas? tum Naturam accuse-
 mus, & cogitationes omnes, ven-
 torum instar, in vincla demus, &
 Vlyssis utrem. Cogitationes? imò
 res actionesque omnes humanas.
 Etenim quæ manu aut mente diur-
 nâ agimus,

*In somnis hæc eadem plerumque vide-
 mur obire.*

Lucis sive curas, sive delicias nox
 excipit, & cum somnus obrepit, ve-
 lut in stagnanti quadam nebulâ re-
 præsentat. Nimirum,

*— abi est distracta per artus
 Vis anima, partimq; foras ejecta recessit,
 Et partim contrusa magis concessit in
 altum,*

tamen

tamen viget, & in mortis umbrâ
vitæ munia, consilia, imò deliria,
vanis delusa imaginibus, molitur.

Sic nec quietem usquequaque sine
labore mortales habent. curarum &
nugarum reliquiæ, die exantlato,
lectulum unâ scandunt, & membra
sopore irrigata, vel terrore lanci-
nant, vel gaudio demulcent. *Tradu-*

citur autem (cum Lactantio dicam)
mens cogitatione cacâ, cum cogentibus
tenebris secum tantummodò esse cæperit:
dum intenta cõt in ea de quibus cogitat,
repente somnus obrepit, & in species pro-
ximas sensim ipsa cogitatio declinat. Sic
ea quæ sibi ante oculos posuerat videre
quoque incipit. Sed ego narrare nunc
incipio: qui Somnium æstimas, &
delicias admittis, pusilli temporis
dammum impende: hoc præmium
posco, ut audire sustineas.

Lib. de
Opifido
Dei.

NOCTIS senium erat, & adul-
tâ somni dulcedine, simûlque ima-
gine involutus, per suburbanos col-
les opaco mentis itinere errabam.

Varia & verna quædam amœnitas

B tellu-

tellurem vestierat , pulso hiberni
anni squallore: cùmque in ipso fron-
dosi nemoris aditu Dryadas medi-
tarer, animùmque concuterem, scri-
pturus Silvano carmen; in densissi-
mum pænè antrum delatus sum, cu-
jus vestibulum naturalis arborũ se-
ries fecerat, & limen religiosæ fron-
des inumbrârant. Iuxtâ, atque aded
in supercilio purissimi fontis con-
gestæ è grumis cespitibûsque men-
tæ erant, sparsim corollæ, & reliquæ
quædam bellariorum. Convivium
aliquod fuisse, madens adhuc lacte
vinóque solum indicabat. Ab ipso
speluncæ penetrâli nuptiale quod-
dam murmur luménque exhibat; ut
omnino appareret, è Nymphis ali-
quam à novo in thalamum sponso
deductam esse. Mirabar ego castis-
simum secretum, & cujusmodi in
Ithacâ Homerus fabulatur, Vene-
ris Amorisque numinibus impleri;
cùm nescio quis humanâ formâ au-
gustior, tanquam è confinio lucis &
umbræ emergere mihi visus, ipsum
planè

planè Gratiarum ac Lubentiarum
 omnium simulacrum. Vestis vultús-
 que Androgynum loquebantur, &
 à Mercurio Veneréque sexum: reli-
 quus ornatus & effeminare virum
 poterat, & in feminâ mollitiem au-
 gere. Caput rosis gemmísque distin-
 ctum, & radiorum quâdam majesta-
 te: coma in cirros cincinnóisque di-
 gesta, odoribus perfusa, auram quo-
 que imbuerat. Sed has delicias cre-
 bri acidíque ructus, & onusti indi-
 cia stomachi deformabant. Convi-
 viorum aliquem Genium esse facile
 conjiciebam. nam & multo sangui-
 ne facies rubebat, & toto videbatur
 corpore hilaritatem induisse. Gestu
 mollis, ætate juvenis erat, καὶ οὐπω
 ἐφθόσος, ἐρυθρὸς ὑπὸ οἴνῳ. *nec adhuc e-*
phebus, præ vino rubicundus, & qua-
 si epularum hæssissent in ore reli-
 quæ, spinâ argenteâ dentes per-
 fodiebat. Mox lævâ facem, dextrâ
 auratum roridúmque Liberi lepôre
 cornu complexus, identidem liba-
 bat. dixisses & specum lumine, &

fontem fragrantiam violari. Mihi de Iovis poculo subiit suspicari, & cujusmodi primi mortales habuere. Quippe memineram κερᾶν hac origine apud Græcos esse *miscere vinum*, aut *infundere*; κρατῆρα quoque ἀπὸ τῆς κέρατος, quasi κρατῆρα dici. Ergo, cur non (tacitam mecum querelam muginabar) sic non vivimus hodie, & simplicissimam voluptate Naturam matrem agnoscimus, quam Asiatico nunc ubique morbo fecimus novercam? Sed quæ frugalitas tamen, si corneum corticem splendentis metalli fucis pellimus? si ambitio terram lutumque invenit, quo lasciviat? si non Sabinis tantum, sed Indicis passim diotis Ebrietati litetur, præ quibus vile, si Diis placet, aurum est? Mensæ, vasa, lances, epularum sumptus superant: parum, haurire uno convivio dena millia æris, parum nisi pretio ministres.

— *Mero committere gemmas,
Atque aurum violare cibus,*
plebejum est: opes prodigalitate
æstimant.

æstimantur. Inter hæc cogitationes meas rectà, & sine vestigiòrũ vicibus allabitur Androgynus (Ægyptiam aliquam statuam moveri putabam;) & ut spernere divitias videretur, sparsa in antecessum gemmarũ missilia divinã pedum constantiã calcabat. Dubitare cœpi, an in tam ornato corpore mens Philosophi habitaret: vestitam olim purpurã Sapientiam, & plerosque è Barbatis illis non sprevisse tantũ lautissimas opes, sed abjecisse. Ponè puer sequebatur, qui florido vultu, & superbo ornatu L V X V M referebat. Puella etjam, ne & sequior sine ministerio sexus esset, sed infra sexum mollis, pompam augebat, variegatum auro crotalum sistrũque gerebat, & quidquid ad L A S C I V I A M prisca Musa, aut Voluptas invênit. Hi nutum vestigiũque Heri observabant; & medium mox, accepto signo, cingentes, cantillare, tanquam ad Mydæ tribunal cœperunt. Me insolitum ac planè divinum me-

los totum hauserat: & victus dulcedine, jam nutabam in somnum; cùm ecce Androgynus cōcussam admovit luminibus meis facem, omnémque soporis nebulā dissipavit. Tum verò immotis strictisque oculorum radiis, & qui flammam vicerant, me intuens, An tu nescis, inquit, Sacris meis pervigilium deberi? Necdum Solis occasus est, & somnum ordiris? Si numen meum nescis, inter mortales immortalis ago, Nocturni genus, Amoris Lætitiæque Genius, Δάμων ὁ Κῶμος, παρ' οὗ τὸ χαμάζειν τοῖς Ἀνθρώποις. COMVS Deus, à quo mortalibus Comeffari est. Longè latèque imperium meū pro-
vexi, & ex quo Sybaritæ toto orbe vivere cœperunt, ubique gentium color. Iam Sacra mea, PHAGESIA, sive PHAGESIPOSIA sunt, Scriptoribus nominata, & Luxu Lasciviæque peraguntur. Paucis: totum Voluptatis regnum meum est; nec felix quisquam, nisi qui meus. An & ornatum adspicis? hic
me

me decet, & sexus utriusque fœcunditatem adeptus sum, ut dare me delicias posse censeas, & accipere. Deum viri, Deam mulieres, sed eundem Genium venerantur. neque id à numinis ratione alienum. Veneris signum (ut de aliis taceam) in Cypro olim *barbatum corpore, sed veste muliebri, cum sceptro ac staturâ virili*; ut mas ac femina videretur. quam eâdem de causâ Ἀφροδίτην Aristophanes appellavit. Atque ego ex hac natus, referre matrem non possum, nisi sexu utroque polleam. Quid verbis opus? & Venerem, & Mercurium, si is pater, ego dabo. Ergò pueri & puellæ adsint, viri & matronæ adsint, & ab uno suum quisque sexum numine fœcudent, ætatem oblectent. Quæ mortalium sine voluptate vita? pœna est. Hanc, si sapere constituisti, fuge; illam carpe, & quem in finem benigna te Natura produxerit cogita: non ut miserum durâ virtute crucies animum, & è felicitatis contubernio protur-

B 4 bes;

bes; sed ut mollitie bees, ut suavitatibus lubentiusque omnibus irriges foveasque, velut tenerrimam brevis vitæ flammam. Itaque mortalis,
Immortalia ne speres, monet annus, & alium

Quæ rapit hora diem.

Ego tam profani sermonis audaciam nullâ patientiâ digerens, infaustum numen, velut portentum detestabar. Fuga in mente erat, sed alæ in votis; cùm ecce densissimâ nube repente septus, sublatúsque, adspirante & impellente nescio quâ aurâ, deferor, Zephyri, an Somni? Pŷchen putares in ipsam Cupidinis regiam vehi. Sic ergò densato aëris rore sepultus, momento temporis in noctis regionem, & ignotum mihi orbem veni.

Εἴθε δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε
 πόλις τε

Ἡ ἔρι καὶ νεφέλη κέκαλυμμένοι, ὅδε ποτ'
 αὐτὸς

Ἡ ἥλιος φαέθων ἐπιδέρκεται ἀκτίνας
 σιν,

Οὐδ'

Οὐδ' ὁπότ' αἰ στείχῃσι πρὸς ἔρανον
ἀστερόεντα,

Οὐθ' ὅταν ἄψ ἐπὶ γαῖαν ἀπ' ἑρανό-
θεν πρότρᾶπῃται.

Ἀλλ' ἐπὶ νύξ ὅλῃ τέταται δειλοῖσι
βροτοῖσι.

*Hic populus, latebrofa hic mœnia Cim-
meriorum,*

*Quos premit aternâ densius caligine
fumus*

*Aëris impuri; & quorum Sol exul in
orbe est,*

*Seu quando exoritur, nascenti lumine
calum*

*Complens, seu terra refugum cum sub-
trahit ignem.*

*Nox miseros urget, longis nox caca te-
nebris.*

*Vix udam pedibus terram tetige-
ram, &*

— *circumfusa repente*

Scindit se nubes,

partimque frondoso vicini superci-
lio amnis, tanquam itinere fessa, in-
cubuit; partim obsessum caligine
cælum novo noctis fomento denfa-

B 5 vit.

vit. Cœpi circumferre oculos, & in
reductâ valle structuræ quoddam
miraculum distinguo,

*Tectum augustum, ingens, non centum
insigne columnis,*

*Sed quanta Superos calûmque, Atlante
remisso,*

Sustentare queant.

Limen lauru & lucernis illustre,
Regiam esse COMI insano pænè
titulo indicabat. Iam primis vesti-
buli gradibus imminebam, cùm à
tergo vestigia mea nescio quis pres-
sit. Respexi ad sonum, & adhæren-
tem ecce amicissimum meum A-
DERBAM video, tanquam ab eodè
numine deductum. Salutavi, & Te
quoque mores, inquam, juventutis
agunt, nec tres viros aliquos metuis,
aut homines octo? Extra jocum:
Hoc noctis, imò loci, virgula nos
divina junxit. Fortunæ meæ testem
& consortem exoptabam: te præci-
puè, quem animi ac studiorum feci.
Ille me complexus arctissimè, Tuus,
inquit, ero, mi PUTEANE, etiam
cùm

cùm non ero . Sed hoc jam nescio
mehercle, sim, an fuerim, & omni-
nò à vivorum contubernio sejun-
ctus. Obnubilatam quippe caligine
mentem gero , ne oculos dicam :
Fatum me , an frater ejus Somnus
ludit? Equidem è nubé hîc mihi na-
tus, & in alium effusus orbem vi-
deor, ubi mortui ambulant, & tene-
bræ coluntur . Dubiâ & fuscâ voce
isthæc proferebat Aderba, ut planè
& ipse videretur sermo nocte infe-
ctus: cùmque propiùs lumina ad-
moverem, fugisse è facie loquentis
sanguinem animadverti. Itaque ma-
num ejus premens, Vive mi amice,
inquam , animúmque erige . Tuti-
sumus, si viri esse volumus. ubicum-
que oculos clauferis , tenebræ sunt.
cæcum imitare ; in luce noctem, in
Sole caliginem habes . At iste, in-
quit Aderba, horroris locus, velut
lucus est; & lemures , ipsúmque da-
re Acherontem possit , atque aded
animum planè intrepidum percel-
lere. Ego in numeros responsionem
acuens,

acuens, fortiori coactæ sententiæ
spiritu dispellere inanem metum co-
natus sum.

*Quid innocentis ergò candor pectoris,
Quid puritas beata, quid virtus potest,
Viraginisque dogmata Sapientia;
Servam nigra si noctis aura obnubilat
Mentem, quatitque umbratili pectus
metu?*

*Audebo fari: noctis aura quid nigra
Potest, quid umbris obsita formidines;
Si liberam potente virtus asserit
Mentem manu, si candor atque puritas,
Viraginisque dogmata Sapientia?
Animo pavor; caligo tedâ sternitur.
Non pugna turpis, aut periculum; fu-
ga est:*

Non qui timet, sed qui timore vincitur.
Ergò robur colligamus, & quod com-
munis ducit Mercurius, porro ea-
mus. Superbissimam istam, & di-
gnam COMO Regiam vides? pe-
netremus. aut me Genius fallit, aut
cum fructu, imò voluptate audacia
nostra erit. Dixeram, & jam pro-
movebam pedem, cùm è proximâ
caveâ,

caveâ , ac planè Diogenis domo ,
ater procurrens canis , impetum in
nos fecit : rigeat auribus , hiabat
naribus , & ore minabatur. Latratus
verò , tergeminæ imaginis menda-
cissimo ludibrio redditus , novum
nobis terrorem incusserat . Cerbe-
rum esse , pronum erat suspicari. Ita-
que conversus ad Aderbam , Nunc
vivere nos desiisse dicito , inquam ;
Orci istam aulam esse , & trifauci
rabie muniri . At ille sollerti inge-
nio scenam hanc explorans , Nimi-
rum hoc tenebris , ait , deerat ; fabu-
lis mendaciisque terreri quoque de-
buimus , & Cerbereo latratu. Ergò ,
vigila , inquam ; imò ut scias quàm
securus sis , dormi. ludo fallimur , &
præter vocem nihil hîc quod lædat.
Pandum illum latrantis rictum ob-
serva : dices. Vbi osseus in ore can-
dor , ubi dentium excubiæ sunt ?
Mollis enervisque sonus omnis ; nec
torquetur , sed cadit. Ille excepit , &
Hercules , ait , aliquis furorem com-
pescuit , misellumque edentavit ? Vi-
vit

vit monstrum tamen, integræ & illæ fauces sunt; & hoc agendum, ne latratu mordeat. Agendum inquam, & quia catenis liberum, silentio alligandum est. Tu Sibyllam age, &

Mell: soporata & medicatis frugibus offam

Obijce:

ego mox, custode sepulto, aditum occupabo. Risit præposterum jocum meum Aderba: nec moratus, lapidem humo sustulit, gravique ictu frontem Molossam percussit. Canis incondito ululatu dolorem vulneris testatus, titubante gradu in vindictam ruebat, & in umbras nostras sæviit. Sed rabiem iterato iactu Aderba repressit, brutumque stravit. Geryonis diceres cecidisse Gargitium, & lethæâ totum nebulâ inundatum. Dum jacentis habitum contemplor, notavi formam & formidinem insolenti modo fictam: rostrum personâ velatum, reliquum nescio quibus exuviis corpus. Colum

lum armilla cingebat aurea , ferreis
distincta clavis : in cujus limbo hic
titulus.

LYCVS CANIS, FRATER
CERBERI, DELICIVM COMI,
CVSTODIA REGIÆ. SIQVIS
AVT LAPIDE ME ICERIT,
AVT FVSTE PERCVSSERIT,
LÆSVM NVMEN SCIAT, ET
FATVM EXPECTET HECV-
BÆ, ÆTERNVM CVM LAR-
VIS LVCTATVRVS.

Cùm legissem , directis in me
Aderba oculis , Perimus , inquit,
quantum audio, ac planè barathrum
nos habet , nisi repentinum salutis
iter Fortuna ostendit. Ita inquam,
ut Minæ sunt , grave hoc facinus
tuum, aut commune potius; & Deo-
rum hominûmque omnium iris ple-
tendum. Iam ad certamen se Ader-
ba componebat , jam gradum for-
mabat, ut larvarum aliquod agmen
exciperet ; cùm repentino clamore
ac tumultu Regia personuit. Ego
tanto horroris classico non leviter
per-

perculsus , planè metamorphosin
 nostram expectabam : & ecce lon-
 ga Bacchantium turba se explicuit
 digessitque, obviam Regi suo itura,
 jam advenienti . Tum Lycus ille,
 humi fusus, & mortuo similis , sive
 luce (nam faces præferebantur) si-
 ve clamore experrectus , in pedes
 velut è somno exsiluit ; & totus ad
 blanditiem compositus , tanquam
 delicias Hero faceret , gestientem
 agitabat caudam . Aderba bonum
 factum putavit, tam bellâ uti occa-
 sione; & , In hanc turbam, dum li-
 cet, nos mergamus , ait ; æstus ipse
 securitatis aliquem portum aperiet.
 Interea COMVS Luxu Lasciviâ-
 que stipatus ingreditur : & quid at-
 tinet pompam explicare? Horæ sua-
 vissimos Veris odores , omnemque
 florum purpuram spargebant. Amo-
 rem Gratia, Delicia, Lepores , ce-
 teræque Hilaritatis illices seque-
 bantur : Voluptatem Risus , Iocûs-
 que. Cum Saturitate soror Ebrietas
 erat, crine fluxo , rubentis Auroræ
 vultu:

vultu: manu thyrsus quatiebat; ac breviter, totum Bacchum expresse-
rat. Iuxta, Infania, Furor, Rixæ,
Iurgia, Pugnæ: tum Vomitus, Cru-
ditas, Morbi,

*Et subita mortes, atque intestata se-
nectus.*

Sed inter hæc maculas aliqui cum dignitate relucebant, Septemviri Epulones, Tribuni Voluptatum. In extremo agmine Lurcones, Come-
dones, Ventres, & Nepotum, Api-
ciorumque turba. Erat etiam qui Sardanapalum, qui Lucillum, qui Heliogabalum referret, & ne Phi-
losophus deesset, qui Epicurum. Pulchrum scilicet, in Sapientiæ fi-
nu Luxuriam abscondere, & à blan-
do nomine patrociniū vitiis quæ-
rere, & quoddam velut velamen-
tum. Innocentior quidem ista sen-
tentia est, non rejicienda, *Sancta
Epicurum & recta præcipere, & si pro-
pius accesseris, tristitia: voluptas enim illa
ad parvum & exile revocatur; & quam
nos Virtuti legem dicimus, eam ille vo-
luptati.*

luptati. Iubet illam parere natura: parum est autem luxuria quod natura satis. Quid ergo est? ille qui desidiosum otium, & gula & libidinis vices felicitatem vocat, bonum mala rei querit auctorem; & dum illo venit, blando nomine inductus sequitur voluptatem, non quam audit, sed quam attulit. Sic vitiorum infamiam à Sectatoribus Magister capit, & in COMI contubernio Epicurus, quia Epicurèi. Porro sequebantur, & totius pompæ vestigia premebant cæcâ caligine Nox, Tenebræ, Somnus, Silentium, Torpor, Terror, Horror, qui in limine, aut primo statim atrio, tedarum, & refulgentis undique metalli splendore dissipati, evanuerunt. Umbræ tamen audaces quædam, olimque mensarum affleclæ, irrepere & penetrare mihi visæ, quibus & ipse COMVS familiaris dicebatur. Interea

— *vario strepit icla tumultu*

*Regia, pars ostro tenues aurôq, sonantes
Emundire toros, altósque inferre tapetas:*

Pars

*Pars teretes lavare manu ac disponere
mensas.*

Lætissimo obsequio tota fervebat
domus. Tot coqui, ut in unam co-
quinam migrasse forum Romanum
videretur: tot famuli, ut exercitum
diceres.

*His labor inserto torrere ex sanguia ferro
Viscera casarum pecudum: his cumulare
canistris*

Perdomitam saxo Cererem.

Admiratione defixus hærebat Ader-
ba, & ego manum ejus premens, Vi-
gila, vigila inquam, nisi imago me
numinis fefellit & oratio, sollennia
ista COMI sacra sunt, & ut spe-
ctentur, fiunt. Oculos para & ap-
plausum, poteris inter Mystas esse.
Ille adversum intuens, De Mystis
parce, inquit; ad istas aras profanus
esse nil moror: spectare tamen si me
voles, Argus ero, non Aderba, &
ridendam animo scenam imprimam.
Quinetiam, dum fervet hic undan-
tis & obstreperæ turbæ æstus, pene-
tralia inimus domus, & furtivi spe-

C 2 & aculi

& aculi promulſide naſcentem curioſitatem excitamus? Annuo, ſimulque per confertam hominum frequentiam tranſverſo niſu viam aperio. Sequebatur Aderba, & cum vultus quorundam impudentiâ ſtolidos, pleroſque perſonatos videret, Quid iſtud? ait, in aurem mihi luſurrans; an membra jam laſciviæ deſunt, & veſtire faciem mortales incipiunt, cum pudoris damno? Etenim plus hic larvarum eſt, quàm hominum. Ego ſubrexi oculos, & rei novitate commotus, ſeniculi adſtantis laciniam duxi. Dic pater, inquam, an his obſcœna facies, & velari debet? Ille ridens, oreas vides, ait, & his vinclis oris dentiſumque feritas coërcetur. quos homines putas, lupi ſunt, & è Dauniâ Gætuliâve môſtra, morſu infeſta. An dicam etiam? Sub perſonâ vivere pulchrû eſt; frontem fingere, ut animus lateat; ſimulationem induere, ut mores commendentur. Tamen ejuſmodi inſulis Sacerdotes ſuos COMVS
 inſi-

insignivit, perpetuâsque in Regiâ
suâ voluit esse Quinquatrus. Hoc
sermone non illepidò excepti, ad
fauces adversi liminis pergimus.
Hic adolescens cum amphorâ &
cyatho stabat, & intrantibus pro-
pinabat vinum. Is cùm meraco &
nectareo ructu utrumque salutasset,
Si fortè sicci, inquit, aut sobrii, isto
rore palatum imbuite: tam sacer hic
locus, ut jejuno etiam spiritu inqui-
netur. Haussit prior Aderba tam re-
ligiosâ fragrantiam, & conversus
ad me, Liba, inquit, & æternitatis
desiderio animum accende. Etenim
reliquisse mortales videor,

— & Iliacâ porrectum sumere
dextrâ

Immortale merum. Steriles transmissi-
mus annos,

Hac avi mihi prima dies, hac limina
vita.

Dixerat; & ego, ut risum jam ebul-
lientem poculo reprimerem, eâdem
pectus ambrosiâ prolui. Tum con-
versus ad Pocillatorem, Isti quidem

C 3 lati-

latices, inquam, tam divini, sitim apud saturos inveniant, & in symposii calce. Imò ait, ut delicias scias nostri Laris, hunc liquorem vernulæ profundunt: potentis Bacchi pretium norunt, qui cum COMO cœnant: & cum dicto in Sacrarium transire nos jussit. Vidimus in fronte nudæ Veneris statuem è pario marmore, tanquam è rore spumantium fluctuum educatam. Quid attinet cum formæ detrimento formam adumbrare? in Venere Venus, & in toto lapide Voluptas spirabat. Cupido puer lascivo gestu matris æmulus, pinnis, arcu, & flammis armatus, cæco impetu amoris telum vibrabat. Ad dexterum parietem Bacchi signum erat, Autumni maturo ornatu mustulentum. Thyrsus pugnum implebat, hujusque mucronem lambentis hederæ nexus exarmaverat: diceres ebriâ quassatione ipsa non tantùm motu folia, sed susfurro animata. Sinistrum latus Ceres occupabat, spicis fertis caput cincta,

cineta, & qualis in Eleufiniis facris colitur, benigno cornu beatiffimos ruris honores fundens, aureamque ubertatem. Cultores fuos hæc numina invenerant, & jam genua laborabant ceratis deliciis votorum. Legebam dapes, merum, formam, & quidquid Gula aut libido pofcit. Murmur verò totum locum humilésque fufurri impleverant; &, ne prifcus libidinis geflus deeffet, dexteram plerique, primore digito in erectum pollicem residente, ori admovebant, bonæ Veneri fupplices. Quin hîc quoque Nuptiarum nescio quæ follennia; & facrum jugum viri mulierésque fubibant; ufu, farre, coëmptione jungebantur. Ergò in thalamum nos veniffe COMI intellexi. Nam & virgines quædam flammeo nuptæ incedebant, quæ laneis vittis postes ornaverant, oleoque unxerant, aquâ adfperfæ, & pronubo annulo oppigneratæ: aliæ è gremio matrum rapi, Sabinarum in morem, ac interim Talaffio, Talaf-

C 4 fio

sio audiebatur. Dum miramur tam insolitos ritus, ecce simulacra pluscula proferuntur. Aderba scire avidus quibus numinibus bajulantium brachia lassarentur, à puero prætextato, qui spinam albam accenderat, & pars quoque pompæ videbatur, nomenclaturam extorsit. Ille non invenustè, verborum compendium quærens, digitum extendit, & Quem primum vides, inquit, hortorum Deum appellamus, hæc secunda Virginensis est, iste Subjugus, tum Prema, & Pertunda: obscœnam religionem quid exponam? scire, non revelare hæc sacra licet: nec ætatem meam urge, qui nunquam non palleo, erubui. ac simul vultum sermonemque avertit. Ego Aderbam compellans, Hem, ingenium pueri! inquam: ad malitiam sapit. Nos autem quid hæremus? Hic ad nuces, & Fescenina ibitur: castæ aures subducendæ sunt. Sic ergò, perlustrato facerrimo loco, gressus retulimus, & in spatiosam illustrémque redis
porti-

porticum delapsi , novo splendore oculos pascebamus . Hîc Zeuxis , Parrhasius , Apelles , & siqui istius notæ , Naturæ opera coloribus vice- rant ; hîc Lysippus , Phidias , Praxi- teles , & magni illi imaginum Pro- methei sudârant . Maturæ artis mera miracula cerneret , partim penicillo adumbrata , partim celte & scalpel- lo effigiata . Imago tamen COMI insigni & pervetustâ picturâ emine- bat , quam ipsam olim Philostratus Lemnius descripserat . Ego Latine breviterque repræsentō .

COMVS DEVS , à quomortali- bus Comeffari , in thalami foribus adstas aureis , hinc lumine , istinc tenebris cir- cumfusus , tanquam in pugnâ noctis ac tedarum . Quid mirum , contemplantis oculos caligare ? non corpore , sed tempo- re nox adumbratur : tempus pingi diffi- cile est . E vestibulo felicissimos in thala- mo cubare sponfos facile conjicias . Ad hos COMVS rectâ ferre gressum vi- detur , atate juvenis , gestu mollis , fa- cie præ vino rubicundus , ac bellè potus ,

C S face

face in Somnum pugnans. Sanè tedis flos
 ætatis ac formæ à pictoribus illustrandus
 est, & sine tedis cacutiunt pictura. COMI
 tamen ad spectus paucillulum nutat,
 umbramque à capite & corollâ trahit.
 cetera corporis partes clarissimè efficta,
 & à fasculâ relucet. Fragrantes autem
 rosa tempora cingunt, tam sanguineæ
 vernantisque floris, ut ipsos quoque pu-
 tes odores pictos esse. Vilissimum hîc qui-
 dem artis pretium, color. Quid reliquum
 COMI? οἰκωπάζοις, sive Luxus
 Lasciviâque. Crotala, sistra, tympana,
 vides: imò strepitum vocêsque ab ipsâ pi-
 cturâ audis. Lampades sublucent quo-
 que, unde & videre, & videri Lascivi-
 entium ille chorus potest. Promiscua ve-
 rò turba hominum petulanter exsilit,
 muliercula cum viris incedunt, & com-
 munes soleas habent, præterque morem
 cinguntur. Nam & mulieri COMVS
 indulget virum agere, & viro stolam
 induere muliebrem, muliebritérque in-
 cedere. Sed corona his non ampliùs flori-
 da, hilaritate per luxum lasciviâque
 imminutâ. Florum enim libertas manum
 aver-

versatur, omnisque contrectatione hilaritas flaccescit. Plausum etiam quendam pictura imitatur, cujus maximè intelliget COMVS. Sinistram enim sororis dextera ita ad cavum plectit stringitque, ut cymbalorum instar percussi articulì consonent.

Totus in hac tabulâ hærebat meus Aderba, & ingeniosos colores non imperitis oculis scrutabatur. Ego autem lentis paullatim vestigiis aberrans, cùm totum parietem persequerer, video in extremâ porticu, nescio quem superstitioso planè gradu incedentem. Ut gestus erat, ipsis videbatur manibus pedibûsq; nunc oqui, nunc filere. nam & subsistebat interdum, & quoties verba colligeret, nihil à statuis differebat. Mox vehementiori iterum motu eumpens, sardonychatam jactabat nanum, & orationem totam ineptissimâ gesticulatione obruebat. Pulchrum sanè progymnasma: sed quod non poterat sine magno ingenui cruciatu nasci. Noctis enim Encomium

comium orator conceperat, quam
cùm sobrius nunquam vidisset, eo-
usque laudibus efferebat, ut univer-
sum pænè obscuraret cælum, Solém-
que densis verborum telis confige-
ret. Iterum chaos erat.

*Nullus adhuc mundo praebebat lumina
Titan,*

*Nec nova crescendo reparabat cornua
Phæbe:*

iterum, ut Hercules nasceretur,
*In faciem vorsus Amphitruonis Iu-
piter,*

Alcmenâ fruebatur: iterum Vene-
rem suam Mars, Amor Pŷchen fre-
quentabat; cùmque fabulæ defice-
rent, etiam maritus Nocti datus ipse
COMVS. Addidit eadem levitate
νυκτέρυτις ille: in hoc thalamo A-
morem esse, gigni Voluptatem &
nasci, vigere delicias & accendi.
Mox ad Νυκτέλια sermonis errorem
præcipitans, vini & poculorum o-
mnem hilaritatem tenebris conse-
crabat. Atque sic consumpto tan-
dem lepidissimo argumento, cùm
obscu-

obscuriorem ipsâ nocte orationem finiisset, protraxit è sinu pycetacium, & devorare odioso murmure verborum aliquot ambitus cœpit, iterumque jacto velut fundamento, meditari. Ego in Poecilen me venisse arbitrabar: itaque, fronte animatâ, accessi, &, Nisi impedio, inquam, dic obsecro: an & Litteræ hîc habitant? Ille tanquam è profundâ cogitatione emergens, De Litteris rogas? ait. ita, ita, hîc habitant; nec opus tamen aut utile

Pallere, & vinum toto nescire Decembri.

Apud Cimmerios tam locuples ingenii doctrinaeque census, ut etiam ebrii sapiant. Tu quoque siquid habes, promas licet: non scire tantum, sed æstimare litteras nostrum est. Ac meherclè nomen si juvat, summum ingenii pretium; occasione utere: nusquam majores plausus, quàm in hac scenâ. Liber frontem & facundiam donat, & ut scias in porticum te venisse, melitos verborum globulos expecta,

&

& omnia dicta factaque quasi papavere sparsa. Orat, quisquis loqui audet, nec pietas temulento ore dicit sententias, sed eructat. Cur te celo? Tam disertus nuper Bolenus noster fuit, ut cum vino totam quoque cœnam declamârit. Cruda & indigesta adhuc dictio, etsi cum nausêâ, plausum tamen invênit.

— *Tantâ dulcedine captos
Adficit ille animos, tantâque libidine
vulgi
Auditur.*

Atque eâdem ingenii fiduciâ,

— *& dulcedine fama
Succensus,*
etiam carmen, quod nondum didicerat, tentavit; tam curiosâ felicitate, ut ipse videretur Horatius loqui. Hîc dormi, somnia, imò delira, & repente vates prodibis. An tu putas tam difficile in Parnassum iter sterni? Hiulco stridore Satiram; aut Epigramma molire, mendacia & calumnias in numeros coge, alienas virtutes mimico risu exhibila, deni-

enique vitiis, & corruptelis omnibus morum adulare; & Poëtae non invenisti. Hæc ille, & ut articulum conformaverat, longiori videbatur oratione omnem Apollinis familiam compuncturus; cum ingenti clamore pueri nunciant, accubuisse COMVM, & Epulones expectari. Nec mora, omnis illa ambulantium, differentiūque frequentia dilabitur, ac mox tanta solitudo, ut videretur non hominibus tantum, sed ipsis quoque Litteris porticus exhausta. Ergo manum mihi injiciens Aderba, Quid stamus? inquit: sine periculo tam multorum vestigia sunt. saltem, stomachus tibi si nauseat, ludos iterum oculis demus, & ipsam PHAGESI-
POSITORVM (hæc celebrari audio) pompam arbitremur. Non recuso, inquā: præi & sequor. & cum dicto, ceu reliquias turbæ, nos quoque ingens cœnaculum admisit. Seorsim, plusquàm Asiatico circumfusus luxu, accubuerat COMVS.

Numen

Numen aliquod esse, apparatus indicabat. Reliquas deinde mentes longo confesso omnis ordo, ætas, sexus stipaverat.

Ipsa sinus accincta Ceres Bacchusque laborant

Sufficere.

Quid attinet superbissimas delicias dispari verborum conatu referre? Pro majestate domus, epulæ quoque erant. Quamvis enim pavimenta marmore cæsim diminuto varia emblemata referrent, quamvis laquearia laboriosâ auri picturâ corusca resplenderent: tamen arte, pretio, & ambitione, dapes superabant. Sed quantus ibi strepitus, & quàm omnia furori similia!

— *gemina ara sonant, Idaæque terga,*

Et moderata sonum vario spiramine buxus.

Iam antecœnia ad illicium gulæ deflorata, jam fercula robustiora morosâ fame imminuta, jam mensæ ipsæ poculorum quodam flumine inundatæ,

indata, effusam hilaritatis procel-
 am concitarant; cùm, ut aliquid sui
 iuminis spectatoribus C O M V S
 impertiret, buccearum exquisitissi-
 nas lautitias in mediam turbam mi-
 it. Hinc strepitus, & tanquam ma-
 e impulsus Africo, totum tricli-
 nium æstuabat. Nos unda quoque
 iusserat, & reciproco deinde motu
 in extremam columnam, velut sco-
 ulum, pænè illisit. Ergò parietem,
 seu litus legimus: & ecce senem vi-
 deo floridi adhuc oris, quem intu-
 ns, Tene video, inquam, optime &
 micissime mi T A B V T I? an me
 allunt oculi in hac imagine rerum?
 Ille effusus, Me, inquit, vides, annis
 onsitum, ab ipsis huc Insucribus
 ostliminiò delatum. Ego iterum:
 An tantum ætatis suis etiam alis So-
 nnus vehat? Ita ait Tabutius; &
 quasi, non locum dicam, sed ætatem
 mutaverim, primæ juventæ imagi-
 nem, severâ nunc cogitatione usur-
 o. Accesserat interea Aderba, & in-
 oquentis collum brachia expandēs,

D tener.

tenerrimo amplexu salutis osculum libavit. Tum verò Tabutius sub extremam triclinii fornicati testudinem nos ducens, fari sic cœpit.

Non mihi novus Cimmerius hic
C O M V S : in meo quoque corpore sanguis olim caluit : aliquid bonæ ætatis ludo & lubentiæ dedi. non sine floribus Ver habemus: nec flores omni Horâ datum est. Itaque missis nugis, ad seria, ad quietem, ad Sapientiam me compolui : anni animus confirmarunt. Hunc specto solutæ corruptæque vitæ typum, ut damnem atque irrideam. Vlysses me putate ; nihil in robustam Sapientiâ mentem Sirenes omnes posse. imò Democritum me putate, & tacitâ saltem cachinni censurâ mollissimos proscribere seculi mores. Vos autem alienos esse ab his Sacris, ab his locis maximè decet, & ne cogitatione quidem frequentare. **C O M V S** iste vitiorum fomes est ; deliciis capit animos, ut enervet. Quem videtis Luxum Lasciviâque, labes

des est, & quidquid in homine ingenui, extinguit. Quid reliqua illa & mollitiediffluens turba? noxia, & per Autumnum sæviens aura, quam in morbo, aut periculo morbi non aurias. Ne blanditiæ imponant: fraudes, aut corruptelæ sunt. non a-
nor hîc, sed fucus est; non amici, sed domini. Vultus istos cernitis, rî-
û & pellaciâ amœnos? livorem & malignitatem tegunt. In alieno hîc orbe, & extra homines agitis: incautos ficta humanitas deludet. Etiam lico? Admittere sine damno beneficium non licet. Exulare Caudem & Ingenuitatem COMVS voluit; Fucum & Fallaciam civitate uâ donavit. Itaque affectu qui carent, quidquid sumunt aut insumunt, imputant; hætenus blandi, ut obligasse videantur. Tunc frontem & imperium sumunt, & nisi ad arbitrium Amicum habent, odisse incipiunt: cum habent, satis superque amoris est, non despexisse. Hem! non hoc præstare beneficium; est

vendere: & quasi lucro postponi amicus debeat, in quæstum Tessera venit. Sed, si ex vero loquendum, has maculas ambitio induxit, & postquam promptissimum humanitatis officium luxu inquinatum, omnis mensæ & simul amicitiae usus periit. Exemplo malim, quàm verbis loqui; & vos ipsi, Amorem & Frugalitatem jungi posse scitis. In domo & convivio nitor amandus; sed ingenuus, & quem modestia ipsa præscribit. Videri ipse hilaris quàm sollicitus malis, & videre talem quæ excipis, ne apparatu percellatur. Pompæ & portenta luxuriæ quem delectant, Sapiens arcet: Fortunæ suæ vires sumptu non ostentant. Vitæ placeat regula, quæ oculos amici testes sustinet, amatque publicari. Delicias mentiri, ut pro Genio vulgi sapias, stultū est. Laudo domum, in quâ nihil domino melius est: in quâ nec supellex luxuriat, nec luxuriō superbit, nec tori ornantur, nec parietes vestiuntur, ut fucum faciant.

faciant. Epicteti præceptum est : *Noli tabulis & picturis ades tuas occupare; sed modestiâ, sobrietate, temperantiâ depingito. Quod enim aliunde accedit, imposturâ quadam ad pascendos oculos adhibetur. Modestia verò est innatum, & indelebile, & perenne domus ornamentum.* Inspici vita cujusque & mores debent, & ab unâ aliquâ cœnâ tota victus ratio censeri. Ita quidem sine molestiâ convivium paratum, etiam cùm imparatum est; nec qui ex improvviso venit, opprimit. An quis volet, ut adventum suum macellum sentiat? ut *culinæ fumus* (Senecæ formula est) *vigiles terreat?* ut vicini omnes sciant, hospitem, aut convivam advenisse? Malus, qui amici affectum sumptu ponderat: sed stultus & reprehensione dignus, qui in alienum honorem intemperans, facit sumptus, ut æstimet; qui, si quid debet, demenso mensæ pretio pariat; qui vocat, quē venire nolit; qui excipit, ut arceat. *Miserum beneficium, cùm in gratiam*

tiam mensa cedit, & pro hostimentis fercula sunt ac numerantur. Ut vivit Sapiens, ita & amicum curat. nec minus exemplo, quàm sermone ad sobrietatem se componit. Quorsum in Luxum severa oratio, si mensa discrepat? & Curios præcipiâ, Bacchanalia si amplectar? Odi homines, quibus in ore sententiæ natant, in animo nutant, qui paucis litteris immane sapiunt, sed vanitate & ambitione occupantur. Hoc age, ne à studiis mores discrepent, ut dicendo pariter ac vivendo bonus sis, & affectus tuos regas. Oppugnare verbis Fucum Luxumque potest, qui Moribus cœpit: & oppugnare ego audeo, quasi cœperim: apud vos certè, qui mores, pro ingenio bonos, amatis. Tales autem amicos præsentis quid ni cupiam? cur Larem non pandam, quibus animus patet? non invitè, qui excipi sine apparatu gaudent? Vos volo, imò voco, ut ex animo lætus sim; sed intemperantem, &

— *superbum*

Convivi-

*Convivam caveo, qui me sibi comparat,
& res*

Despicit exiguas.

Mihi nec lubet, nec licet etiam ad exemplum sumptuoso esse, aut ad polluctum quemquam vocare, ut Herculi placeam. Ita cibum amicis paro, & convivium instruo, tanquam solus cœnaturus; nec ostendere frugalitatem meam pudor est, quâ nemo nisi intemperans offendatur. Non erubescio dicere:

*Plebeios calices, & paucis assibus emptos
Porrigo;*

tum lances patinâsque, in quibus præter cibum nihil æstimetis; imò ne cibum quidem, Apicii si venistis.

Placet cibus, ut cum Philosopho dicam, quem nec parent familia, nec spectent: non ante multos paratus dies, nec multorum manibus ministratus; sed parabilis facilisque, nihil habens accersiti pretiosæ, ubilibet non defuturus, nec patrimonio gravis nec corpori, nec rediturus quâ intraverat. Et quid opus arte nidorem quærere, & unam ali-

Seneca
lib. de
Tran-
quill.

D 4 quam

quam cœnam plurium dierum expensis onerare? Citra luxum hilaritatem inveniam, & delicias honestæ voluptatis. O suavem illam mensam, quæ famem sedat, sed ut provocet! quæ vigorem alit mentis, non obruit! quæ pascit, non saginat. Sic dimittendus conviva, ut qualis venerat, redire postridie possit. Maximo damno cœnat, quisquis valetudinem impendit: sed nimium quoque pro sumptu præmium exigit, qui imperio utitur, & cibo potûque ad morbum compellit.

Dixerat Tabutius, & simul decumano epulantium plausu ad novam convivii faciem conversi sumus. COMVS, ut novis illecebris vergentes ad insaniam stimulet, substructis in tumulum stragulis, truncum corporis erexit, & gesticulantes explicuit manus, ad cytharam canturus. Iam dextrâ silentium poposcera, omnemque illum clamorem sedaverat, & impellere solerti digitorum ingenio nervos cœpit;

pit; imò jugi ac planè molli carmine chordarum melos animavit.

*Limen suavioris
 Qui leve pulsat ævi,
 Nomen bonis daturus
 Sacris PHAGESIORVM;
 Condiscat ille molli
 Ditare melle guttur,
 Dotare pectus udo
 Mitis lepore Bacchi:
 Condiscat ille fracto
 Terram gradu parvire,
 Fulva vigil lucerna,
 Et ebria lucerna
 Cultor, novusque Myſta
 Noctis, Merique Myſta.
 Nil turpe, nilque factu
 Fædum putet: latere
 Caliginis sub atra
 Velo poteſt opaco,
 Quod turpe, quodque fædum.
 Quid ergò? quid moramur?
 Cur non sacro gemella
 Lusu furit voluptas
 Dulciſſimi Lyai,
 Dulciſſima Diones?*

D 5 *Veni,*

Veni, veni Lyae,
Te COMVS, atque COMI
Florens rogat caterva:
Veni, madere suave est:
Veni, perire suave est.
Pleno vetustioris
Florem cado Falerni
Carpamus ô Sodales.
Trullis, scyphis, diotis,
Carchesium, culignis
Delere fas severa
Naves notasque mentis,
Naves notasque frontis.
Et tu veni Dione,
Veni, veni Dione,
Risum, Iocumque prome
Vrentis & furentis
Duces satellitesque
Cupidinis procaces.
Veni, sinuque prono
Nectar salax, favosque
Largire, lacteumque
Rorem Suavitatum.
Tristes abite cura:
Tranquillitatis alma
Hæc Sacra sunt, perire.

Hic

*Hic Gratia decora,
Hic Illices Amorum,
Lascivientiumque,
Libidinantiumque
Hic lucta basiorum,
Compressiuncularum,
Et morsiuncularum,
Iam puberis puelli,
Iam nubilis puella.
Hic Fervor, & Iuventas,
Lubentiaque sunt hic.
Hi ipse COMVS, ipse
Adsum pater Leporum,
Adsum pater chorea,
Et arbiter locorum,
Et Elegantiarum
Nocturnus, ille vester,
Mortaliūque molle
Numen. Perire vestrum est;
Sed molliter perire,
Perire non perire.
Quem non juvet viventi
Bacchiſque, Cypridisſque
Umbrare fronde frontem?
Licebit & venusto
Rorantium impedire*

Serto

*Serto caput rosarum,
 Micantiúmque florum.
 Ergò juvet perire;
 Maderè, non perire;
 Prurire, non perire:
 Piélámque mollacellis
 Signare humum choreis,
 Et igneis ocellis,
 Et uvidis labellis,
 Et ebris medullis
 Libare blandioris
 Vernantem Amoris auram,
 Catullicentis auram.
 Hoc puberes puelli,
 Hoc nobiles puella,
 Hoc omnis ordo & ætas
 Agat : perire suave est,
 Sed suaviter perire,
 Perire non perire.*

Cœnaclum totum ad psallentis mo-
 tum arbitriúmque videbatur flecti:
 Convivæ attoniti, & velut extra se
 positi, fugientem in auras harmo-
 niam sensu errabundo sequi : men-
 sæ, dapes, cyathi, atque ipsæ cir-
 cumquaque imagines statuaéque,
 homi-

hominum instar, vivere & gestire:
faces & lucernæ, crispationi aëris
que gyris percussæ, tremulis flam-
mulis lascivire. Ridebat interim in-
solentis stultitiæ miraculum Ader-
ba, cùm nescio quo infortunio, a-
bacus omnique illa viventis auri ar-
gentique congeries cecidit. Ego su-
spicatus vasa quoque vivere & sal-
tare ebria, magno splenis pruritu
laborare cœpi, nec jam ampliùs im-
petum compescens, in liberrimos
cachinnos erupi. Sed ô meum in-
fortunium! Suspensæ circumquaque
lucernæ laqueare velut cælum dis-
tinxerant; totumque triclinium
non minùs fumo, quàm lumine im-
plêrant. Sed ab his astris malum ali-
quod proficisci, ne quidem libuit
suspicari. Irradians tamen noxiùs-
que velut Saturni lychnus capitibus
nostris imminebat, pendulo fluitans
motu, & tanquam ab ipso strepitu
tumultuque impulsus. Putares hîc
quoque vacillantis ebrietatis vitium
esse: nam & hedera totum argen-
tum

tum vinxerat ornavet atque. Ergo
conversus ad meos, Vino, inquam,
an oleo flammula hæc nutritur? an
corolla fallit? Ne quare, inquit Ta-
butius: etiam ignem Bacchus donat,
& à lucernis insania venit. Quid o-
pus est dicere? quasi non cyathi tan-
tùm, sed & lampades inebrient, fu-
mum quoque totâ cœnâ convivæ
bibunt: sitis in ebrietate per nebu-
lam quæritur. Sed quod magis mi-
rere, homines hîc aliqui velut lucer-
næ sunt, & coronati sedent. Vides
corymbos, hederam, myrtum, mo-
re veteri; imò quod nusquam fa-
ctum, ut Apollinis furor in convi-
vio lasciviat, plerosque laurus non
ampliùs pudica cingit. Sic Pegasi
fontem scaturire vino volunt Cim-
merii: sic doctum esse, qui inter bi-
bendum differit: Poëtam esse, qui
obscænus est. Nam postquam viti
hederam luxus coronarum junxit,
Bacchi Phœbique cœpit numé con-
fundi: postquam fugere Daphne
desiit, illicis Floræ blanditias assum-
psit.

psit. Dum hæc Tubatius diceret, identidem ego ad lucernam, nec sine risu ferebam oculos: quæ repentino quodam æstu bulliens (nihil præter iram flamma erat,) stillas aliquot ferventis olei in vestem meam extremam cum stridore evomuit, lanaeque nativum candorem, nec fulonis adhuc operam expertum, pingui maculâ infecit. Aderba non sine stomacho suspiciens, Ergò, inquit, injuriarum nos quædam hîc nancia sunt, & pessimis insonantes modis urgemur? Nunc latratu umbræ lacerantur, nunc ardenti humore vestes conspurcantur, & à cane in lucernam rabies migravit. Sed ille quidem dexteræ meæ vim iramque sensit: & tu fuscæ luridique luminis impurissima anima spiras etiam, & exultas? Simulque in vacuum, quæ astabat, sellam evadens, valido pulmonis nisu flammam nequicquam reluctantem difflavit in nebulam, penitusque exstinxit. Sic igitur denso fumo quidquid erat luminis

minis sepultum est; cūque fœdissimo nidore vindicare fatum suum videretur, nos in proximum conclave Tabutium praeuntem secuti sumus. Hic quies erat, & præter morem Regiæ, alcidonia quædam noctis. Etenim languebant tedæ, & lucernæ pænè aridæ tenue & extremum lumen spargebant. Somnus etiam, perfractis fenestris, illapsus, suaviter diffundebat papaver suum. Sed jam antè vinum quosdam vice-rat; aliisque non tam corpore, quàm sopore, sedilia impleverant; alii in ipso pavimento conjunctis marcebant capitibus, cirneas adhuc complexi. Aderba delectatus tam suavischemate, * Quid, inquit, an & hi Poëtæ sunt, & in porticu recitant? — Interpiens tam amœnum discipulus, inquit, Musarum hic Apollo, inquam, COMVS est: sed in penam isti dormiunt,

— *frangent subsellia versu,
Et tamen esurient.*

Tum Tabutius toto Sapientiæ habitu

bitu frontem induit, &, Quæ videtis, ait, imò quæ vidistis, nova, lubrica, noxia sunt; & his tamen mens, perversâ consuetudine corrupta, delectatur. Vos hîc sedete, & audite: mihi loqui lubet, &, quia sine arbitris sumus, in silentii hoc secreto stultissimos PHAGESIPO-
S I O R V M ritus enarrare.

SAPERE quidem bono si exemplo decrevistis, aliis ævi mores inspiciendi sunt, cùm voluptatis jugum ferre mortales nondum didicerant. Nunc enim tenebris circumfusi, & plus quàm Cimmeriis, omnem liberi pectoris majestatem protrivimus, &, quod extremum infelicitatis genus, quisque sibi servit. Animos erigite, quidquid imposturâ allubescit, spernite: in solâ Sapientiâ libertas est, in solâ Virtute gloria.

*Virtus est vitium fugere; & Sapiëntia
prima,
Stultitiâ caruisse.*

Anne sapere vobis videntur, qui
E Luxu

Luxu Lasciviâque magni sunt, qui
 ferculis vinôque strenui, & summa
 Sacra, COMI habent? In quâ Re-
 giâ sumus, quâ dominatione prema-
 mur, minimè vos fugit. Libertatem
 tamen animo si concipitis, ab istâ
 palæstrâ alieni eritis, in quâ pro o-
 leo merum est, & poculis patinîque
 cernitur. Rideat, ringat, quicquid
 uspiam naris est; turbet, læviat,
 quicquid uspiam bilis: sobrii este,
 mentem & valetudinem omni im-
 perio lascivientis ævi maiorem ha-
 bete. Sedere, madere, garrere Con-
 viviorum solennia sunt: mille na-
 turæ injuriis sobrietas expugnatur.
 Istam si audimus, quicquid ultra fa-
 men sitimque, grave & pro nausæâ
 fit. Ac sanè, diurnare in Convivio,
 aut pernoctare, annon Hercules
 labor? Non perseverare, cùm asse-
 deris, turpe, imò ignominiosum est.
 Ut qui navem conscendit in pote-
 state naucleri & maris est: ita qui
 PHAGESIOSIORVM undis
 se commisit. Blandas fallacésque in-
 vitan-

vitantium voces quid refero? Sedebis, inquit, quantillum voles, cades bibésque quantillum voles, liber & immunis poculorum eris, & in tuo velut lare. Sed quid fit? Vix antecœnii florem prima hilaritas fregit, & alia prorsus oratio est:

Es, bibe, animo obsequere mecum, atque onera te hilaritudine:

è melioribus diem istum habe, Genio & amicis paucas aliquas horas vive. Εἰς αὐπνιὸν τὰ σπυδαῖα. *In crastinum seria.* An tu id agis, ut tristitiæ velut nebulis animi vigorem obruas? Remissione interdum opus: *Meliores acriorésque requieti surgunt.* Quippe in hunc finem Convivia instituta, ut vegeto quodam hilaritatis rore lassam curis mentem imbuant erigántque.

Narratur & prisca Catonis

Sapè mero caluisse virtus.

Imitare, & tristem paullisper severitatem remove, ad curas rugásque mox relapsurus. Mos igitur gerendus, atque etiam ingratiis. Alius

E 2 lan-

lancem porrigit, alius cyathum; nemo non urget, ut amare videatur. Sic damnosus affectus est, &, quod miserrimum, eo imprimis officiorum genere obligamur, quo lædimur. Interea verò lascivia gliscit, & longo ad vanissimam pompam ordine, lenocinia mensæ cumulantur, non gustanda solùm, sed spectanda. Minimum est quod edimus: quasi totam crapulam gula non capiat, etiam oculis cœnamus; in ipsis oculis gula est. An ad veterem morbum? *Non sunt ad popinam*, ait Seneca, *dentibus & ventre & ore contenti; oculis quoque gulosi sunt*. O fatuam necessitatem! ad fercula, imò ad pocula damnatur quisquis accubuit: Cereris Liberique hi vigiles quidam labores sunt, & tunc brevissimi, cùm maximè exantlantur. Depyges olim Athenienses dicti, quia rei nauticæ studiosi, & in transtris sedentarii, nates deplanarent: nos sumus; sed in conviviis, & longâ sessione pertinacem Socratis statum vinca-

Lib. III.
Natural.
Quæst.

vincamus. Omnes epulæ luxu constant, & quasi deliciis parum molles, morâ effeminantur. In noctem prandium ducitur, in diem cœna; quietem cibi non inveniunt, ut concoquantur. prius somno, quàm insaniâ occupari, turpe: ebrios lectulus exspectat, dimittit ebrios; nec tantum spatii popina indulget, ut edormire crapulam liceat, aut vini furorem edomare. Videte, sultis, ipsam cœnæ & PHAGESIPOSITORVM scenam: *Dapes*, & simul *Convivas*.

Ad pompam & ostentationem *DAPES* sunt; nec *Dapes*, nisi aut voluptate morentur confidentium oculos, aut invidiâ accendant. Ordinem ipsum quomodò explicem? Confudit fercula cupediarum indagine defessa luxuria; & cùm desint quæ addantur, miscere lautitias cœpit, ciborumque & condimentorum velut adulteriis nova mensæ monstra dare. Cuncta lustrate: ab omni Missu auspiciū est. Etiam quasi pigeat esse jam singula, coguntur in

E 3 unum

Epistol.
xcv.

unum saporēs. *In cænâ fit* (censuram Latini Stoici auditis) *quod fieri deberet saturo in ventre. Exspecto jam ut manducata ponuntur.* Si auguria placent; cum pennis aliisque altilia inferuntur, specie & nidore magnifica; &, tanquam ignis satis non urat, aromate excocta. Tamen vivere dicas: non ut edantur, sed ut edant, in mensam involasse. Turdi, coturnices, perdices, infaustæ aves sunt; & vilioris gulæ. Nisi & in ferculis divini adulterii memoria placuisset, exularet Cygnus: nunc spectatur saltem, velut strenuus cōpresor Ledæ, & è stagnis in mensam translatus, hîc quoque natat. Pavus ipse, olim Samius, nunc Cimmerius, omnis Convivii verna est; & vix jam, floridam illam pi&amque tot oculis, totôque aded Argo caudam expandens, oculos mulcet. Sic tamen inter tot faces, quæ lucent, nubem aliquâ versicolorem, pluviûmque arcum videas: sic & à nube umbram, in quâ non epulari tantum possis,

possis, sed proeliari. Nam quædam
velut pugna ipsa cœna: milites &
castra cibi sunt; imagines lurcamur,
arces & urbes expugnamus, ac di-
ruimus: toto Convivio Bellaria
sunt, tanquam à bello dicta. Lepidè,
& ad rem Manilius:

Lib. 1. 14

*Luxuria quoque militia est vigil, atque
ruinis*

*Venter; & ut pereant suspirant sape
nepotes.*

Summa, quicquid rarum aut diffi-
cile paratu, saporem duntaxat ha-
bet: & hæc jam delicatæ esuritionis
ambitio est, ut non possit nisi preti-
osis cibis sedari; si tamen sedari.

— *Numidarum pascimur oris,
Phasidos & damnis: arcesitur inde ma-
cellum,*

*Vnde aurata novo convecta est agnore
pellis.*

Satiricè, & tanquam Arbiter dicam:

Ales Phasiacis petita Colchis,

Atque Afra volucres placent palato;

Quòd non sunt faciles: at albus anser,

Et pictus anas enovata pennis,

D 4 Plebe-

Plebejum sapit . ultimis ab oris

Attractus Scarus, atque arata Syrtis

Siquid naufragio dedit, probatur.

Quidquid quaritur, optimum videtur.

Imò ignorari debent quæ ponuntur.

At ne sic quidem palatum, deliciis languidum, invenit quo excitetur.

E culinâ quidquid promitur, aut origine, aut fuce peregrinum est, aut utroque: aded, ut si quærere pudor,

quid comedas, quomodò comedas, cogaris. In tâto & tam vario Luxu,

etiam colores gula poscit, sordent. que cibi, nisi auro, argento, minio maculentur. Facit COMVS, quæ

nec Lucullus, nec Trimalcio cogitavit, utroque antiquior. Sed Dii boni! quid curâ aut sumptu opus?

Quid opus est (Senecæ verbis utar)

tot artibus ventri servientibus? quid mercaturis? quid vastatione silvarum?

quid profundi perscrutatione? passim jacent alimenta, quæ rerum Natura omnibus locis disposuit. Sed hæc velut caci

transcunt, & omnes regiones pervagantur, maria traiciunt, & cum famem

exiguo

Consol.
ad Hel-
viam.

exiguo possint sedare, magno irritant.

O vanos! ô perversos! Nam ista omnia tam sumptuosè quæsitâ, tam curiosè structa, quid simplici ferculo melius habent? Ventrem, ceu cloacam subeunt, & comesta eâdem fœditate occupantur. *Vis ciborum voluptatem contemnere? exitum specta.* Imò vis ciborum ambitionem contemnere?

CONVIVAS specta, & ridiculum auspiciū lascivientis Canopismi. *Mollibus* (Sapientis Latini vox est) *lenibûsque fomentis totum la-*
cessitur eorum corpus; & ne nares inter-
im cessent, odoribus variis inficitur lo-
cus ipse, in quo luxuria parentatur. Placere aër non potest, nisi unguentis & suffitu corruptus. Sic quoque ciborum nidor vincendus est, ut suam nares voluptatem inveniant: sic ad Cimmerios tota migrare Arabia debuit, nequid Lasciviæ deesset. Ergò nec sine mollitiæ Lavatio est, & ut sciatis sordes æstimari, meliorem aquâ (quam optimam tamen

Lib. de
Beata vi-
tâ.

D 5 Pin.

Pindarus vocat) succum invēnit
COMVS, floribúsque rorem ex-
 pressit, quo abluantur. Viles, quia
 sine fragrantia, fontes sunt; & qui-
 bus, saluberrimo naturæ instinctu,
 pellere sitim olim mortales solent,
 nunc vel fuliginem dedignantur.
 Ite Cimmerii, & Victuæ Potuæque
 aram ornate: sic ad **COMI** formu-
 lam vivitur. Prima verò & mole-
 stissima de sessione herciscundâ ve-
 litatio est. Locum quisque fugit, ut
 occupet; modestè, graviter, officio-
 sè affidet, ut quàm dissimillimus
 surgat. Etiam Scissoris munus con-
 troversiam facit, quæriturque qui
 coenam virginem, non sine vene-
 re violet. Ex more scilicet, ne quæ
 superbè parata, sine pompâ destru-
 antur.

— *Nec minimo sanè discrimine
 refert,
 Quo gestu lepores, aut quo gallina se-
 cetur.*

Arte igitur opus, & eruditâ quadam
 manu: quam, ut promptam alii cum
 osten-

ostentatione habent: sic morosam alii, ne peccent; ut etiam non gustare malint, quàm secare. Sic verò intacti aliqui cibi remanent, & vulnus effugiunt, mox famulorum manibus lacerandi. Hi mores sunt; sed quos divitiis suis fovet, quisquis viitiis elegans, omnémque in Luxu felicitatem vitæ, atque famæ ponit.

Vocem hîc contraxit Tabutius, & velut sermonis materiem colligens, seriâ hæc mente, quæ dixerat, digerere nos iussit, atque paullulum etiam, si luberet, inambulare. Surrexit ipse, & sedato passu nos ducens, longiorem orationis seriem promisit. Iam reperitis spatiis, aliquoties conclave emensi eramus, cum experrectus ex iis unus qui stertebant, & deliquio lucernarum perturbatus, accurrit, flammulâsque fugientes infuso oleo revocavit. Sic momento repulsa nox fuit. ille verò, quasi minimum etiam gustum haussisset somni, non perfuntoriè dormire iterum cœpit. Itaque
cum

cum novo lumine novâ Tabutio
differendi occasio nata: sed dum au-
res animûmque arrigimus, & dictu-
rientis auspiciûm officiosè venera-
mur; ecce è triclinio, pallium tra-
hens, EUPANTVS advolat, com-
munis ille noster, non amicus tan-
tûm, sed Genius; purpureo virtutis
colore venustissimè perfusus. Loqui
parabat: sed Tabutius prævertens,
Hem, inquit, an sic delicias COMI-
deseris, & hilaritatem? Vbi corolla?
& cur non faciem istam obumbras,
sic multo rubore & igni læsam? Imò
ait Eupantus, non frontem tantûm,
sed faciem & caput, ut hinc fugiam.
Etenim irasci Cimmeriis omnibus
possem, tu istum mihi si affectum
indulgeres. Per ludum cruciari, sæ-
vissimum est. non COMVM, sed
ludibrium, imò conviciûm invêni-
temulentum virus ridens Calumnia
effudit. Quot linguæ, tot plagæ; vo-
ces, vibices quædam erant, vix et-
jam Cynico animo concoquendæ.
Hac pœnarum adventitiâ exceptus
sum,

sum, etiam cùm peccasse me nescirem. Itaque interrogavi crimen meum: & mensæ Genium geminâsum dictus impietate violasse. Tabutius, velut urgens, Et quâ impietate? inquit. Hlâ ipsâ ait Eupantus, quâ tu, ô veræ Sapientiæ & Virtutis germen, religiosum me esse docuisti: Sobrietate, & Silentio. Me miserum! Parcus cibi, & sermonis fui, & offendi: contracto linguæ peculio, σιωπηλὸς sedî, & tanquam Pythagoricæ severitatis alumnus reprehensus, & petulantissimis garrulitatis spiculis confossus sum. Excipiens Tabutius, Hoc miserum profectò, inquit, peccare, quia non pecces: calumniæ stigmatē dignum censerî, quoddam opportuno freno linguam coërceas, *verbâque* (cum Appulejo dicam) *quæ volantia Poëta appellant, ea verba, detractis pinnis, intra murum candentium dentium premas*. Sed inter garrulos tacuisse, ne nunc quidem te pudeat aut pæniteat. Philosophum agit, qui suo silentio alienam

nam

nam ἀδολεσχίαν reprehendit.

Διὰ δὲ σιωπῆς πικρότερον κατηγορεῖ.

Silentio accusare licet acerbius.

Addidit Eupantus, à superbissimis madidæ garrulitatis Tribunis, exilium sibi paratum: ideoque præverti velle, & eâdem nocte proficisci; ut ire, non expelli videretur. Non sine servitute voluptatis apud Cimmericos vitam esse; imò ne vitam esse, æternâ caligine obsessam. Hæc cùm dixisset, de GAIΟ VIRIO amico suo quæsit: &, Vidistin', inquit, ô Tabuti? Nam in hac Noctis aulâ oberrare dicitur; sed infortunium inventurus, nisi caverit, ac planè abierit in regionem almæ Lucis. De Virio, inquit Tabutius, pone metum: cavit, abiit. ac nos quidem idem illud iter molimur. Tu cum bono Mercurio evangelia præfer: subsequemur. Nec mora; ille, vale dicto, per posticum aulæ discessit. Tum verò Tabutius, inter ambulandum Eupanti casum revolvens, differere sic iterum cœpit.

Inter

Inter præcipuas Comeſſationum maculas, cum maximo veræ & honeſtæ hilaritatis damno Garrulitas eſt: ſed eò inverecundiæ proceſſit, ut etiam virtutis nomen aſſumple- rit. Loquentia eloquentiam oppreſ- ſit, audacia verecundiam, Si exami- namus, madent vino PHAGESI- POSIA, garrulitate diſfluunt; lin- guæ morbum mero accédunt Cim- meriî; ſobrietatē pellunt, ut loquan- tur. At ô Sermones! Nihil ſerii, ſani, egregii, & turbatâ mente per ſum- mam imprudentiam ac ſimul impu- dentiam præcipiti verba ore devol- vuntur. Hoc vitium vini eſt, non meditari quæ dicas; effutire, quæ in ore nata. Τὸ γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ τῷ νή- φοντος, ἐπὶ τῆς γλώττης ἐστὶ τῷ μεθύ- οντος. *Quod enim in corde ſobrii, hoc ipſum in linguâ ebrii.* Verborum igitur fertilis lingua, quæ madet, & ſi- mul prodiga. verborum, ſed futiliū, aniliū, inutiliū, quæ aures ſobriæ ſeriaſque non ſuſtineant. Quid mi- rum? ut à nimbo præcipientes ac lutu-
lenti

lenti rivuli, & sordes unà vehunt:
 ita sermo à vino. Qualis cujusque
 animus, talis oratio; sed temulentia
 illo igni evaporat. Alius merces, li-
 tes, divitias crepat; alius volupta-
 tes, & libidines; alius fastum, & in-
 flati pectoris bullas. Modestia, sim-
 plicitas, paupertas vapulant, & Sa-
 pientia vitiis infesta. Quæ quisque
 fecit, dixit, cogitavit, in Convivio,
 velut tribunali, ventilantur; & te-
 mulenti censores, cùm ossibus abs-
 tinent, rodunt tamen alienam fa-
 mam; qui suis ipsi in rationibus
 hallucinantur, alienas dispungunt.
 Quanti vivat quisque, quanti sapi-
 at, curiosis calculis plebeia illa *πο-
 λυπραγμοσύνη* putat; ut qui bonam
 mentem amat, videatur infra pecu-
 niam positus, & communi littera-
 rum fato, à ditioribus pendere. Sunt
 profectò, qui, cùm præter aurum ni-
 hil æstiment, præter se neminem;
 honestam omnem doctrinam, tan-
 quam sordes umbratiles fastidiunt:
 tam eruditi scilicet, ut eruditionem
 possint

possint contemnere. Et tamen
*Suarum opum nos volunt esse indigentes,
 Nostrâ copiâ nihil volunt nos potesse,
 Suique omnium rerum nos indigere,
 Ut sibi sisus supplices.*

Sed nec morsum labores ingenii ef-
 fugiunt. Epistolam scribis? Oratio
 poscitur: hanc pangis? ad Histo-
 riam vocaris: istam complexus es?
 frigidum, aut detortum elogium
 est. Qui ipsi nihil, aut parum scri-
 ptitant, censoriâ virgulâ volumina
 exigunt, πανδέκτας, βιβλιοθήκην.
 Nostis illud meum:

*Non quanta, sed quæ quisque scribat,
 pensita.*

*Moles, laboris; pondus est signum in-
 geni:*

Et vilior laboris est laus, quàm ingeni.
 Ego subjiciens, Rectè tu quidem
 mi Tabuti: ac Philothefiis meis nu-
 per hæc imprimis nota impressa est,
 & parvitas objecta: quem ego ta-
 men librum argumento magnum
 puto, & brevitatis, acuminis, imò
 novitatis causâ (liceat dicere) ap-

F plausu

plausi aliquo dignum . Etenim, ut
vincto sermone pergam loqui,

*Quid majus est Amore, quid majus
Fide?*

*Scripti Viros Amore magnos & Fide:
Sollertis alma quos manus Promethei
Luto creavit optimo, quos primum
Fama manet beatioris, NON MORI.
Pubemq; scripti Amore floridam & Fide:
Pubem, Bona quam Mentis ardor no-
bilem*

*Facit, Virumque in numerum adoptat
nobilem.*

Quid tamen est? mole & numero li-
brorum si dirigi ad optima Iuven-
tus possit, & fortassis mihi vires.
siquid tamen ingenii, stili, aut e-
ruditionis habeo, præstare malo,
quàm jactare. Et quo tendo? ad se-
ria, ad solida, ad Sapientiam ipsam,
& Virtutem; sed tuo exemplo du-
ctusque. Ita, ita, ait Tabutius; ut ibi
magnus sis, ubi nemo parvus. Præ-
clarum doctrinæ opus, cùm quis vi-
tam morésque in exemplum pro-
fert: cùm non quæ scribit leguntur,
sed

sed quæ agit. Bonum esse, quàm do-
ctum laudabilius est: sic animum,
quàm ingenium polire. E Porticu
Latinâ vocem hanc auditis: *Magno*
impendio temporum, magnâ alienarum
aurium molestiâ laudatio hac constat:

Seneca
Epistolæ
LXXX-
VIII.

O HOMINEM LITTERATVM!
simus hoc titulo rusticiore contenti: O
VIRVM BONVM! Ut Litteratus
sis, elegantia ingenii faciet: ut Bo-
nus, illa animi. & tamen nonne in-
genium colimus, ut animus enite-
scat? Nemo flore contentus est, fru-
ctum omnes quærunt: florem Erudi-
tio, fructum Sapientia habet, &
Ο' ἀθήσιμ' εἰδὼς, ἔχ' ὁ πολὺ' εἰδὼς,
σοφὸς:

*Qui fructuosa, non qui multa scit,
sapit.*

Imò qui docet, qui scribit. Sed nos
plerumque fuco inutilium studio-
rum decepti, ut operosè nihil aga-
mus, splendorem in umbrâ quæri-
mus, herbam in saxo; &, ut viva-
mus, vitæ duntaxat instrumentis
occupamur. Quid litteræ, si tantum

F 2 litte-

plausu aliquo dignum . Etenim, ut
vincto sermone pergam loqui,

*Quid majus est Amore, quid majus
Fide?*

Scripsi Viros Amore magnos & Fide:

Sollertis alma quos manus Promethei

Luto creavit optimo, quos primum

Fama manet beatioris, NON MORI.

Pubemq; scripsi Amore floridam & Fide:

*Pubem, Bona quam Mentis ardor no-
bilem*

*Facit, Virumque in numerum adoptat
nobilem.*

Quid tamen est? mole & numero li-
brorum si dirigi ad optima Iuven-
tus possit, & fortassis mihi vires.
siquid tamen ingenii, stili, aut e-
ruditionis habeo, præstare malo,
quàm jactare. Et quo tendo? ad se-
ria, ad solida, ad Sapientiam ipsam,
& Virtutem; sed tuo exemplo du-
ctusque. Ita, ita, ait Tabutius; ut ibi
magnus sis, ubi nemo parvus. Præ-
clarum doctrinæ opus, cùm quis vi-
tam morésque in exemplum pro-
fert: cùm non quæ scribit leguntur,
sed

sed quæ agit. Bonum esse, quàm do-
ctum laudabilius est : sic animum,
quàm ingenium polire. E Porticu
Latinâ vocem hanc auditis: *Magno*
impendio temporum, magnâ alienarum
aurium molestiâ laudatio hac constat :

Seneca
Epistolæ
LXXX-
VIII.

O HOMINEM LITTERATVM!
simus hoc titulo rusticiore contenti : O
VIRVM BONVM! Ut Litteratus
sis, elegancia ingenii faciet : ut Bo-
nus, illa animi. & tamen nonne in-
genium colimus, ut animus enite-
scat? Nemo flore contentus est, fru-
ctum omnes quærunt: florem Erudi-
tio, fructum Sapiencia habet, &

Ο' ῥησιμ' εἰδὼς, ἔχ' ὁ πολ' εἰδὼς,
σοφὸς:

*Qui fructuosa, non qui multa scit,
sapit.*

Imò qui docet, qui scribit. Sed nos
plerumque fuco inutilium studio-
rum decepti, ut operosè nihil aga-
mus, splendorem in umbrâ quæri-
mus, herbam in saxo; &, ut viva-
mus, vitæ duntaxat instrumentis
occupamur. Quid litteræ, si tantum

F 2 litte-

litteræ sunt? quid procera & frondibus opaca arbor, si infœcunda?

Quicquid solam habet voluptatem, aut inutile, aut damnosum est. Sed studiis quoque Luxus adhæret, & sterilissimas nugas nescio quâ ambitione sectamur. Spernite; morem

Ibid.

Annæo gerite, salubriter monenti:

An tu existimas reprehendendum, qui supervacua usu sibi comparat, & pretiosarum rerum pompam in domo explicat: non putas eum, qui occupatus est in supervacuâ litterarum supellectile? plus scire velle quàm sit satis, intemperantia genus est. Quid, quòd ista liberalium artium consecratio molestos, verbosos, intempestivos, sibi placentes facit, & ideò non discentes necessaria, quia supervacua didicerunt. Et quænam illa? quæ dediscenda erant, si scires: Libidiniosior Anacreon, an Ebriosior vixerit: an Sappho pudica: quot procos Penelope habuerit: quot remiges Vlysses: quod Achilli nomen inter virgines: quid Sirenes cantare solitæ. Alia deinceps hujus notæ;
Græcis

Græcis Romanisque aliquando in deliciis: *quæ*, ut idem Seneca censet, *siue contineas, nihil tacitam conscientiam juvant; siue proferas, non doctior videberis, sed molestior.*

Lib. de
Brevit.
vitæ.

Sed nunc satis ambulationis : ad sedilia, & simul ad sermonem abruptum redeamus. Postquam sedimus, Convivium, ait Tabutius, Calumniæ irriguum seminarium est : in quo fontes & rei trahuntur mores, boni cujusque ac mali. Hic foro cessit, ille patrimonium prodegit, iste pudorem prostituit. 'Aliena vitia fingit quisque, aut denudat; sed novo vitio, & simul convicio. Siquis dives, scelere & avaritiâ factus : si quis magnus, ambitu. Ne paupertas quidem humilitâsque sine stigmate aut vulnere. Putes solos bonos, solos supra notam omnem esse, qui tam acriter censent. Atque utinam distinctæ saltem voces sint, ac judiciorum vices ! Nunc clamant, miscent, turbant, cum litigio ferè aut rixâ.

*Fit strepitus tectis, vocémque per ampla
volutant*

Atria.

Minimum in garrulitate vitium,
loqui. Etiam mulier blaterat, aut
puer; pluriúmque sermones velut
decussatim præliantur. Scilicet, ut
pertinaci vento concussæ arbores
confusum tot ramorum frondiúm-
que susurrum edunt: sic in convivio
quisquis vini aurâ afflatus, quiescere
non potest. Qui ipse non sanus, quí
sani coloris sermonem ullum effor-
met? Imò ut cùm plures lychni lu-
cent, umbræ rerum languent atque
expallescent: sic orationis fructus,
cùm plures loquuntur. De me si quæ-
ritis, laudabile Plautini Periplecto-
menis exemplum sequor:

— *Neque ego oblocutor sum alteri
in convivio:*

*Incommoditate abstincere me apud con-
vivias commodè*

*Commemini, & mea orationis justam
partem persequi;*

*Et meam partem itidem tacere, cùm
aliena*

aliena oratio est.

Quâ quidem moderatione videor à bonis iobrisque mensarum, & morum arbitris, *haut minùs opportuni silentii laudem, quàm tempeſtiva vocis testimonium conſecutus*. Homerùs, ut cum Plutarcho dicam, τὸν λογιώτατον Ὀδυσσεύα, σιωπῇ λόγον πεποίηκε. *Vlyſſem facundiſſimum hominem deſcripſit maximè taciturnum*: quid niſi ut oftenderet, ipſam eloquiū Suadam vocis interdum exilio coërcendam? Itaque odi Convivium, ubi cùm loqui ineptum, ſine reprehensione tacere non poſſis. Ineptum autem, loqui velle, cùm nemo ſilet. Vt qui ad aquæ cataracten citharam pullet, laborem omnem & harmoniam ſepeliat: ita quiſquis in garrulitatis con-
tubernio aptum & dignum auribus ſermonem ordiatur. Inter fritinnientes hirundines luſcinix melos mutum, aut quaſi nullum eſt: inter garrulos Sapientix ac Facundix vigor. ubi iſti, optimè loquitur, quiſquis tacet. Hoc igitur crimen Eupanti

De Garrulit.

F 4 fuit,

fuit, TACVIT, id est, si pressius examines, Sobrius, imò Suus in Convivio fuit, nec vini gurgite mentem de sede pepulit. Quod Sapiens laudi vertat, id mores Cimmerii vitio. Iam dixi, ab Ebrietate Garrulitatem manare; ac quorundam etiam linguæ mero imbuendæ, priusquam scaturiant: haut aliter quàm organa pneumatica vento implenda, seu spiritu animanda, ut perstrepant. Sic nimirum disertis, reverà loquaces & rimosi sunt, ceu pertusa vasa. Pulchrè Bias, cui cùm in symposio stoliditas tacenti objecta esset, Καὶ τίς ἄν, inquit, δύναται μὴ πὸς ἄν ἐν οἴνῳ σιωπᾶν. *Et quis stultus inter pocula tacere potest?* Zenonis responsum jungo (etsi & prius illud non ad Biantem, sed Zenonem alii referant,) jungo inquam, velut magnum silentii præsidium elogiūque, à Plutarcho expressum. Athenis quidam legatos regios convivio excipiens, Philosophos simul adhibuit. Ibi sermone jam fervente, cùm quisque

quisque è Sapientiæ penu aurium
 velut tragemata promeret, differe-
 rétque; unus Zeno ἡσυχίος esse, ac
 tacere. Legati silentium admirati,
 comiter affari hominem, & propi-
 nato poculo, Περὶ σὺ δὲ τί χρὴ λέ-
 γειν, inquirunt, ὦ Σήνων, τῷ βασιλεῖ;
De te verò, ó Zeno, quid dicemus Regi?
 At ille, Ἀλλομνήεν, ἢ ὅτι πρεσβύτης
 ἐστὶν ἐν Ἀθήναις παρὰ πότον σιωπᾶν
 δυνάμενος. *Aliud nihil, quàm senem*
Athenis esse, qui inter pocula tacere
sciat. O laudabilem vocem! ô facun-
 dum silentium! Imitemur. Sed ma-
 didos istos, lingulacas, stolidos, qui-
 bus morosum sapientis, id est taci-
 turni nomen, contemnamus. Ete-
 nim SILENTIVM (ex eodem Plu-
 tarcho contraham) *tanquam profun-*
dum quiddam, arcanum, sobriúmque: at
ebrietas loquax, quippe sine consilio aut
prudentiâ, ideóque vocalis. Philosophi
 autem Ebrietatem, λήρησιν πᾶρσιον de-
 finiunt: sive VANILOQVENTIAM
 IN VINO: *quâ ratione potatio extra*
reprehensionem, si cum silentio. Sed stulo-

tiloquium vinolentia jungit ebrietatem. Enimverò ebrius inter pocula nugatur; garrulus ubique, in foro, in theatro, in ambulatione, interdum, internoctu; agrotum curans ipso morbo molestior, unà navigans nauscâ, laudans reprehendente. Quàm sanctum, imò quàm necessarium fit silentium, videtis, si quis inter tot conviviorum ineptias illæsam velit mentis majestatem servare. Eupantus servavit. Ac sanè inter tam multos loquentes, esse quoque debet qui audiat: audire autem non potest, nisi fileat. Οἱ δ' ἀδόλοσχοι ἔδειξός ἀκούσιν: αἰ γὰρ λαλῶσιν, καὶ τὸτο ἔχει πρῶτον κακὸν ἢ ἀσιγησία, τὴν ἀνηκάναν. Garruli autem neminem audiunt. Semper enim loquuntur, primumque hoc vitium lingue impotentia habet, nihil audire. Neque ego tamen elinguem hilaritatis confesum faciam. In Mensâ suave illud loqui; sed si cum Sobriis, Paucis, Paribus. At in PHAGESIPOSIS Ebrietas ubique, Multitudo, Disparilitas est. obsecro, inspicite, aut potius audite.

Ac

Ac prima illa quidem, EBRIETAS, nisi adfit, nec lautum, nec lætum ullum triclinium censeatur. Scilicet ut insanire sine verecundiâ liceat. *Omne vitium* (aurea Senecæ verba sunt) *ebrietas & incendit, & detegit; obstantem malis conatibus verecundiam removet. Plures enim pudore peccandi, quàm bonâ voluntate, prohibitis abstinent.* Sed ab eodem Sapientiae supercilio plenam censuram usurpemus: *Vbi possedit animum nimia vis vini, quicquid mali latebat, emergit. Non facit ebrietas vitia, sed protrahit: imò & facit, & protrahit: tunc libidinosus ne cubiculum quidem expectat, sed cupiditatibus suis quantum petierint, sine dilatione permittit; tunc impudicus morbum profitetur ac publicat; tunc petulans non linguam, non manum continet; crescit insolenti superbia, crudelitas sævô, malignitas livido: omne vitium detegitur, & prodit.* Satin' petulantis remulentiae labes expressa? Ex more, atque adeò lege sic vivitur, & poculis, velut gradibus,

Epistol.
LXXIIII.

bus, ad stultissimum furorem itur. Liberi hæc Sacra sunt: Convivæ velut Orgiophantæ. Alius salutem propinat, alius vitam, alius fortunam, quisque cyathissat: nisi hauris, & numina, & amicos lædis. Qui propinat, exemplo suo cogit: nec poculo alienæ favere valetudini potes, nisi tuam mergas. Sic ergò stoliditatem & insaniam quandam cultores COMI induunt, & ut semel merfi vino, semper videntur. *Extende in plures dies*, ait Seneca, *illum ebrii habitum, nunquid de furore dubitabis? nunc quoque non est minor, sed brevior.* Sanè, ut ejusdem verbis utar, *ebrietates continuæ efferant animos.* Nam cum sæpe apud se non sunt, consuetudo insania durat, ac vitia vino concepta etiam sine ipso valent. Ita est, vino concipiunt vitia, sed alunt quoque; & pergræcari solenne, ut sobriam corruptæ naturæ insaniam ebrietas excuset. A promulsidis auspicio hoc agitur, nec fami sedandæ, sed irritandæ dapes sunt, ut ad omnem haustum

Epistol.
LXXXIII.

stum sitim acuas, sine missione bi-
bas. Ne ludus desit, Cœli imaginem
Strategus effingit, æternitatem in-
culcat. Tot scyphi, pateræ, calices,
velut radiantes quædam stellæ, totâ
mensâ sparſæ, quæ varias signorum
formas constituunt. Videas, ut cum
Homero dicam,

Πληιάδας θ', ὑάδας τε, τό τε Δίος
ὠρίωνος,

Ἀρκτον θ', ἣν κ' ἄμαξαν ἐπὶ κλησὶν κα-
λέουσι.

*Plejadésque, Hyadésque, & robustum
Oriona,*

*Et glaciale Ursam, Plauſtri cognomi-
ne dictam.*

Errones deinde vitrei illi, argentei,
aurei, gemmei, ipsi aded Planeta-
rum genii, convivali ritu in orbem
aguntur, quibus ne Sapiens quidem
(da quem vis è Cynicâ sobrietate)
aut Sapientiam professus, reluctetur.
Bibendum est, & ut bibisse di-
caris, garriendum est. Solutus curis,
& jam satullus ingeminat, Θέλω,
θέλω μαῖναι. *Volo, volo insanire. Sed*
&

& mihi nunc versibus utcunque fū-
rere, sed sine veratro, liceat; ut temu-
lentam hanc insaniam adumbrem.

*Quæ rerum facies, delira gaudia
mensa,*

*Cùm trahit insomneis furiis turba ebria
noctes!*

*Strata cibique madent, atque irritatus
Eo*

*Liber diluitur succo: placet ingeniosa
Omnibus Ebrietas, placet exantlanda
voluptas*

*Vini, & libata spumantia vota salutis.
Tende manus: tremulo submittit pocula
gestu*

*Herculea, & pleno affectum ructatur
ab ore*

*Ille tuus; non ille tuus, qui vincla ca-
duca*

*Nectit Amicitia, & fucato exæstuat
igne.*

*Hæc tibi flamma mero constat, Cereris-
que fovetur*

*Deliciis, moritura pari quo Solstitialis
Defectu herba solet. Facili nil semine
durat.*

Tu

*Tu tamen obsequere, & fugitivo visce-
ra Amori*

*Hospita tantisper laxa, dum fervet
Iacchus.*

*Obsequere, & validonisu submerge pro-
fundis*

*Luçantem cyathis animam: sic urget
Amystis.*

*Projice reliquias frontis, sine nube lo-
quaris;*

*Quisquis non sapit, ille sapit: tu proinde
pectus;*

*Sed tumidi stillent oculi, salisque do-
metur*

*Aura meri lacrymis. Sitit, & bibit
Euchius ipse,*

Et bibitur, lassas violato rore medullas

Conviva subiens, & fracti regna furoris.

*Te furere haut satis est, simili nisi vul-
nere fortem*

*Αντίπαλοι sternas, & lasa premia
mentis*

*Suspendas dubio temulentus Symposi-
archo.*

*Etiam ad cantum, & oscula, imò
ad aleam potant Cimmerii; nec
fatis,*

fatis, lege ad ebrietatem cogi, forte volunt, & hausto ad umbilicum cyatho, ac verso, quem casus tulerit, novo jactu provocare. Iam oscula, ubi alternam sexus sessionem facit, cum vino quisque libat, & à vino ructatur: putes & hæc ipsa sorbillari. Quid cantus? vilis, nisi viduam vocem choreæ socies, & nexâ in orbem tripudii catenâ, tuis sedendo, omniumque brachiis saltés. Sic verò & ipsi mensam convivæ coronant, stultissimoque cubitorum remigio fercula jam expugnata cingunt, involaturi mox iterum, tanquam Harpyiæ, in prædam. Qui choreuma orditur, madida mantili tempora impedit, & quid nisi vesanæ mentis vulnus profitetur? Mox tremulâ voce singulos detruncans versuum rhythmos, lascivum præit melos, quod certo numerorum intervallo, & confuso omnium partim tinnitu, partim boatu excipitur densaturque. Sed quàm opportunè in hunc sermonem me argumenti series

ries duxit ! Hem, vocem , imò voces istas auditis? aut fallor , aut hoc ipsum agitur: & simul orationis inducias quasdam faciens , spectandi tantisper libertatem utrique permittit , dum leviter ipse respiraret . Ego Aderbæ manum injeci, &, Quia imus, inquam, oculisque committimus rem stultâ novitate ridiculam? tam lepida Tabutii nostri dicta infanix exemplis confirmanda sunt. Nec moratus , accurri ad ostium; cùmque æstuantis pelagi litus premere viderer , ultra limen quoque gressum protuli ; & unâ Aderbam ducens, liberrimâ curiositate, quicquid Tabutius dixerat, spectavi . Aliud verò, & dignum C O M I mensâ successit schema. Anus ebria, annis rugisque oblita , quæ deforme quoddam nasi vulnus, sive dedecus, linteolo pressim agglutinato vestierat, ingentem simiam catenâ intriclinium attrahit , pari titubatione præeuntis vestigia insistentem. Ne sine pompâ lepidæ spectaculi primitiæ

G

mitiæ

mitiæ essent , hoc seridè sedulòque
turpissimum agebat animal , vt de-
liræ mores feminae , habitumque mi-
mico gradu , nutumque sequeretur.
Accessit & illex tibicinis cantus ,
numeròsque simiæ dictans , omni-
um jam aures arrexerat . Illa verò
non imperitè se movens , & tan-
quam humanâ quoque sollertiâ for-
mam commendaret , petulco Saty-
rum vigore saltabat . Tantam in be-
stiâ mirabar industriam ; & novo
ecce artis miraculo omnem prope-
modum mihi sensum hebetavit . Nam
in rapidissimos repente gyros effu-
sa , & ad exemplum trochleæ , totam
vertigine catenam induens , spectâ-
tium oculos unâ rapiebat . Sic vin-
cta , & ferreis velut fasciis involu-
ta , numen , sive portentum aliquod
repræsentabat Niliacum , tabulam &
obelisco dignum . Reciproco deinde
ac contrario se impetu flectens , &
exsolvens , ad pristinam , quam mo-
tu confuderat , redibat formam : pla-
nè ut hanc illam Empusam putares ,

τὴν ἐς μυρίας μορφὰς μεταβαλλομένην,
quam saltatricem fuisse, ut & salta-
torem Ægyptium illum Proteum,
μικηπλὸν ἄνθρωπον, Lucianus refert.

De sal-
tatione.

Etiam promptissimo per funem ve-
stigio ambulabat, tenlum utrimque
libratumque duorum calorum ma-
nibus : & quasi parum esset, ire aut
reperere, pendulum exinde corpuscu-
lum tortuosis flexibus enodans, lu-
debat in aëre. Sed nequissimi servi,
sic ab aniculâ edocti, rapido circulo
in teretem cylindri velut umbram
contorquētes pariter chordam, mi-
sellam unâ bipedem, & voce stridē-
tem, rotabant. Hoc peracto officio,
figitur ab iisdem caculis humi trās-
missa per ultimum & decumanū ca-
tenæ annulum vara; quā simia spon-
te suâ scandēs, & petulātissimo flexu
totū pererrans, omne pantomimo-
rū ingenium superavit. *Diceres, Ap-
pulei verbis, Dei medici baculo, quod
ramulus semiamputatis nodosum gerit,
serpentē generosum lubricis amplexibus
inherere.* Ex ipso demum pali fasti-

gio, quod ligneo menisco intectum erat, catenæ coërcendæ, fannas ridiculo penitùs gestu in spectatores explicuit. Nam dentes identidem denudans, turpissimo pisitantis oris strepitu, & collo curvato ciconiam exprimebat: tum geminâ manu albas imitata regis Midæ auriculas, stultissimè totū simul movebat caput: mox diducto rictu, tantum linguæ exseruit, vt iterum videretur à Gallo Manlius, Romanusque exercitus irrideri. Placuit omnibus efficta ad veterem morem subsannatio; & cū quisque experiretur, an tam lascivos contumeliæ gestus posset sequi, pænè in simias convivæ migrarunt. Sed COMVS ipse in hilaritatem solutus, suavissimam illam anum venire ad se iussit, & pauca quedam præfatus, tanquam deliciæ etiam in ore deformato superessent, semel iterumque eandem dissuaviatus est. Illa tanto beata munere, jamque peculiari omnium honore digna, inter primos accubuit; & quasi

quasi unica voluptatis sacerdos, VIRE solenniter omnes iussit, & AMARE. Aderba despuens, Vah, inquit, quæ hæc larva est? Et ausa tamen publicè divinum hîc haurire osculum? COMVS ego non sum; meum tamen non tam humiliter locem. Astabat verò proximè idem ille seniculus, cuius in primo ingressu Regiæ laciniam duxerâ; sed vino iam hilarior & effusior. qui ut tam festivum notavit Aderbæ sermonem, Cohibe, inquit, & parce: nam si contemni formam suam anus vel per somnium senserit, te invadet ultrò, & fœtulento basio conspuet. Hæc COMI olim nutrix, nunc assecla, nuptias quotidie novas copulat, in furtivos amplexus amantium jungit corpora, potens vel ipsum Iovem sine aureo imbre Danaæ conciliare. Denique, ut sciat, quàm strenua omnis amoris internuncia, omnis stupri sequestra sit, etiam nasum impendit. Aderba excipiens, Quasi formam, inquit,

G ; &

& venustatem dicas. vulneris indicium video : sed te oro lepidissime senex, ut, si nondum in hac lepos ætate exaruit, gloriosum istud Veneris infortunium nobis enarres; fortiter egit, quæ ne faciem quidem contemnere verita, ut Amori placeret. Ille blandâ manu pauld nos à turbâ seducens, & fidem silentii exigens; lepidâ narratione bibulas utriusque aures demulsit.

Matrona quædam, ait, in finibus Cimmeriorum agebat, danistæ non ignobilis uxor; si formam spectes, omnibus simulacris luculentior; si famam, pudica. Sed quàm multæ sæpe maculæ in occulto latent! Castus ille primo nuptiarum flore animus, illicito mox & clandestino amore corruptus est, & in odium indulgentissimi mariti degeneravit. Ut paucis dicam: præ danistâ miles placuit, quem lavantem in balneo matrona conspexerat. Scitis quàm validè expugnare mores puer alatus soleat, & quibus armis instru-

ctus

&us sit . Mirari primùm maritus ,
 quid blandum conjugis ingenium ,
 omnémque ridentis tori serenita-
 tem exasperasset . Tandem , quia nul-
 lis lubentis tristissimam laris nu-
 bem pellere potuit , quod res erat ,
 suspicatus est , spurio aliquo Cupi-
 dinis igne animum mulieris incon-
 sum esse . Nam etsi vulnus illa suum
 studiosè premeret , præsertim cùm
 primis adhuc flammulis serperet li-
 bido ; tamen , grassante jam incen-
 dio , interdum æstuabat vehemen-
 tiùs , & impedita interno cruciatu
 suspiria lentiùs ducebat : vultus &
 oculorum hilaritatem , animi lan-
 guor fregerat . Accedebant noctes
 inquietæ , sermo interruptus , & ea
 omnia , quibus faucium amore po-
 &us se prodit . Ad summam , voto
 venereo maritum mulier mutave-
 rat , quasi sine adultero non victu-
 ra . Anum igitur hanc ipsam , vel-
 ut nobilissimam lenam , sed vultu
 adhuc integram , accersit ; & tali in-
 terprete cupitum sibi amasium con-
 ciliat ,

ciliat, formosum planè juvenem, & quem in Latmio sopitum, præ Endymione Luna voluisset osculari. Omnibus hoc dolis, vires anu suggerente, matrona agebat, ut impudico nexu corpus militi manciparet. sed danista suspicione plenus, omnia uxoris obsidebat vestigia, ne liberos quidem languenti oculos relinquens. Diceres Iovis juvencam iterum ab Argo custodiri. Itaque bonum factum putavit, simulare profectionem, & improvise reditu explorare genialis tori fidem, morbumque detegere. Abit ille diluculo, bonis avibus. neque tam bellam occasionem libidini perire mulier voluit: anum rogat, uti militem moneat; sine periculo jam voluptatis posse scenam instrui. Conducitur vadimonium, ut post primam faciem ad posticulam domus strenuus ille amator veniret, sine vicinorum arbitrio eà introductum iri. Interea, ne sine subsidio Venus fatisceret, pretiosi vini lagenulam matrona parat,

parat, & saliares aliquas lautitias, prorsus opportunum luxuriæ antecœnium. Ancillam quoque cautissimo consilio, quam custodem pudicitiae pridem acceperat, in viciniam ablegat, ut novæ libertæ nuptiis eâ nocte interesset. Iâ serus ad occasum Sol vergebat, jam, victo crepusculo, diei quoque reliquias nox densior sepeliverat; & tenebrarum fide contactus, maturior ad posticulâ adulter properat, res mariti acturus; cûmque occlusæ adhuc essent & taciturnæ fores, vocem quoque continuit, & paullulûm à limite recedens, per angiportum cœpit spatari. Redit verò eodem illo momento, qui apud amicum aliquem delituerat, maritus; & furtivo gradu incedens, velut ex insidiis, nocturnum illum grassatorem notavit. Ratus igitur hunc Veneris suæ Martem esse, cujus desiderio mulier torque retur, victûsque contumeliæ indignatione, clanculum irrepsit in larem; & furenti similis, trucem vul-

tum conjugi ex improvise objecit. Quid illa? Mehercle tanquam spectro territa, & fulmine icta obmutuit. Sic repentina mala involvunt animum, omnemque generosi spiritus vigbrem intercipiunt. Prorsus in malis facinoribus, si subito turbine conatus improbi consiliaque dissipantur, pavor succedit. Mens solâ cogitatione rea, quidquid meruit, timere incipit. Sed mariti quoque sermonem ira cohibuit, & qui vindictam spirabat, ne loqui quidem potuit. Etenim mensula prope lectum, dapibus & nectareâ Veneris promulsade instructa, videbatur matronam accusare; & quia ancilla aberat, turpitudinis crescebat suspicio. Danista tamen, ut confitentem haberet mœcham, & securius sævi-
ret, tum quidem crudelitatem cohibuit. Sed ne sine cruciatu nox esset, dedecori destinata, vestibus mulierem spoliât, & deductam in impluvium, ad columnam arctissimè ligat. Quid videtur? nuda iterum in
scopulo

scopulo lugebat Andromeda , non
virgo quidem, non casta ; tamen si-
quid forma meretur,

— *non istis digna catenis,*

*Sed quibus inter se cupidi junguntur
amantes:*

digna profectò , quam novus ali-
quis Perseus & amet, & liberet, ha-
beátque suam. Danista igitur viduá
tristemque traducturus noctem, ad
cubile se recipit, & perturbatam va-
riâ cogitatione mentem leniendam
somnia committit. Interea qui sua-
vissimum sibi Veneris nexum pro-
miserat, castrensi more sub Dio am-
bulabat; cumque mutum dominæ li-
men, velut Ianum clausum, frustra
obsideret, ad anum, quæ domi suæ
seminuda viridi adhuc libidine per-
vigilium & ipsa instruxerat (solet
enim & hanc ab adulteris merce-
dē exigerere) reversus est: & , Heus
tu , inquit, mea Mamma, unicum
amoris coagulum, quâ spe promissam à dominâ voluptatem emo? to-
tam jam horam, sed quasi noctem,
exspe-

exspectando cōsumpsi otiosus: neq;
tamen fores laxavit, quæ concubitū
petiit. mirum ni sui oblita, amorem
somno matrona sepeliverit. Tu abi,
quæso, & amātis explora imperium.
si venire jubet, ecce ad præliandum
paratus sum; sin abire, conflictum
quoque differo. Nec mora: lodicu-
lam humeris anus injicit, & prehē-
sum manu juvenem ad posticulam
postliminidē reducit. Clave igitur,
quam pridem ac providē à matro-
nā acceperat, pessulis subjēctā, pan-
dit aditum, ac jussu præforibus hæ-
rere paullisper milite, introivit. Per
lignile, hortulum, pergulamque re-
ctā in impluvium, & domum via
erat: hāc dum celerem anus gres-
sum dirigit, propemodum in vivam
illam vinctamque albicantis mulie-
ris statuam delata est. quam ut vi-
dit, quasi quodam visu in horrorem
perducta, substitit. Niveum lacte-
umque corporis decus propemo-
dum tenebras vicerat, nec latere
matronam sinebat. Anus, neglecto
tristissi-

tristissimo novercâtis Fortunæ spectaculo, militis mandata explicuit, ne tum quidē audienti ingrata. Nam in ipsis vinculis amores suos matrona suspirans, nec minùs callida, quā pulchra, intellexit totam à se voluptatem nondum fugisse. Itaque blandis anum verbis mulcens, & obtestans, Ferre, inquit, hanc ærumnam possum, mea mater, si tu voles; imò felix esse, si dignam me mariti irâ reddideris. Fac igitur ut complectar saltem, quem amo; ne frustra venerit, qui formam meam non sprexit. Benignâ manu nodos mihi istos expedi, & brevem duntaxat libertatis usuram amanti concede, ut hæc vincula merear. Quid verbis opus est? soluta ocyùs matrona persuadere eâdem calliditate aniculæ conatur, ut ligari in vicem ipsa vellet, & spithamâ temporis nuda ad columnam stare: brevem se tantùm moram poscere, dum militē adeat, & celeri voluptatis gaudio fruatur: nullum à marito periculum esse, pro-

profundâ jam soporis caligine submerso. Addit promissa, quibus etiam obstinati solent animi expugnari. Nec tardo obsequio morem anus gerês, rejectâ in matronâ lodiculâ, nuda, sed sine ullo pudoris damno, vinctulis membra subiecit. Lepidû merhercle & dignum theatro spectaculum. transit in adulteri complexus femina, à marito propemodum deprehensâ; & jam primum quasi voluptatis gustum suavi silentio militi extorserat, cûm ille veste vilissimâ & pannolâ deceptus, etiam putaret ab anu vires suas urgeri. Sed crescente paullatim Veneris petulantia, non potuit diuturnior error tam eximiam præsentis formæ dignitatem abscondere. Iam quoque loqui mulier cœperat, & vocis indicio miles intellexit cupitam amoris prædam se manibus tenere. Sic illi æmulâ libidine perpruriscences, suaviter Amori litabant. Dum hæc geruntur, danistæ malè soporato, diras & infaustas imagines nox obtulit

tulit. Audico? videre sibi ille visus
laris sui, thalamiq̃ue æternum pro-
brum: ruptis vxorẽ vinculis, & cal-
cato pudore cum armato adultero
misceri: se, cùm vindicare contu-
meliam vellet, in Satyrum esse trans-
formatum. Itaque turpissimo por-
tento excitatus, & jam acerbitem
instaurans animi, quam ante somnũ
conceperat, primũ tentare nares
cœpit, an curvæ & aduncæ essent;
frontem, an cornibus aspera; infima
corporis, an caprarum more horre-
rẽt, & extremis in pedibus, confuso
numero, toti digiti in bifidas ungu-
las coacti obriguissent. E strato de-
inde exsiliens, fenestram petiit, & de
clathris, velut reliqui somnii ex-
plorans fidẽ, uxorem compellat. Sed
bona anus discrimen suum jam serò
intelligens, atque sub ipsis tremens
vinculis, tutissimum putavit, nõ lo-
qui. Compellat ille iterum, imò in-
crepat; cùmque pertinaci silentio
munire stultissimum peccatũ suum
vetula conatur, clamantis rabiẽ
accen-

accendit. Quàm facilis concitati furoris stimulus est ! tanquam ab ipso conjugii genio danista admonitus, factum esse credidit quicquid somniârat. Itaque novaculam è proximâ aliquâ mensâ rapiens, cæco per cochleam impetu in impluvium ruit, ad columnam devolat, & uxore ratus, quam vincula coërcebant, facinus committit perenni annalium memoriâ dignum. Lævâ faciē aniculæ pertentans, nasumque apprehendens, orbiculum & pinnulas acutissimo ferro præcîdit, in vultum deinde tam turpiter mutilatum projectâ quæ digitos sequebatur cartilagine, O pessima, inquit, neque isto tantùm dedecore digna mulier, xeniolum cape, quod amasio tuo dones, & scitulâ hac jam formâ adulteris place, ut amores mereare. Hæc locutus, cùm egregiè scilicet uxorem multasset, raptim ad cubile rediit, & quietem denud in perturbato toro quæsiuit. Sed de anu quid dicam? Illa verò, cùm
majus

majus etiam discrimen metueret, si nosceretur, Spartanâ indole & vulnus excepit, & dolorem tacita sustinuit; quasi ferrum pati posset, quæ vincula nō recusârat. Hæc tristitia, & Amoris felle amara: lætiora, & mel merû matrona carpebat: quæ dimisso demum milite suo, ad impluvium reuersa est, expertura quid deinceps Fortuna statueret. Sed postquâ tam scævam intellexit aniculæ sortem, fudit lacrymas, & recentem voluptatem nouo dolore nubilauit. Verbis deinde ad consolationem compositis, rogare anum cœpit, bonum haberet animum: pulcherrimæ constantiæ inclytum hoc exemplum apud omnes Cimmerios fore. nam ut Diis quibusdam voveri crines solent, sic & Veneri resectam hanc oris venustatem placituram: quin eam jam numinis religionem esse, ut mystæ ipsi gemmatâ facie, patulîsque naribus Priapi arcana commendent. militis gloriam adversis & horrentibus vultu cicatricibus

H ostendi;

ostendi; sed eodem robore libidinis stipendia inclarescere. Addidit, regi tamen haut magni vulneris hiatum errhino posse; aut etiam, si constitisset sine naso non vivere, se paratam, è purissimo metallo defectum oris supplere. Extremâ hac pollicitatione non parum anicula delinita (quæ aures etiam auro venderet & oculos,) cùm vinculis iterum volentem matronam subiecisset, recepit lodiculam, & sustulit humo nasi sui frustulum, perque posticulam properè facessens, vulnus curatum ivit. Sed nunc porrò lepidam fabulæ catastrophē cognoscite. Non diu ad columnam impudicissima matrona stetit, & casta videri voluit: ludi maritum posse, qui falsus fuerat. Itaque è tristi aniculæ infortunio ingenium colligens, audaciam è turpi & recenti facinore, tali astu & iram & suspicionem Vulcani sui aggressa est. Ex humili susurro in aperta paullatim vota sermonem tollens, flebili voce non jam dor-

dormientis implevit aures , ani-
múmque lancinavit:

*Regina noctis, uda lampas siderum,
Pictique mater aetheris,
Seu Iuno vis Lucina dici seu Iovis
Conjux tonantis & soror;
Cui vota nuper sospitâ solvi face,
Et nuptiali flammeo;
Matrona quæ vocaris, & Gamelia,
Castique numen unguinis;
Tantum vides miserrimi nefas laris,
Latisque luces cornibus!
Et vos micantes calo ocelli, lucida
Faces, & innocentia
Testes meæ; diræque sortis arbitra,
Horrore non pallescitis!
En nuda, vincula, secta, non meum luo
Crimen; torum nec pollui;
Et immerentem perdit ira numinum!
Quid ergò sanctitas juvat?
Effugit omnis & venustas & lepos;
O Dî Deæque larva sum!
Effugit omnis umbra nominis boni;
O Dî Deæque nulla sum!
Non casta jam, quæ casta, diro barbari
Furore lasa conjugis.*

*Pudica mente, mæcha vultu, criminis
 Probrum nefandi mentiar,
 Summæ nianipars pudenda fornicis
 Nec uxor unius viri.*

*Quid mæsta vivo? & integram quid
 horrida*

*Imago mentem continet?
 Mori juvat: peribo casta, vivere
 Si pulchra vitam non queam.
 Mori juvat: manu cruentâ masculam
 Quæro necem. Sed occidi.
 Non posse, cùm velis, mori, id verò est
 mori:*

*Plus vinculis vir seviit.
 Beata ferro nobili Lucretia,
 Testata conscientiam
 Quæ spiritum sui in sinum fudit viri,
 Pudica, quòd potuit mori.
 Sed dura me si fata vita mancipant,
 Et impio tori jugo;
 O Hera redde pristinum forma decus,
 Et dignitatem narium!
 O Hera redde pristinum fama decus,
 Quæ fædo hiatu mergitur!
 Tu sordidam tot pellicum turbâ Iovis
 Es ulta sceptro vindice,*

Et

*• Et templa labe vindicasti calica,
Summo severa adultero:
Ne lacrymas cruore turpes despicere,
Queis uvida madent gena:
Sed suspicacis plecte culpam conjugis,
Trucemque ferri insaniam.
O vindicem potentis iram numinis
Crudelis ille sentiat!
O redde quod furentis abstulit manus,
Manus mariti carnifex,
In comparem scire tristi vulnere
Ausu suam, in larem, in fidem;
Ausu tuum calcare numen o Dea,
Et numinis presentiam!*

Cum hos verius molli planctu eliquasset, longiorem sermonem confuso murmure involvit; ut videretur etiam familiarius numen alloqui. Rursum maiore spiritu verba stimulans, in ipsum jam maritum orationis impetum direxit: & Heustu, inquit, crudelissime mortalium, inque castissimam conjugem tuam frustra crudelis; periisti. Vincere Cælitum benignitas scævitiæ tuam potuit, ne innocentie mee fama laboraret.

*Est profecto Deus, qui quæ nos gē-
mus auditque & videt.*

Sed ipsa mihi luno (sentio, sentio)
formam restituit; quam tu, nefandâ
suspicionē ebrius, mutilâras. In te
cruentum stringe ferrum, in tua
nunc viscera furorem exonera; ne
cōjuge fruaris, quâ indignus es. Su-
peris placui: spernere mortalem,
spernere impium possum. Ergo ô
noctem mihi omni deinceps die
clariorem! restituta sum: ô nume-
randam candido æternæ lætitiæ si-
gno! renata sum. Vos pergitte offi-
ciosæ lacrymæ, & alio nunc affectu
fluite; madere gaudii rivis debet fa-
cies, postquam majori numinum
beneficio dignitatem suam inve-
nit. Sed te compello denuð, auda-
cissime & liçtor, & latro; adsis, &
scelus tuum nosce; adsis, & minan-
tis Deæ iram, si fas est, celeri piacu-
culo averte. Danista tam inopinato
orationis turbine confusus, quodam
velut mari cogitationum æstuabar,
dubio assensu insolentis rei fidem
venti-

ventilans. Ac primò quidem nocturnæ imaginis imposturam ratus, quæ illuderet; faciliùsque somnari naturæ portenta, quàm fieri, consulere oculos cœpit, an verâ nebulâ premerentur. Sed ubi liberam, & extra fallentis umbræ vincula mentem deprehendit, nec à diris adhuc mulier abstineret, omnis illa ferocia vehementi pavore fracta est, & adulterii suspicio subsedit. Exurgens igitur è lectulo, lucernam accendit, viventis flammulæ arbitrio novum pudicitie testimonium commissurus. Nec mora, abit, ad uxorem venit; quam ubi vinctam videt, novo æstu corripitur. Faciem deinde lumine explorat; sed plenam, & sine ullo vulneris vestigio lætam. igitur stupore defixus, detestari scelus suum, & perhorrescere numinis jam vindictâ cœpit. Mox in solum, sanguinis imbutum stillis, procumbens, & promanantibus lacrymis maculas cruoris diluens, manifestum adoravit miraculum. Postremò eadē reli-

gione impii deprecatus furoris sui facinus, castissimam solvit uxorem, & velut insignæ pudicitie exemplum ad thalamum reduxit. Sic & nares, & simul mariti affectum matrona recuperavit. Anus verò, corrupta nummulis aliquot, ut tutissimam fraude sub miraculi fide lateret muliebri scelus, collectis sarcinulis, ad COMI Regiam migravit. Hic nunc habitat, & strenue solitam locans operam, callidissimas Veneris scenas quotidie instruit. Si uxor cuiusquam, si amica placet; si virgo, si vidua, interpretes parata est: plenam Amoris voluptatem hac duce invenias. In his tenebris scitote & danstas, & simul milites esse.

Dixerat feniculus, & lato visu fabulam claudens, in mediam turbam recessit. Nos ergo cautam celeritate ad locum, unde veneramus, delati, dormiscentem non procul à limine Tabutium repperimus: qui ut gravibus & morficantibus oculis venientes excepit, Plusculum, inquit,

quit, COMI vos insania tenuit; & an jam saturos? At me interea molestissimus somnus propemodum oppresserat, novo nunc sermone excutiendus. Dicere de *Ebrietate* coeperam, totòque stultitiæ illo regno: & fortassis jam vidistis. Sed quis bonus non fastidiat? Hoc in omni symposio agitur, vt mentem pellant; quicumque sedent; ne pedes inueniant, cùm eundum est. Tolli & bajulari debes; aut titubantem certè gradum à mensâ nisi referas, parum lautè aut amicè videaris acceptus. Quid etiam, nisi adferas? Nam quibudam hoc insitum, à stellâ matutinâ potare, qui diem (si tamen hîc dies ullus) & Ebrietatem pari auspicio ordiuntur. A somno & crapulâ sitis redit, nec prandium expectat. Fervet vino stomachus, cùm cibum nescit; ut capturus digerat. Sed morbum hunc Romanum quoque fuisse Sapiens Romanus indicat: *Isti non videntur tibi contra naturam vivere, qui jejuni bibunt, qui vi-*

Epist.
CCXXII.

num recipiunt inanibus venis, & ad cibum ebrii transeunt? Atqui frequens adolescentium vitium est, qui vires excolunt; ut sudorem, quem moverunt portionibus crebris ac ferventibus, subinde distringant. Post prandium, aut cœnam bibere, vulgare est: hoc patres familia rustici faciunt, & vera voluptatis ignari. Merum illud delectat quod innatat cibo, quod liberè penetrat ad nervos: illa ebrietas juvat, quæ in vacuum venit. Imò illa ebrietas juvat, quæ continua est; quæ diei noctisq; omne discrimen nescit. Sed non soli Cimmerii, Cimmerii sunt: Ebrietatis coloniam in nostrum quoque orbem COMVS duxit. Lychnobii sumus, diem spernimus, & tanquam suaviùs, lucis usurâ in tenebris frui, noctes omnes conviviiis occupamus. Iuvat

— *crassos transire dies, lucemque palustrem.*

Vile Naturæ beneficium est: facere, quàm habere diem malumus; præ Sole faces æstimamus. Sed quid fit?

fit? nocte fruimur, vt diem perdamus: & cùm somni tempora vigiliis destinantur, diurnæ omnes horæ somno pereunt. Lubet Stoici verbis perversitatem hanc compungere: *Sunt qui officia lucis noctisque pervertunt; nec ante diducunt oculos he-
sternâ graves crapulâ, quàm appetere
nox cœpit. Qualis illorum conditio dicitur, quos natura (vt ait Virgilius) pedibus nostris subditos è contrario posuit,*
Nox ubi primus equis oriens afflavit anhelis,

Epist.
cad.

Illis fera rubens accendit lumina
vesper:

talis horum contraria omnibus non regio, sed vita est. Sunt quidam in eadem urbe Antipodes, qui, ut M. Cato ait, nec orientem unquam Solem vident, nec occidentem. Hos tu existimas scire quemadmodum vivendum sit, qui nesciunt quando? Et hi mortem timeant, in quam se vivi condiderunt; tam infausi ominis, quàm nocturna aves sunt. Licet in vino unguentoque tenebras suas exigant, licet epulis, & in mul-

ta

*ta quidem fercula distinctis totum per-
versa vigilia tempus deducant : non
convivantur, sed iusta sibi faciunt. Ve-
rè, verè. somnum enim cum fu-
giunt, quadam velut morte se in-
duunt, & vino sepeliuntur. De
PHAGESIPOSIS loquamur.
an non adumbrata hæc funeris
quxdam imago? Hominem ceu
mersum cadaver videre est; tot po-
culorum ciborumque congeriem,
velut pyram; lectulum, tanquam
sepulchrum. Iam tedæ accensæ, &
acclamantium voces, quid nisi vi-
xisse hominem indicant? Ita, vixis-
se, sed ut resurgat, pari quotidie fato
periturus. Et quo fato? audite
(ebriosum ego Philosophum faci-
am,) Pythagorico; quia ab homine
in brutum, & tamen citra μετεμψύ-
χωσι, sive παλιγγενεσία, migrat:
imò Stoïco, Stoïco inquam. nam
αυτοχαιρος est, & Rationem ipsâ vitâ
meliozem suffocat suâ manu, aut
jugulat. tanto etiam in seipso crude-
lior, quia sæpius moritur, quia quod
semel*

semel Natura facit, quotidie, imò
 continuè ipse. Iam verò renasci in
 convivio, virésque colligere, pul-
 chrum; & cùm invita vitæ ciborum
 onus recusant, fit, quod dictu
 quoque fœdum est. Itur, reditur: qui
 adversè sedent, viam per ipsam men-
 sam aperiunt, projecturi cœnam, ut
 priùs calcet. Alius corporis obscœ-
 nos meatus exonerat; alius sanctissi-
 mam partem, quâ admiserat cibos,
 regerendo obscœnam facit; reddit
 quidquid sumpserat. atque utinam
 in cloacam saltem! nunc limina cõ-
 spurcantur, ipsum triclinium, imò
 tori & mensæ. maximum voluptatis
 incrementum est, in eodem convi-
 vio sæpiùs cœnare. Cum Annæo di-
 cam: *Vomunt ut edant, edunt ut vo-*
mant; & epulas, quas toto orbe conqui-
runt, nec concoquere dignantur. Sed ta-
 men ingenio quodam honestatem
 Ebrietas mentitur: modum ven-
 ter invenit, quo bibere & mejere
 in eadem mensâ liceat, turpitudine
 celatâ. Inguinibus jam matella ad-
 hæret;

Consol.
ad Helv.

hæret; & scortea (an scrotea dicam?) caligis insuta bulga, inserta spongia lotium excipit. nimirum assiduum esse, pulchrum est; & cujus vesica cœnæ unius vinum capit, palmam habet. Fœdum meherclè, reddere mensæ obicœna, ne surgas: nisi fœdus, quod non surrexisse honestum putetur. Sed nequid stultitiæ desit, ἀπράιπαλοι etiam sumus; croco, aut brassicâ, aut Æthiopicâ amethysto adversus ebrietatem munimur. & hîc ingenio victoria quæritur. Ille strenuus, titulis, encomio, coronâ dignus, qui vino victos ac prostratos compotores cernit, quamvis saucius, atque mox casurus. O Stultitiam! *Qua gloria est, ait Seneca, capere multum? Cùm penes te palma fuerit, & propinationes tuas strati somno ac vomitâtes recusaverint, cùm superstes toti convivio fueris, cùm omnes viceris virtute magnificâ, & nemo tam vini capax fuerit; vinceris à dolio. Sed quis fructus obsecro hujus palæstræ? Pulcherrimè idem ille describit: In-*
de pal-

Epist.
LXXXIII.

de pallor & membrorum vino madentium tremor, & miserabilior ex cruditatibus, quàm ex fame macies: inde incerti labantiū pedes, & semper qualis in ipsā ebrietate titubatio: inde in totam cutem humor admissus, distentusque venter, diū malè assuescit plus capere quàm poterat: inde effusio lurida bilis, & decolor vultus, tabesq; in se putrescentiū & retorti digiti articulis obrigescentibus, nervorū sine sensu jacentium torpor, aut palpitatio sine intermissione vibrantium. Quid capitis vertigines dicam? quid oculorū, auriūque tormēta, & cerebri aſtuantis verminationes, & omnia per quæ exoneramur internis ulceribus affecta? Innumerabilia praterea febrium genera, aliarum impetu ſævientium, aliarum tenui peste repentium, aliarum cum horrore & multā membrorum quassatione venientium? Quid alios referam innumerabiles morbos, supplicia luxuria? Etenim, si Medicorum lubet decreta sequi, dixeris fæculentas omnes corruptæ valetudinis nebulas ab intemperantiæ palude exhalare. Frangunt
pars

pars magna hominum quæsitâ voluptate vires corporis , ut ante annos extremi senii mala bajulent. Cesset ebrietas, & felicior vita cuiusque erit; tardior jam prementis lethi necessitas. Di boni, quàm acriter læsa injuriam Natura plectitur! vix violare voluptatis vitio corpus miseri mortales incipiunt, & pœnis urgentur. ut præmia scias; nocituris illecêbris peccant. Possis insano ebriosorum vitio ob hoc unum ignoscere: quæ fecêre, patiuntur: ipsa in tormentum vinolentia vertitur. Sic quisque sibi tortor datur: supplicia, ægritudines sunt; gravissimæ autem, cùm vitæ cursum non incidunt. Trahuntur dolores, ut cre-scât; trahitur vita, ut diutius moriaris. Languor ætatem occupat, & ad metam nonnisi per acerbos cruciatus itur. Quid plura? ut detestari Ebrietatem possitis, Ebrium aliquem inspicite, hominem etiam infra pecudum vilitatem abjectum. Non potuit vehementiori Natura exemplo

exemplo turpissimis moribus pudorem incutere. Nam, ut accurate Lucretius,

Lib. II.

— *cum vini vis penetravit
Acri, & in venas discessit diditus
ardor;
Consequitur gravitas membrorum,
præpediuntur
Crura vacillanti, tardescit lingua,
madet mens,
Nant oculi, clamor, singultus, iurgia
gliscunt.*

Sed hæc quotidie quærentur pœnæ, ut tandem adhæreant, & continuæ sint; ut nunquam non miser, qui vivere noller, quàm non madere; qui post naufragium in ærumnarum pelago natat. Bibite, & pergræcamini Cimmerii, Ebrietatem stupor, dolor, imbecillitas, morbus, & mors ipsa comitantur.

Cùm hîc sententiæ periodum silentio clausisset Tabutius, palliûmque dictionis motu profusum attraheret, lepidissimo fanè spectaculo commovemur. Stigmatofus quidam,
I ex ipso

ex ipso illo stertentium numero, ebriâ siti ardens, in pedes exsiluit, cirneâque è sinu juxtâ marcentis rapuit; cûmque liberali nimbo aridam gutturis viam proluisset, redeunte somni nebulâ, sublimiorem sellam occupavit, congerrones velut dormiendo despecturus. Iam conniverat iterûm, & suspensum dexterâ caput suffulserat, quæ & ipsa vacillantes antrorsum nutus sequebatur. Mox urgente sopore, cûm trunci incurvi onere mitellus ille, suique oblitus, traheretur; de sellâ prolapsus est, pronûmque caput in lagenam vini illisit: putares non somno, sed siti denudè impulsus. Frangitur testa, & in fronte ruentis altum relinquens vulnus, circumjacentes sparsò liquore madefecit. Repentino strepitu & alluvione pars ebriorum excitata, sodalem attollunt, sanguinem sistunt, atque mox, plagâ sudariolis obligatâ, abducunt. Aderba deinde ad Tabutium conversus, Condimentum, inquit

quít , sermonis habuimus ; risu , an
commilatione dignum ? Sed tu
jam in viam redi, & quia Ebrietatis
tædet , de M V L T I T V D I N E ad-
junge . Hanc enim secundo loco,
quantum memini, averſatus es.

Omninò, ait Tabutius. convivium
enim ut quis convivium faciat ,
paucos cōvocabit. At jam plerique
à frequentia gloriā quærunt , nec
epulum ceſſent, niſi in quo plures.
Quis Gratiarum, aut Muſarum colit
numerum? Sprevimus , & una om-
nem honeſti ſermonis volupta-
tem , certè in turbā non reperien-
dam. Triclinium , forum, imò ma-
re eſt , in quo linguæ , velut æſtu
conciatæ undæ , & πολυφλοιςβοιο
γαλάσσης obſtrepera imago . Vini
regna vilitate infamentur ac vapu-
lent , longo niſi ordine convivæ
ſedeant : & in P H A G E S I P O -
S I I ſ. quidem, niſi dexterā totòque
corpore numerentur , ſolitudo ſit.
Sic demum lauti ſumus , uti videamur.
Omnis luxuriæ pompa ſpecta-

Epist.
XCIV.

tores ambit, monstrari ac laudari à quam plurimis. Sapientiae vox est apud Senecam: *Nemo oculis suis laetus est, ne paucorum quidem & familiarium; sed apparatus vitiorum suorum pro modo turba spectantis expandit.* Itaque Regiam COMVS farcit, quisque ventrem: feruens omnia, miscetur omnia: totum coenaculum, velut una mensa, cincta convivis, obsessa ferculis, irrigua poculis. cum epulas intuearis, deesse putes qui absumant; cum epulones, quod absumant. Vnde frenum aut fibula huic luxui? Non vi-ctu jam cultuque, sed ut fortuna sciantur, sumptu superbimus. Querimus stulti, etiam quod ultra voluptatem delictet. *Divitem*, ut apud Ciceronem est, Crassus dicere solebat, *qui exercitum alere posset suis fructibus: nos dicamus, qui convivium instruere suis fortune.* Foedissimum hunc splendorem etiam cum exitio quisque patrimonii affectat: pallescit curis miser, & tota calliditate rem

Parad.
ult.

rem constipat, recti æquique inmemor, ut & ipse ad exemplum lascivix se componat, mores ævi & urbis suæ referat, & inter Apicios habeatur. Ego abstineo, sed cum paucis; & convivium amo, in quo pauca, facilia, inempta; imò in quo, ut concludam, pauci.

Tertium vitium IMPARILITAS, & ea ferè in Multitudine, cùm diversi ingenii, fortunæ, sexus, ætatis, dignitatis convocantur.

Epicuri vox est apud Senecam: *An- Epist.
ze circumspiciendum est cum quibus, edas
xix.
& bibas, quàm quid edas & bibas.* Iam

verò sedet rudis cum docto, dives cum egeno, vir cum feminâ, senex cum puero, nobilis aut patricius cum plebejo. Ut aquam igni sine stridore non misceas: sic nec istos sine garrulitatis pugnâ. Ius dicendi etiam vilissimus sumit, & pulsâ verrecundiâ, petulantium verborum scaturiginem evomit. Parùm, loqui; obloqui in proclivi est, & soluta quædam oris libertas convivæ

I; meos

meos collidit. Meliores illi, quia
 eminere sucti, hîc quoque sermonis
 falces sumunt, & imperio in convi-
 vii vulgum utuntur. At iste Tribu-
 nos suos invenit, & in Senatum
 furgit: despici, aut negligi, ubi liber-
 tas, vulnus putat. Verborum, & po-
 culorum hæc seditio est, & utrisque
 sedatur. Ego bonum & prudentem
 ceseo, qui vel irritatus silet, nec in le-
 vi aliquâ offensâ responsum ad vin-
 dictam acuit: sed meliorem pruden-
 tiorémque, qui hujusmodi conviviiis
 abstinet. Conviviis inquam, in
 quibus loqui vitium, tacere neces-
 sitas; id est, si cum *Ebriosis*, *Multis*,
Inæqualibus: breviter: si cum non
 Amicis epuleris. Amici enim pares
 sunt, pauci sunt, & virtute ac sobrie-
 tate juncti. Itaque inter tales Hila-
 ritas se exferat, atque etiam vocalis.
 Etenim ut aquæ amœniores, quæ
 cum murmure fluunt; sed leni, faci-
 li, temperato: sic epulæ, quæ sermo-
 nem habent; sed *Honestum*, *Lepidum*,
Tempestivum: quæ tres orationis vir-
 tutes

tutes sunt, à totidem Gratiis profectæ.

HONESTVS sermo erit, qui sine læsione, & cui verecundia modum præscripsit atque legem. Læsiō Dicacitatem, & Adulationem habet, siue in eos qui adsunt, siue qui non adsunt. Dicacitas, ut Quintiliani verba sequar, *est sermo cum risu incessens*, & cum morſu pungens, ad scenam, aut plaustrum relegandus. Adulatio fucum & fraudem verborū habet, & dicacitate peior est. Iam verò Verecundia gemino quoque vitio inimica, Rusticitatem & Obscœnitatem excludit. Procul habendæ istæ maculæ, istæ offuciæ omnis hilaritatis; quæ siue verbis nudæ, siue imaginibus nuptæ, tamen maculæ, tamen offuciæ sunt. Exprimas, an ad umbres vitium, indicas: nisi leuius honestiūſque, per obscœnitatis velut delicias peccare. *Ea quæ dicit vir bonus* (cum eodem Quintiliano dicam) *omnia salvâ dignitate & verecundiâ decent. Nimirum enim*

Lib VI.
cap. III.

visus pretium est, si cum probitatis impendio constat. Adjungo: Obscœnitas verò non à verbis tantum abesse debet, sed etiam à significatione. Cretâ, an carbone litteras formes, scriptio est: quibuscumque verbis lascivum includas sensum, turpitudine est: rem, velut radicem habet. Hanc excinde, & omnem luxuriantis malitiæ succum extinxeris. At jam sermonis scilicet Venus ipsa Venus est; fœda oris proluvies, pro hilaritate. De Aureliâ, aut Lolliâ COMVS loquitur, & pari obscœnitate κυλινκία ζητήματα conspurcat: Διὰ τί τὸ ἀφροδισιάζειν ἢ διδοῖν? virgo, an vidua magis pruriat? Vesper, an Aurora suaviolem Veneris nexum faciat? Vbi pudor? ubi color? Pestilentes auræ, istæ voces, & honestæ quemque mentis meritò vulnerent. Ut jejunos & gravis odore spiritus offendit: ita sermo spurcitæ illo veneno infectus. Sed quomodo depurgandus? Sobrietate. qui in potestate vini, etiam libidinis, cum ven-

ter

ter mero effervescit, ilia & inguina
æstuant; facile in obiccenitatem lin-
gua ebullit. Nequis tamen rigorem
accuset, & collectas è porticu ru-
gas; Lepidos Convivas facio, &
ejusmodi Sermonem.

LEPIDVS autem sermo erit, si
delectet mulceátque. An apertius?
Flosculi spargendi & sales, & quic-
quid expugnare torvæ severitatis
vitium possit. Veris typum Convi-
vium refert, & ad Liberi, velut Ze-
phyri leniter spirantem auram ho-
nesti mores rident. Iocus, Gratia,
Mulæ hîc habitant, sed nullam in-
fasciviam solutæ: imò Sapiencia hîc
habitat, sed nullâ caperantis tristi-
tiæ torvitâte deformis. Nimirum
mel & nectar suum animus quoque
habet, & divina illa rerum virtu-
tûmque Magistra, voluptatis inter-
dum poculum propinat. Hoc ipsum
apud Agellium Varro docet, *Sermo-*
nes habendos in convivio non super
rebus anxius aut tortuosis, sed jucundos
atque invitabiles, & cum quadam ille-

Lib XIII.
cap. XI.

*cebrâ & voluptate utiles : ex quibus ingenium nostrum venustius fiat & amari-
nus. Quod profectò eveniet, si de id ge-
nus rebus ad communem vitæ usum per-
tinentibus confabulemur, de quibus in
foro atque in negotiis agendis loqui non
est otium. Sanè quæcumque honestè
fiunt, jucundè quoque explicentur:
& ut concludam, in ipsâ mensâ
erudire honestum est, erudiri jucun-
dum; sed si TEMPESTIVVM.*

Talem igitur imprimis sermo-
nem volo, & ex occasione velut op-
portuno semine, nasci. Omnindè, ne
aut præreptus, aut intrusus, aut,
quod utroque turpius, affectatus vi-
deatur. Atque hætenus à re & ar-
gumento ipso præcepta sunt. Paria,
ab arte & dicendi quadâ formâ. An
& persequor? Stilo nuper conatus
sum; & si non negatis, recitabo po-
tius quàm dicam. Prono vultu ani-
mòque cùm annueremus, pugilla-
res, & unâ ambustas quasdam sche-
das, non tam è sinu, quàm è Sibyllæ
foculo protraxit. Pars Dialogi erat,
in quo,

in quo, ut quadratis nominaliteris eminebant, ERVLPIO & DRANSES loquebantur. Sciscitanti igitur Aderbæ, Quinam illi, qui sermocinationis majestatem sustinerent? Eupanti, respondit Tabutius, sodales sunt, Elegantiz ac Deliciz meræ; quibus an quid suavius amœniûsque Natura produxerit, jure dubites. Ego hîc applaudens, Veræ, veræ, inquit, istæ laudes: habet uterque (liberè dicam) quicquid mereri invidiam possit, imò quicquid vincere. Sed hoc tu mihi nunc explica Tabuti, Quæ schedæ? à quâ flammæ iniuriâ papyri hæc fuligo? Ille serenâ voce, Majoris, inquit, operis reliquæ sunt, quas ab incendio mitis casus servavit. Pergulam, & quod in fundo Apollineo Musæum struxeram, an vidisti? Vidi inquam, SACCO nostro, optimo doctissimoque virorum ducente: qui & in variâ porticu HERCVLEM illum MY-SARVM, artifice manu expressum, ostendit, novâmque amœnissi-mo

mo Naturæ miraculo HIPPO-
CRENEN . Iterùm Tabutius:

Æstivis hîc diebus habitare , imò
legere, aut scribere, velut per amœ-
nitatem, destinâram . Bone Deus,
quàm multæ remoræ bonarum co-
gitationum! quàm nihil ab injuriâ
tutum! In ipso nuper surgentis diei
auspicio, cùm antelucanus ille mi-
nurentium avicularum chorus sua-
vissimo strepitu venientem Auro-
ram salutaret; subitò cælum inhor-
ruit, & rubentem Iovis dexteram
malus quidam Genius in turricu-
lam, tectique culmen torfit. Ardere
tigna, & mox ipsi plutei libelli que
cœpère; atque adeò totum grassante
incendio Muséum obsessum est. Ego
procurrens, cùm frustrà sævienti
infortunio restitissem, familiam, vi-
cinosque excito, ut restinguendo in-
cendio aessent: qui cùm liberalem
operam ferrent, tandem beneficio
hospitalis FONTIS mei flammam
expugnant, & extremum à miserrimi
Muséi reliquiis fatum arcent. Sic

verò

verò vis & injuria Vulcani repressa
est, & pauculæ istæ schedæ, quas
cernitis, velut ossa inter librorum
cineres, relictæ; quas mutilas fumo-
sâsque in memoriam infortunii
servo. Cùm miraremur tristem in-
cendii casum, in hos quoque versus
dolor Tabutii erupit:

*Non aliis quondam flammis juga The-
sala fortem*

*Vssere Amphitryoniadem, calæque loca-
rugi*

*Dignum sidereo. Sacra quoque monia
Troja*

*Indomiti hac eadem hac ignis violentia
solvit.*

*Hac dedit in cineres quicquid Phœnissæ
viraga*

*Struxerat, infausli jaciens fundamenta
Regni:*

*Quicquid & infestis Pœnorum exer-
citus armis*

*Orbi Romuleo extorsit, victricia signa
Finibus Ausoniis tollens, Libycâque
triumphis*

*Nobilitans urbē. puduit servare trophæa
Scipia.*

*Scipiaden , mediâ qua servus fixerat
arce*

*Annibal , in maculam victi labemque
Quirini.*

*Aemula sic lentis periit Carthago fa-
villis*

*Imperii ; potuitque malis clarescere
Fatis.*

*Obruta nunc spirat , Latioque superba
cruore ,*

Attollit magnovicturum funere nomen.

*His ardens stimulus fera mēsq; ma-
nūsq; Neronis ,*

*Injecit misera Trojana incendia Ro-
ma.*

*Nectalem Aethereis satius Iapeto igni-
bus ignem*

*Subduxit : melior liquidus fluit ardor ab
aëtris.*

*Flamma Tartarea , & toto Plutone fu-
rentes ,*

Buſtorū flamma miseros uſſere labores

*Inſontis calami ingeniūque mei . Fero
tristem*

*Non penitus sortem . Lux Fama clarior
iſtis*

Nasce-

*Nascitur à facibus , longis contermina
seclis,*

*Qua puros Sophiaradios , pia dogmata
spargat.*

Vivite felices, nil possunt Fata; libelli;

*Vivite , grandævumque rogo producite
nomen .*

Evolvitur deinde furvas schedarum reliquias, & omisso Dialogi præludio, luculentum Erulpionis de Sermonem Sermonem prompsit.

Etenim dicendi velut modi quidam & partes sunt: *Dissertatio, Narratio. Quæstio*. **D I S S E R E R E** qui cum laude volet, laudem declinet. Vox facilis sit, & velut sponte fluens; gestus modicus, aut potius intra modum. Sic dicat, ut audire quoque paratum se ostendat; imò corrigi, si quis meliora. Verborum pausis, atque induciis aliorum sententiæ provocandæ: & intervallo quodam suspendi periodi debent, ut celsendi partes auditor accipiat. Sæper loqui, stultum; continuò, superbum: illud naturæ, hoc morbi: ac faciliùs

ciliùs naturæ ignoscimus , quàm morbo. Quid velim ipse colligis, stultum superbo meliorem . Hoc quoque : intempestivum magis esse , qui loquitur ne quem audiat, quàm eum , qui loqui duntaxat solet, ut loquatur . Garrire quidem utrique propositum ; sed cum discrimine: alteri, ut vocem suam ubique misceat; alteri, nequis misceat, ille suo strepitu, hic silentio aliorum loquax . qui strepitu, turbat ipse , aut turbatur: qui silentio, vilipendere ceterorum sermonem videtur , quia non admittit. Turpe etiam , loquenti silentium imperare, ut loquaris ipse . Manu fieri, imò voce solet, & contentione quadam dicentes reprimuntur: scilicet ut mira, ut magna audiant, nec ullius ore prolata . Garruli tumoris, & tumidæ garrulitatis hoc præloquium, est, & tanquam formula solennis ; sed , si sapimus , ab omni planè *Dissertatione*, imò sermone arcenda.

An

An & NARRANTI præcepta
 quædam præscribam? Breviter. In
 veris serius esto, in fictis amœnus,
 in omnibus lumine & brevitate
 circumscriptus. Vetera & nova pro
 argumento dicito: aliena cum lau-
 de, tua cum modestiâ, nec nisi ve-
 recundiâ reluctante. Mensæ quæ-
 dam vomica Aretalogus, & velut
 morbus est. Nam ut quorundam
 hominum stomachus innatâ nau-
 seâ certos cibos aversatur; ita o-
 mnium aures crepitantis Philautiæ
 vocem. Ἀρεταλόγος plerumque et-
 jam πολυλόγος; & facile sermoni in-
 dulget, quisquis de se loquitur: alius
 facinora, dicta, scripta; alius bene-
 ficia, & obsequia scilicet amicis
 præstita; alius nobilitatem, gratiam,
 potentiam, opes: quo suavis titilla-
 tio affectum ducit, lingua sequitur,
 ac mentiri consuevit. Rectè Plu-
 tarchus: Οὐ γὰρ μόνον ὁπῶς τις ἀλγεῖ,
 κείῳ δὲ τὴν χεῖρ' ἔχει, ἀλλὰ καὶ τὸ ἡδύ-
 μαιον ἔχει τὴν φωνὴν ἐν ἑαυτῷ, καὶ περιέ-
 χει τὴν γλῶτταν ἐπὶ τρέιδειν ἀεὶ τῇ μνή-
 μῃ

De Gari-
 cul.

K

μη

μη βεβλόμενον. Non enim solum ubi dolor est, ibi manum quis tenet sed & delectatio vocem sibi habet, linguamque circumducit, fulcire eâ semper memoriam cupiens. Itaque freno opus, & præceptus ille curius inhibendus. Ut Socratis præcepto, vitandi ii cibi qui non elurientes pelliciunt: sic ii sermones, ad quos delectatio incitat, id est qui de nobis, & quibus nostram magis laudem, quàm aliorum voluptatem fovemus.

Supereſt QVÆSTIO, & Responsionem annexam habet. Illa facilis fit, familiaris, & compendio dicam, pro Convivio: veteri & vero verbo, *ὡς ἵον Διόνυσον*. Ut nubeculæ Solis lumen: ita salebroſæ argutiæ hilaritatē poculorum frangunt. Cave: nec enim aliorum ingenia tetricâ subtilitate torquenda sunt, ut tuū ostentes. Hoc ipsum, odium habet. Charonensis Sapiens ad rem· *Εἶναι δὲ δεῖ καὶ αὐτὰς ζητήσεις ὑγροτέρας καὶ γνώριμα τὰ προβλήματα, καὶ τὰς πένσεις ἐπιεικείς, καὶ μὴ γλίσχρας, ἵνα μὴ πικρῶσι*

Lib. 1.
Symp.
quæst. 1.

πρίνωσι τῆς ἀνοητοτέρας, μηδὲ ἀπο-
 τεύωσιν. *Ipsæ verò Quæstiones esse*
debent faciliores, & problemata nota &
interrogationes decentes, neque nimis
subtiles: ne rudiores torqueantur, aut
avertantur. Nos verò quas non spi-
 nas spargimus? Philolophi, imò
 Theologi inter fercula sumus, cùm
 satulli scilicet & coronâ cincti. De
 Deo, & Religione quærimus. Diui-
 næ providentiæ tabulas scrutamur,
 & ea omnia in quibus ipsæ Scholæ
 fudent. O intempestivam! pietatem
 dicam, an curiositatem? Sed parco,
 & obiter de RESPONSIONE
 addo. Hujus tria esse genera pos-
 sunt, præeunte Plutarcho ἀναγκαῖον, De Gar-
rul.
 φιλόανθρωπον, περιωδόν. Primum, *Nec-*
cessarium; cùm aut scire, aut nescire
 nos dicimus, breviterque senten-
 tiam explicamus. Secundum, *Come*;
 cùm delicias addimus, & respon-
 sum humanitate condimus. Ter-
 tium, *Superfluum*; cùm extra ripas,
 ut ita dicam, itur, & toto garrulita-
 tis torrente quæstio obruitur.

Lubétne à familiari exemplo diffusum præcepti usum discere? Tāquam Philosophi adeas limen sciscitare, sicne domi Socrates? *Necessarium* responsum austerior aliquis dabit: *Non est domi*: aut, ut nihil Spartanis concedat, *Non*: nec enim brevior esse oratio potest, nisi solo nutu loquatur qui respondet, & verborum laborem signi compendio evitet. Alius verò humaniùs decentiùsque: *Non est domi, ad portum se contulit*: & si nondum impleſſe blandientis officium videatur, *Hospites aliquot Iones appulisse nunciatum est, eos exceptum ivit*. Alius denique, cui ubique garrulitas placet, longissimo sermone responsum obruet, quasi sciri non possit, Socratem abesse, nisi à quæſtione ipse abeat, & Reipublicæ, adeoque Græciæ statum simul enarret: *De Socrate rogas? non est domi, ad portum summo manè ivit, hospites aliquot Iones excepturus; de quibus Alcibiades scripsit, iam cum Tisipharne apud Miletum agens, satrapâ Regis Persiæ,*

Persia, qui antea Lacedemoniis, nunc in Alcibiadis gratiam Atheniensibus opitulatur. Alcibiades enim, ut reditum sibi in Patriam paret, Tissipharnem Atheniensibus conciliat. Concitato deinde scaturientis sermonis impetu, totum octavum Thucydidis librum recitabit, & odioso verborum imbre auditorem obruet, donec & Miletus capiatur, & Alcibiades denud exulet. Sed nihil opus, opinor, præscribere; Humanus erit, & φιλόπρωτον illud genus assumet, qui placere volet: etsi argumentum, persona, locus seorsim statuere discrimen aliquod possint: præsertim in Cōvivio, ubi lætior semper Genus ridet, taléque responsum exigit. Sed per vestigia interrogantis ferendi gressus: responsio ipsa tanquam centro & circino circumscribenda. Ordine fiet, imò modo quodam fiet: ne aut qui interrogatus, præcipitet sermonem; aut qui non interrogatus, præripiat. Qui rogatus, animum sumat ac loquatur: etiam cùm erraverit,

K 3

lau-

laudem habet, quia obsecutus. Subrepens ille, inanem gloriolam affectare desinat: nam sive rectè respondeat, molestus & importunus præposterâ ambitione futurus; sive malè, ridiculus. Quid si & cum offensione? Omnino. Læditur enim & qui interrogat, & qui interrogatur. Hic, quasi ingenio destitutus, & respondendi ignarus, multari silentio debeat: ille, quasi iudicio æger, seligere virum nesciat aptum respondere. Summa, *Vitandum*, ut Quintilianus præcipit, *ne petulans, ne superbum, ne loco, ne tempori alienum, ne praparatum & domo allatum videatur quod dicimus.*

Lib. v. l.
cap. llii.

Lectiōnem hīc suspendit Tabutius, cū levi ictu impulsī sunt ostiī cardines: & ecce barbatum Iovem nescio quis personā mentiens, in ipsum conclave immisit caput: qui ut sedentes nos adspexit, repente ingressus est, singulīque per larvæ nubem allubescens, mutis delictis loquebatur. Mox blando gestu
manum

manum meam prensans , & velut
palpum obtrudens, mellitæ grandis
nimbo mihi sinum implevit.
Ego admirans, Et quis tu Iupiter,
inquam, è Cimmeriis, qui tam sua-
vi tempestate me percellis ? Tum
ille faciem nudans , Ecce tuus ad-
sum , inquit, peregrino quidem ha-
bitu, non affectu: an ignotus ? Ego
hominem intuens , & quasi fides
oculorum suspecta esset, Tùne hîc
ades, inquam, ò H Y L Æ E ? Et quid
sibi hic ornatus ? Nocturni ludi sunt,
ait, & Bacchico ritu pompam duco,
in C O M I hac palæstrâ saltaturus.
Veni, & gregem meum vide . Mox
aderunt quoque, qui veteres è Pòn-
to & Ioniâ numeros dabunt, qui
Musarum, Gratiarúmque amœnum
illum alterno pede motum; &, si ar-
ma placent, qui Pyrrhicham, atque
Hormum saltabunt . Pluſcula dein-
de & ore, & gestu in laudem Salta-
tionis promebat; ut mihi planè vi-
deretur pedum quodam pruritu la-
borare . Dum huic stultitiæ oculos

aurésque commodamus, puer *Æ-*
 thiops cum face intrat, cui noctis
 ipse color perionam fecerat. E Co-
 mitatu Hylæi esse, gestus indicabat,
 Hic igitur postquam ad aurem heri
 accessisset, anhelâ voce nescio quid
 susurrans, Chærestratum quendam,
 & Myrtillam nominavit. Hylæus re-
 pentinâ animi perturbatione côm-
 tus, cùm nutu magis quàm voce sa-
 lutē nobis dixisset, larvâ resumptâ,
 in cœnaculum se proripuit. Tum
 Tabutius, Sine insaniâ, inquit, A-
 mor non est; & hunc quē vidistis ad
 nocturnas ineptias sævus ignis sti-
 mulat. Sed quid est! hac gymnade
 COMVS gaudet, Personatos admit-
 tit, choreis assuevit; atque adeò Sa-
 lios facit ipsos Convivas. A longâ
 & pertinaci sessione Tripudia sunt,
 ultima totius hilaritatis velut scita-
 menta. nisi libes, labem invenis, &
 peccas. Scilicet post mensæ, etiam
 lasciviæ Sacra sunt, temulento mō-
 tu obeunda. Ad purpuram hîc Sa-
 pientes Dionysius cogat. Leges hoc

P H A

PHAGESIPOSITORVM poscunt, ut qui cœnauerit, saltet. Sed profectò quid grave aut concinnum, ubi ebrietas numerum frangit, gressumque deformat? Saltem laudandæ virgines pleræque sunt, scitulae, tennellulae; quæ invito COMO siccae & tanquam statuae, toto sedent convivio, ut sobriae quoque saltent. Colligunt quiete lasciviam, quam motu effundant: calentem sine Libero aut Cerere Venerem habent. Iunge ferventem illam & masculam juventutis petulantiam, & honestum aliquod tripudii genus expecta. Sunt molles & Ionici gestus, obtutus, contactus, & quicquid impudicitiae frons palàm audet. Dubites profectò mares ebrii, an feminae sobriae magis insaniant. O mores fœdos! sed fœdiores, quòd consuetudine excusentur. Veniunt ad alienos, tanquam ad suos Hymenæos, si Dis placet, virgines, & maturâ libidine languent, pallent, pruriunt. Perit cerussa, purpurissum, melinum, &

K, s siquid

liquid hujusmodi offuciarum : quæ
exanguēs , bellæ sunt ; & luridum
ac morticinum hunc colorem stul-
tissimo facinore affectant . Tu Mu-
sa fave, & fare.

O felix nimium, ô beate Pallor !

*Quondam verna Stygis puerque Ditis,
Umbrarum genus, & satellites Orci,
Corrupti soboles pudoris , index
Morborum, Nemesisque larva, lethi
Frater, invidia comes; metûsque:
Sed nunc verna puer, genus, satellites
Lasciva Veneris libidinisque,
Amoris soboles , lepôris index,
Morum luxuriaëque larva, risus
Frater, latitia comes, iocique.*

O felix nimium, ô beate pallor !

*Places virginibus, placésque nuptis.
Virgo nec lepida est, nec est venusta,
Nupta nec lepida est, nec est venusta,
Qua non pallidula est : colore mortis
Et vir quaritur, atque mox adulter.*

O felix nimium, ô beate Pallor !

*Quæ Antiquitas sic desipuit ? Aliæ
pertinaci jejunio vigorem emace-
rant, aliæ venam secant, aliæ fru-
gum*

gum semina, cuminū, carbonēs, cal-
cem, cineres, terram vorant, acetum
hauriunt. Cū ex voto pulchræ,

Sanguinis in facie non hæret gutta. —

Formæ pretium puta, pallori valetu-
dinem impendunt. nimirum ut vul-
tu cadavera sint, & omnem videā-
antur verecundiam projecisse. Sic
audaciam amatores iument; & su-
am quisque affatur, prensat, palpat.
Etiam dicam?

Carpit papillas, atque amplexus intimat.

Oscula usu honesta sunt, & cum
verbis feruntur. Illud obtinuit:

*Fumo comburi nihil potest, flammā
potest.*

Sed istam flammam fumo tegimus,
ut in umbrâ voluptatis cum liber-
tate ludamus. Non hæc libidinis
meta; sed gradus est, longiūque
itur.

*Qui è nuce nucleum esse volt, frangit
nucem:*

*Qui volt cubare, pangit saltē sua-
vium.*

Imò, qui volt cubare, tripudio viam
sternit,

sternit, virginemque tanquam sponsam ducit. Illa sequitur, & eodem obit numeros, incenditque præsultorem. Videas peregrinas omnis stultitiæ ineptias, & exoticum lasciviæ habitum ornatumque, nec quicquã patrii ac vernaculi in moribus superesse. Tanquam originis pudeat, hoc unum omnes agunt, ut videãtur à Majoribus descivisse. Ergo exotico pleræque luxu deformes sunt: peritque omnis membrorũ gratia, vestitũ partim onere, partim tormento. Arctissimis vinculis costas & thoracem stringunt: coxas, ventrem, femina, & quicquid adhæret, in lasciviam laxat laciniantque libertatem. Stola jam larva est; & quæ pulchræ, toto corpore monstrum induunt. Ipsum caput cirris vincitur, tutulo gravatur, & suggesto adoptivæ comæ. Collum vallo munitur, & radiis cingitur linei candoris. Scrutamini: violatum decorem ubique invenietis. Quid auri non jam ornamenta, sed onera? Quid aurium vulnera,

vulnera, & elenchi; quasi satis annu-
 lorum digiti nō capiant? Cimmeria
 pudicitia sub inhonesto hoc sche-
 mate laborās, in turpissimam molli-
 tiem solvitur. Vestis fartum in prę-
 gnantium sarcinam puellę disten-
 dunt, cū vix sororiare cęperunt:
 pręvertunt utero nuptias, gravidę
 priusquam conceperunt; imō for-
 tassıs gravidę, quō vitium celent.
 Composito & luffarcinato tumore
 luditur; ut videantur velut per deli-
 cias vterum ferre, cū non ferunt,
 ne videantur, cū ferunt. Perit
 virginitas, ne pereat. Carmine hęc
 stultitia perstringenda est.

*Bajulat Ischiacam lascivo pondere van-
 num,*

Et tumido gaudet virgo placere sinu.

*Dant humeros coxa, medio quoque cor-
 pore collum*

*Surgit, vix gemina circuitu spi-
 thama.*

*Membrorum deforme chaos! gula pro-
 xima pubi est,*

Et ventris cępit pectus habere locum.

Cur

*Cur astutus Amor, cur sit cordata lă-
biao,*

*Quæris? quâ prurit femina parte,
sădit.*

Non oris tantum, ventris quoque
fucus est: cuni onere ire, sedere, epu-
lari, deliciæ sunt; & quæ mox futu-
ra mater, tanquam virgo saltat;
quæ prolem dabit, maritum nec-
dum repperit. Ergo quocumque
voto nuptiæ quærentur. Ut dotem
augeat, uterum fert quæ ducitur:
& priusquam agrum suum sponsus
cœpit colere, jam leges in herba est.
Si remoto velo nudam veritatis
vocem admittimus, Virginitatis
florem non omnes puellæ nuptiis
consecrant; nisi cstra aquæ ignisque
solennia nuptiæ sunt. Memini fuisse
nuper, eamque non è vili stirpe,
quæ cum in alienam familiam trăs-
ivisset, perstrepente adhuc Hyme-
næo, Iunonis Lucinæ opem invo-
caverit, & interrudes adhuc novi
mariti amplexus enixa sit, eadē no-
cte, eodēque in toro & sponsa, &
puer-

puerpera. Digna mehercle, quæ gravida sæpius esset, nunquam nuberet; aut quæ unius sponsa, nullius uxor, æternam divortii pœnam viduo quotidie lecto renovaret. Sed **BATTI** Sophistæ nuperum facinus si in exemplum veniat, pauciores virorum currucæ laborent infamiâ; & severiorem vernantibus puellarum annis legem Castitas præscribat. Is quam defloratam, duxerat, ne vxorem quidem putavit. Serò deprehensa est vterum ferre, quæ tanquam virgo venerat, & spurio pudoris flammeo velata. Iugum passa, priusquam nuberet, tâ fœcunda exstitit, ut secundo à nuptiis mense pepererit. Neque tamen acerbior tum quidem vultu animum maritus prodidit, aut iniquior in prolem fuit: quin demulcens vxorem, & blandissimâ fraude metuentis ægritudinē leniens, Ne angaris, inquit, mea nympa aut præcociis puerperii hæc intempestivitas te perturbet. Sextans anni si te matrem,

trem, me quoque patrem facere potuit: non eandem mensium moram foetui natura impendit; imò quibusdam animalibus breviorē parienti terminum assignavit. Tradunt Genethliaci, in ipso fatali errantium stellarum circulo, alternis quoque signis commercia data esse: & ego censeo obliquo languidoque siderum radio foetum maturescere. Quid sit? Postquam ad vires puerpera rediit, & Iunoni suæ litavit, quod presserat animo consilium Battus tandem depromsit. Ergò, ut omne penitus è lare dedecus amoliretur, res suas novam uxorem habere, iterumque virginem esse iussit, & solenni formulâ confestim exire foras. Morem illa cogenti gessit, etsi invita: abiit; &, quia post nuptias carere marito, durum erat, planetibus paternam implevit domum. Repudii infamia ad ipsum mox Præfectum loci, puellæ avunculum properavit. is tanquam gravi affectus injuriâ, Battum accersit;

&c.

& postquam temerarium facinus
 luculentâ sermonis auctoritate pro-
 scidisset, partim minis, partim pre-
 cibus conciliare iterum puellam
 sponso conatus est. Tum verò lenis-
 simis verbis silentium Battus rum-
 pens, Sine uxore, inquit, vivere il-
 lepidum semper arbitratus sum : le-
 pidum verò & laudabile,

*Liberos hominem educare generi monu-
 mentum & sibi.*

Itaque desponderi mihi puellam
 istam sustinui, cùm & nuptiarum
 onus, & fortunarum mearum vires
 jugi calculo dispunxissem. Vt in ex-
 tremos sumptus paratus essem, tot
 liberos, quot annos computâram;
 & quasi huic numero alimentum &
 peculii proventu sufficeret, uxorem,
 & simul dotem admisi. At malum,
 quæ hæc præpropera & portentosa
 fœcunditas ! Vix in cornua iterum
 Luna se curvârat, & jam vagitû cu-
 nâsque audiebam. Pater eram, cùm
 nondum sponsi nomê posueram : &
 quæ secundo à nuptiis mense cœpit

L

eniti,

eniti, seno quotannis partu auctura
erat familiam. Ergò à tam crebro
puerperio, heu, quantum mox incre-
mentum liberorum! exercitus. sed
an Crassus ego aliquis, ut alerem?
Tam copiolam mehercle habere
stirpem non poteram, nisi ut ino-
pem. Dii meliora! in tristem pau-
pertatis ignominiam præcipitare
posteror meos non debui. Itaque
ut ignoscas, rogo, & ut ditio-
rem puellæ maritum quæras, qui non
hominis tantum, sed menstruis conti-
nuò gignendis alendisque liberis
par sit. Sic ille quidem urbanissimo
responso & blanditias Præfecti lu-
sit, & severitatem fregit, & impo-
sturam punivit. Sed ut istuc redeã,
Tripudium nuptiarum illicium est.
Casta, non casta, virgo, non virgo
lascivis Venerem numeris flagi-
tant, libidinem incendunt. Quæ-
cumque saltat, ignem se fovere, mo-
tu indicat: virum ferre posse, osten-
tato vigore. Torquétur latera, sinu-
antur femina: nequid lateat, pedes,
tali,

tali, suræ conspicuæ sunt, extra
ambientis lacinia fines. Videre
putes,

Quem sinus abscondit, —

membrorum florem, cujus velut
imago & modulus tremulo vestigio
signatur. Quod reliquum est, pal-
ientes illæ in facie veneres, urentes
in medullis cupidines, ultimam ob-
scœni voti voluptatem anhelant.

Hi feminarum mores ac morbi sunt:
virorum, nequid gravius dicam,
quodd iisdem delectentur. Vsurpabo

Annæi verba: *Muliebres munditias
anteceßimus, colores meretricios, matro-
nis quidem nõ induendos, viri sumimus.*

Lib VII.
Natur.
Quæst.

*Tenero & molli ingressu suspendimus
gradum: non ambulamus, sed incedi-
mus. Exornamus annulis digitos, in om-
ni articulo gemma disponitur.*

*Quotidie
comminiscimur per quæ virilitati fiat
injuria, ut traducatur, quia non potest*

exui. Ac de vestibus quid attinet di-
cere? Pelliti pridem esse desierunt
Cimmerii, lanam & simplicis natu-
ræ beneficium spreverunt: usum

L 2

luxus

luxus vicit ; quasi è COMI præscripto, honestius ornari, quàm muniri . Ergò stultissimus corporis splendor ingenti pretio quæritur ; afficitâ & adoptatâ undique pompâ pænè in simulacra migratur. nemo satis ornatus, nisi qui admirantium trahit oculos, & cultum ab humiliori extorquet. Etiam fortunas omnes veste bajulare ac deterere pulchrum est : tantâ stultitiâ contemnere audent opes, qui jactant ; qui gerere, quàm possidere malunt . Sic omne in ornatu patrimonium est : corporis fines, etiam census . Hoc tam superbo compendio plerique diuites, plerique prætextati, purpurati, auro gemmisque lucidi : quorum in genere & lare nox est, sæpe turpitudine, & scelus . Qui ditiores, toto orbe luxum colligunt, à Phrygibus, Æthiopibus, Indis amictum petunt ; relucere in tenebris gestiunt. O perversitatem ! Etiam qui animo libertatem spirant, corpus exoticis deliciis induunt vinciuntque,

que, & quid nisi in contumeliam Naturæ? Hæc cum cetera animantia variè vestierit, testis, corio, spinis, villis, setis, pilis, plumâ, squammis, velleribus; truncos etiam arborésque cortice: *hominem tantum nudum, & in nudâ humo* (Plinii verba sunt) *abjicit ad vagitum statim & ploratum*. Sed plerique ita jam vestiuntur, ut, quicquid Natura negârit, assumant, non defendendo corpori, sed emolliendo. Neque ego Nitorem sperno, Lasciviam sperno. *Munda vestis electio*, ait Philosophus Romanus, *appetenda est homini: naturâ enim homo mundum & elegans animal est*. Sed eò ventum, ut munditiem solâ pompâ æstimemus: vestis non vestis sit, nisi pretiosa.

Præfat.
lib. viii

Epist.
xciii

Plura quidem parabat Tabutius, *Cum domus interior gemitu miseroque tumultu*

Miscetur, penitusque cave plangoribus ades

Femineis ululant.

Excitati qui circum jacebant, non-
L 3 dum

dum penitus profligato somno, in
cœnaculum ruerunt. Sed Tabutius
non sine risu: Hæc solennis PHA-
GESIPOSITORVM catastro-
phe. Vos ite, videte; ego quietem
meam novo spectaculo non solvo.
Dum surgimus, imûsque, puer ec-
ce Hylæi cæco in cubiculum im-
petu defertur, vix præ timore spi-
ritum ducens, quem ut adspexi,
Quid tremis, & fugis inquam, Dra-
petisce? & cur sine hero? At ille,
Herum, inquit, furor detinet: ego
certè periisse me scio, nisi fugiam.

*Spes atque opes vita mea jacent sepulta
in pectore.*

Dic ergo, inquam: an tu nescis?
noster Hylæus est; siquid comme-
ruisti, & acerbiori subducis scuticæ
mollem cuticulam, oratores erimus,
noxiamque deprecabimur. Hanc
vos operam, puer ait, alibi locate.
insons ego; nisi tamen hoc pecco,
quodd ad salutem præcam. Herus
stultissimo facinore prælium orsus
est, & nunc intus armorum jure nu-
peram

peram à rivali acceptam injuriam vindicans, validum in se potantium agmen concitavit. Quanta, bone Deus, in bonâ ætate amentia est! Poterat festivissimis Circes amoribus contentus esse, si saperet; & perfidæ Myrtillæ oblivisci. Nunc invitâ Venere, negatos suscitât ignes, & vi cruentâ Cupidinem ipsum violat. Sed & à me occasio aliqua, qui adesse Chærestratum nunciavi? Ita est: herum mihi dum conciliare importuno officio studui, in discrimen conjeci. Nunc demum intelligo prudentiâ opus esse, ut dicenda, & tacenda scias. Tabutius post hæc verba manum puero injecit, rogavitque, distinctiùs rem totam, & originem aperiret. Nec difficilis ille, etsi fugere porro gestiebat: sic garrire & deblaterare genus istud hominum amat; si nihil occurrit, mentiri servus mavult, quàm herum non traducere. Respirans igitur, & impeditum adhuc metu sermonem explicans, sic inquit:

L 4.

Chære-

Chærestratus, opulentus, & generosi animi juvenis, litterarum armorumque studio non mediocriter excultus, nobilem in municipio nostro, & scitissimæ venustatis virginem efflictim deperibat. Sed hæc alio calens igne, impatientem affectum in herum meum pridem transfuderat, leviter redamantem. In cupidinis regno ista obveniunt; nec unâ omnibus forma placet. Est qui fugientem sequitur, est qui sequentem fugit. Vos expendite: amare ego nondum didici. Chærestratus, quod unicum incēdii erat solatium, durum quotidie limen terebat; & tristissimus ille dies, quo Myrtilam suam (hoc virgini nomen) non vidisset. Non ille tamen ostium noctu extinctâ cum face occentare, sumptus facere, patrimonii vires rumore sinistro frangere, & reliqua omnia, quæ calentibus annis divitiæ dictant: strepitum vitans, uno animo infelicissimus erat. Movit tristis hæc Amoris scena Paneutum nec
scio

scio quem , mitissimæ severitatis virum: is, ut ex ærurnarum barathro pereuntem extraheret , blandis pollexit litteris; & rus evocavit, ardentibus fomentum flammis quæ sitâ amœnitate subducturus . Interea domestico jurgio virginis animus à matre exulceratur (sub hujus enim custodiâ post obitum patris Myrtilla vivebat;) cùmque acerbiores verborum contumeliam concoquere non posset, prostituere verecundiam decrevit, & clandestinâ fugâ in potestatem Hylæi sui trāsire. Dominæ temeritatem callidissimo sermone Circe ancilla promovebat, venusti adhuc floris , sed maturæ versutis puella . Hæc die quodam, cùm manè salutatum iret Venerem , clanculùm in ædes nostras irrepfit, herum adiit , & fugæ deprompto consilio , longis blanditiis rogare Hylæum cœpit, ne pulcherrimam, & rigido nimis matris jugo afflictam virginem destitueret . Ferret amanti opem: tam excellenti for-

L 5

mâ

mâ czlo moveri Iovem posse. Pro-
fert & in fidei signum, patrum
virginis monile, ingentis pretii,
in quo Proserpinæ raptum distinctis
gemmarum coloribus ingeniosissi-
mus labor expresserat. Herus tam
beato simul & nuncio captus &
munere, stultum putavit lepidissi-
mam puellam non amare; stultius,
non rapere, quæ vellet fugere. Ita-
que monile exosculans, & pulcher-
rimam hanc velut fugæ tesseram in-
erectum pilei limbum adoptans,
operam suam obstringit. Sed ancilla
dum loquentis excipit verba, &
formam miratur, scintillam & ipsa
amoris hausit; talémque cœpit he-
rum concupiscere. Fugæ ratio hæc
placuit, ut post occasum Solis ad li-
men Myrtillæ eques Hylæus veni-
ret: erumpentem ex ædibus virgi-
nem exciperet, aveherétque. Scenâ
sic adornatâ, atque Circe dimissâ,
herus œconomum cum coquo &
obsonio in proximum jubet præ-
dium proficisci, cœnâque Vene-
re

re dignam instruere; quibus & ego comes adjungor. Sodales quoque duos, viz & fugæ comites assumit: eos, ruente jam die, ad urbis portam præmittit, ut liberum cum custode exitum eâ nocte paciscantur. Ipse mox Thessalicum concitans equum, ædes Myrtillæ petit. Iam ipsam plateam ingressus erat, iam limini imminebat, & contracto freno tardiolem quadrupedi gressum imperans, fugituram virginem expectabat. Illa verò domesticæ præter opinionem opere detenta, nōdum se matris poterat oculis subducere. Sic igitur suspensum paullisper gradum Hylæus impellit, deflectitque in proximū vicum, ut, periodo factâ, per eadem vestigia rediret. Iâ verò & altera remora: Circe tandem, quia amare se intellexit, fugere quoque voluit: ut Hylæum inveniret, Myrtillam suâ sequi. nec color tam piæ deerat causæ, affectus dominæ. Contrâ rogare ancillam virgo cœpit, ne importuno obsequio

quo communia salutis vota impediret: &, Quomoddò, inquit, fallere matrem ego possum, si unà tu erumpas? fac etiam posse: quomodo unus utramque equus capiet? Sed bonum habe animum, eâdem tamen nocte venies. Quempiam ex Hylæi submittam famulis, qui parite quoque industriâ rapiat. Erecta his verbis ancilla, laudavit consilium, & spes suas Dîs Vialibus commendavit. Chærestratus autem, qui plusculos jam apud amicum dies summo cruciatu exantlaverat, languens amore & liquefcēs, ferre diutius desiderium virginis suæ nō potuit. Ergò ad ignem properans, quo ardebat, Pancuto valedicit, equum conscendit, & Cupidine stimulante, raptim ad urbem devolat. Mota itineris eadem quæ diei, ac jam extremam viam caligine suâ Nox condiderat, opidūque clauserat, cū ad mœnia Chærestratus veniret. Cœpit igitur circuitu tentare aditum, & ad portam perveniens, quæ

Hylæo

Hylæo patebat, ingressus est. Tum quidem tanquam à propitio aliquo Genio admonitus, ingenti fiduciâ votum fecit, si durum Myrtillæ petus mitesceret, aureum se Cupidinè Paphiæ femori appēsurum: & simul equū stimulans, cursum ad Virginis larem direxit, domum saltem per tenebras visurus. Venit igitur, cum paulloantè Hylæus transivisset, & exadversum vestibulo constitit, tristi limen suspirio salutans. Ecce autem panduntur eodem illo momento fores, ipsâque ad equi sonitum prodit accincta ad fugam virgo. Accedit, & submissâ voce se adesse indicat: malle in potestate amantis, quàm matris deinceps vivere. Nec mora, conscendit, celerem præbente manum Chærestrato, & extremum equi insiliens dorsum, dextero Centaurum suum brachio complexa est. Adolescens tacito sensu Fortunam adorans, retrò quâ venerat, equum agit, suavissimam in tutum prædam avecturus. Neque in por-

in portâ ab Hylæi sodalibus obstaculum ullum : quia non interpellati, quem non noverant, neglexêre. Pergit ille, & producto ad decimum panè lapidem itinere, cœpit velle suam facere quam rapuerat. Cælum, & amœnitas quædam loci invitabant. Nam Luna jam extulerat ex Oceano vultum, languidisque stipata vicinorum siderum facibus, horrorem noctis vicerat. Iuxta viam amœnissimum quoque pratum erat, continuâ arborum serie cinctum, & partim flavis, partim albicantibus florum gemmis relucens. putares æmulatione cæli in ipsam quoque terram sparsas esse stellas. Ridere in tam molli & verno gramine ipsa cum Amore suo Venus videbatur. Demissâ igitur in pedes virgine, defilic felix jam Chærestratus, & religato ad arborem equo, Myrtillam suam avidissimis osculis invadit. Illa oculos tollens, & in facie complectentis auspiciam quærens voluptatis, cùm Hylæum non inveniret,

veniret, præ tristitiâ propemodum
 collapsa est. Hinc flebili oratione
 accusare iniquam cœpit sortem, pe-
 ctus lacerare, & infestas ungues ve-
 nustissimæ formæ inferre. Sed Chæ-
 restratus, cùm blandam interpone-
 ret vocis manusque operam, primò
 à lacteo vultu violentiam cœrcuit.
 deinde toto amoris ingenio tenta-
 vit dolentis pertinaciam emollire:
 &, Miserere, inquit, pereo. gravis-
 simo pridem vulnere sauciasti hoc
 pectus meum: ne minùs misericors,
 quàm pulchra sis, medelam opta-
 tam indulge. An etiam repugnare
 factorum decretis postulas? in aman-
 tis venisti potestatem. Quid cun-
 ctaris?

— *Placitòne etiam pugnabis Amori?
 Nec venit in mentem quorum consede-
 ris arvis?*

Dona, quod extorquere possum, si
 minùs amem. Mille jam ærumnis
 consumptum & sepultum ad novam
 lucis usuram reduces. noli mortuū
 occidere. tu vita mea, tu anima, tu
 omnia:

omnia: tuus nisi sum, nec esse quidem ultrà debeo. Et simul completens iterum puellam, vim lacrymarum effudit, vocémque inter singultus sepeliit. Quid diutius moror? Commota tam manifesto Amoris testimonio Myrtille, mutavit repente animum, & tanquam numinibus morem gerens, amantis cupidinem admisit. Ille jam audacior, deduxit in terram virginem, & prævio bafiorum agmine expugnatâ tardantis adhuc pudoris ignaviâ, victor spolia legit Veneris, & voluptatibus triumphat. Sed ut de hero porro narrem: rediit ille mox viæ aliquo absoluto circum; cùmque propiùs ad fores cogeret equum, auresque arrigeret, strepitus exoritur. Nam intus detectâ Myrtillæ fugâ, filiam ab ancillâ exigebat mœstissima mater, totâmq; implebat furore domum. Illa verò heriles fugiens minas, referatis foribus præcurrit, & raptorem suum rata, qui constiterat, è vestigio evadit in equum.

Contra

Contrà Hylæus, tâquam Myrtillam
veheret, lätus ad portam & sodales
festinat. Hic felicem raptum amico
gratulati, pari itinere prædium, quod
in aditu proximæ erat siluæ, petunt.
Venientes œconomus excepit; &
ejus jussu, in pontem aditumq; do-
mus ardētem ego extuleram facem:
planè ne sine nuptiali ritu fabula es-
set, & virgo intelligeret in viri ma-
num se venire. Iam descenderant, &
osculo sponsam Hylæus salutaturus,
viventibus oculis errorem suum
deprehendit. Igitur non levi admi-
ratione confusus, exostulare cum
ancillâ cœpit, &, Quis hic ludus?
inquit: vendis amplexus dominæ,
tuos impendis? Itâne amator tibi in
urbe, & contubernio deerat? aut tu
ex illis, quæ spretâ servili libidine,
voluptatem in Equestribus qua-
runt? Circe pariter admirans quo-
modo ab Hylæo vecta esset, Ignosce
inquit, virgo venio; sed sequi do-
minam ancilla potui, & parem for-
tunæ aleam experiri. Quid, inquit,

M

Hylæus.

Hylæus, An Myrtilla igitur præcessit? Nisi tu quidem, ait ancilla, delicias quæras, & audire à me velis quæ fecisti: avecta est, cùm paullopost ad fugam me ærumnarum quædam procella exigeret. Sed ô benignitatem mitissimæ dominæ, quæ & Circeen suam ab Hylæo voluit rapi. Tanti quidem erat fugere, cùm tu veheres; ut dominæ felicitatem ancilla quoque libaret. Tum verò seridò intellexit Hylæus, formosissimam Veneris prædam, occulto sive dolo, sive casu, ereptam esse. Igitur amoris promiscuo & injuriæ stimulo percussus, sodales interrogat, Num egredientem ex urbe equitem cum puellâ vidissent? Vidimus inquit (quis suspicionem admitteret fraudis?) & viam, quæ ad fauces vicini ducit montis, ingressus est. Addunt: sequi si vestigia luberet, non longo itinere vindicari puellam posse. Bonum factum: repetunt equos, & relictâ inibi pulcherrimâ Circe, ocyssimè discedunt.

dunt. Nos mœstam introducimus, & ad cibum porrò capiendum invitamus renuentem. Indulget lacrymis, & ut liberiùs Hylæum suspiret, Myrtillæ luget infortunium, atque epulas omnes, simulque humanitatem nostram fastidit. Interim labuntur horæ aliquot, & ad idem illud pratum, in quo nuptias novi amantes fecerant, & adhuc jacebant, Hylæum tandem nox intempesta perduxit: qui postquam stantem ad arborem notavit equum, circumtulit oculos; & ecce in molli gramine, mutuísque implicitos amplexibus juvenem & puellam videt, quos profundus admodum sopor oppresserat. Hanc igitur fugitivam suam ratus, in terram venit, ferro subdiale rupturus cubantium torum. Nam Myrtillam quidem avelere decreverat; raptorem, spectante puellâ, confodere. Sed tantam crudelitatis audaciam, benignior Genius temperavit. Accesserant enim sodales quoque, & agnito Chære-

M 2

strati

strati sui vultu , veteris amicitiae memores , ad humanitatem flexerunt animos , Itaque leni sermone cohibentes Hylæ impetum , Noli, inquiunt, inconsultum præcipitare ferrum , etiam vindictæ jucunda quædam mora est : scire posse , & differre, voluptatem habet . In potestate tuâ sunt, qui jacent, & crudelis esse poteris , cum injuriam intelliges . Nunc frui noctis hoc spectaculo , dum respiras ipse ; & tantisper indulge somni libertatem, quibus propitia Venus fuit , Amor fuit . Ecce inter amplexus formosi adolescentis puella cubat : si vim passa , quomodo stupratorem suum stringit ? imò quomodo dormit ? Quid si rapi à Chærestrato voluit ; & ancillæ seu error , seu malitia scenam fugæ inverterit ? Quid si te ipsa ardeat, dominamq; traduxerit, hoc ad amores suos stratagemate itura ? Nosti superbam quarundam libidinem : ultra sordes florem formæ effecerunt. Quid attinet dicere ? Scitula
hæc

hæc quidem nobis visa, nec minùs concubitu tuo digna quàm quæ fugit. Mîlit hæc monile? illa tradidit. utri acceptum referas, dubites. Procumbere hîc & expectare, si placet, melius; rem ipsi mox vigiliæ redditi seu amantes, seu non amantes aperient. Cùm placeret consilium, leorsim equos ligant, & proni in insidias, imò verò mox in somnum procumbunt. Nam itinere fessos, & silentio cinctos molestissima gravedo invasit, & expugnatis oculorum custodiis, profundissimè merfit. Putares ab amantibus in Hylæum sodalésque totam soporis nubem transfusam. Ecce hoc ipso momento experrectus Chærestatus, & edò fortè respiciens, ubi modico arborum intervallo distincti stabant equi, mirari cœpit quis phalerata jumenta in pascua eo noctis immisisset. Surrexit igitur, & prolato paullisper gressu dormientem Hylæum offendit. Tum ad Myrtillam suam recurrens, Quid moramur?

M 3

mur?

mur? inquit. Hylæus adest, & ut fugiendi iterum faciat potestatem, terræ affixus stertit. Tu voluptas mea pelle metum omnem; equum istum scande, & recto tramite viam capesse. Faxe ego, ut domum redeant, & labori parcant, qui felicissimum nobis somnum non inviderunt. Monenti, etsi trepidè, puella morem gerit, animùmque ad fugam denud masculat, quæ non jam metuere minùs Hylæum incœperat, quàm priùs amârat. Tantum in virgine nox una potuit; ut certissimo argumento colligas spurium Cupidinem esse, quem Venus non genuit. Chærestratus autem de monili jam edoctus, ne pignus quidem amoris esse apud rivalem sustinuit; quasi totam non raperet, non possideret Myrtillâ suam, nisi & pretiosissimum fugæ symbolum vindicasset. Subduxit igitur dormienti pileum, in quo gemmea illa imago resplendebat, suùmque reposuit. Hinc ad equos se conferens, primo & secundo

do frenum detraxit, & in præterlabentem demersit rivum. Tertium deinde, Theſſalum illum ſcutulatum, qui vel pinnatam Pegasi viſceret velocitatem, conſcendens, Myrtillam ſuam inſecutus eſt, & rectà in Cimmeriorum regionem deduxit. At Hylæus, cùm gravedine tandem conſumptà evigilaſſet, in pedes ſe erexit; nec leviter novà amantium fugâ perturbatus, ſodales increpuit. Mox cùm ereptum monile novam doloris pariter & iræ materiem miſceret, furorem induit, ſtatuſque non jam rivalem, ſed hoſtem Chæreſtratum inſequi, & injuriæ vindictam à fugitivo exigere. Ergò itur ad equos; & hîc jam tandem intellexit herus, à dominâ ad ancillam transferendum affectum eſſe, niſi quidem periſſe ſibi noctem illam vellet. Quia factorum poteſtas videbatur alienis amplexibus Myrtillam deſtinaiſſe, de reditu cœptum cogitari. Nec mora, è ſectis phaleris nectuntur habenæ,

M 4

& ſub

& sub novam placidi freni legem
missus uterque equus, tres è stulto
itinere adolescentes domum reve-
xæ. Sed herus Circes blanditiis ca-
ptus, videbatur oblivisci Myrtillæ
posse; nisi lassatâ Venere, Amor an-
cillæ evulisset. Venit ergò in C O-
M I, ut vidistis, contubernium; &
quasi parum esset amare, pugna-
re etiam voluit: quem dixi Chæ-
restratum offendit, Myrtillam i-
terum vidit. digna cothurno fa-
bula habita. Sed quid audio? gliscit
intus furor. Vos ignoscite, late-
bras cæcæ noctis quæro, & con-
sanguineam colori meo auram.
Nec moratus, per proximas sca-
las in cryptoporticum se demisit.
Tubatus autem, cùm festivæ ru-
minaret argumentum narrationis,
etiam stilo dignum censuit. Itaque
pugillares proferens, & ad scriben-
dum se componens, Drapetisci cœ-
pit sermonem amœnâ & curiosâ fe-
licitate persequi. Ego, ne impedi-
mentum lucubrantis industria acci-
peret,

peret, Aderbam per vacuum cœpi
conclave ducere; & , emensis ali-
quot spatiis, Cur non spectamus ite-
rum? aio: laboret in fine fabula, ni-
si Chærestрати & Hylæi congressum
arbitremur. Et cum dicto in cœna-
culum pergimus, tanquam à limine
COMI cothurnum spectaturi. Sed
quàm nihil adhuc Drapetiscus di-
xerat! Non jam Convivium, sed
prælium erat, cujusmodi inter Lapi-
thas olim ac Centauros: nec vinum
ampliùs, sed sanguis fundebatur,
Niltale Sithonii. Ardentem,

*Et magno Hylæum Lapithis cratere
minantem*

videmus: contrà, formosum Chæ-
restратum, non minùs armis quàm
amore jam furentem. In summâ,
ad inferendam quemque vim, aut
propulsandam instructum. Post
principia unus è coquis stabat, &
acerbissimis conviciis Circen ami-
cam suam ab utroque rivali reposce-
bat. Cùm verba non proficerent, ad
vim progressus est, & infelices

M 5 bella-

bellariorum reliquiis è mensâ rapiens , cœpit artis suæ luxum in turbam ejaculari . Sed & Bilbius Sedigitus , notissimus apud omnes Cimmerios blatero , planè βόρβρος ἐκ τριόδου , turpissimum calorum & scurrarum ducebat agmen . diceres totam Regiæ faciem in tumultum efferverescere.

*Tunc grandes Galli, & cum sistro
lуста sacerdotes*

religiosè insaniebant , Pari & ille morbo correptus , qui in Porticu Noctem laudaverat , sæva rotabat æra ; & ejusmodi ab Orgiis petitas voces depromebat : ἐκ τυμπάνου βίβρωκα , ἐκ κυμβάλου πῖπωκα , γέγονα μυτικὸς . *De tympano edi , de cymbala bibi , religionis secreta perdidici .* Quin etiam , ut impunè linguæ suæ veneno grassaretur , novo & admirabili dogmate , Famæ instrumentum Calumniæ statuerat , & cum laude posse vibrari . O columnen magnarū litterarum ! & specimen veræ probitatis ! Sed his exemplis si juvenus ducitur,

tur , sine litteris eruditionem licebit , sine modestiâ virtutem profiteri . Senex etiam propè Acheronticus , qui dentes faciliùs quàm digitos numerasset , Thyrsum , & invictum simul Bacchum quatiens , præter ætatem , etiam vino delirare se posse ostendebat . Hujus exemplo protervi aliquot adolescentes , & qui proximis Bacchanaliis togam virilem sumpserant , non tralatitium orsierant bellum . Alius lance manum armaverat , alius scypho : putares jam quoque vulnera propinari . Sed in ipso hoc pugnantium æstu , Gesticulator quidam , lauro caput insignis , molestissimis deliciis non inellegantis puellæ affectum urgebat ; & , ut quàm inaximè dignum se amore ostenderet , Poëta videri voluit . Itaque Citharædicum componens statû , testudinem , spisso sulcatâ ebore , errantibus digitis impulit , & nervorum harmoniam toto instrumento quæsit . Cùm miraremur , quomodo , fervente Martis tumultu ,

tu, vacaret homini Amorem lacerare,
 ejusmodi quoque carmen occinuit:

*Est, mea vita, tibi sacrorum nausea
 vatum,*

*Nausea Pieriis saepe dolenda choris.
 Nec te caestes tangunt Aganippidas
 unda,*

*Quaecque solent diâ pectora mente
 regi.*

*Seu quia non sanos populus putat esse
 poëtas,*

*Tēque, sinas vulgi mobilitate capi;
 Sive quòd Aonium vates Heliconis ad
 amnem*

*Ora trahant Scythicâ pallidiora nive.
 Parce tamen, mea vita, mihi, damnata
 remittam,*

*Si fuerint odii carmina caussa tui.
 Nec laudis me fervor agit, nec gloria:
 tecum*

*Si mihi contingant otia, segnis ero.
 Quid moror? Aemonios adeat mea
 Musa recessus,*

*Proxima Sarmatico quâ riget Vrsa
 polo,*

Quòd-

*Quódve latus mundi saxis ardoribus
urget*

*Cynthius, aurato dum vehit axe diem.
Sat Domina placuisse mea; sat laudis in
illo est,*

*Si mihi det faciles ad sua colla vias;
Blandáq; purpurcis figā repetita labellis
Oscula, cūmq; feram plurima, plura
petat.*

*Fortè aliquis nostros qui tunc spectabitis
amores,*

*Dulcia in exemplum carmine facta
trahet:*

*Et tua jūcta meis minio variata legen-
tur*

*Nomina, quótque dedi basia, quótque
dabo;*

*Felicesque ferent passim nimumque
beatos,*

*Dum tibi constanti detur amare fide,
Eveniantque pares, serique in amori-
bus anni.*

*Dulce etenim tecum vivere, dulce
mori.*

*Finierat ille, & mixtum cachinno
plausum Aderba tollés, Sophocleas
Voces*

voces semel iterumque repetiit. quem ego intuens, Quid istud? inquam: cœnam si ambis, alibi licet operam loces; hîc ipsa jam bellaria decollârunt. Imò, ait Aderba, ut Musis placeam, Apollinem veneror: Deum, non hominem vides. Extra jocum: tantus hic Poeta, peream, si carmen unquam fecit; & qui videri possit totam jejuno pectore Aganippen hausisse, alieno nunc labore amicam sollicitat. quicquid audisti, Laopyrgus tuus composuit; qui cùm experiri nuper vellet, an amantis affectum per ludum posset exprimere, Elegidium istud effudit. Nosti quo jam fonte Musarum felicitas fluat, & quo cultu amor crescat BONÆ MENTIS. Videbatur nescio quid de Litterarum studiis adjecturus, cùm ecce ipse Laopyrgus oculis nostris objicitur, vultu quidem minùs sereno. Tanquam à plagiaro pœnas exigeret, audaci impetu testudinem jam denud psallenti eripuit: ad laurum deinde vindictam

dictam proferens, vilissimum Pseudopœtæ caput nudavit. Nec moratus, rectâ in nos detractum misit spoliū; ut videretur omne simul amantis ingenium rapuisse. Excepit venientem Aderba ramum, & nihil tale opinanti tempora mihi cinxit. Ergo coronatus, & tanquam Poëta adstans, etiam Iovis poteram fulmen contemnere. Sed ô ridiculum Amoris schema! Puella tam repentino infortunio perterrita, & malè mulctatum amasium fugiens, corollam secuta est; & quasi sub eâdem Daphnes umbrâ tuta foret, colum meum invasit. Ego admirans, & repugnans, Erras, inquam, ô virgo: mea mihi è T V R R I A N I S Insu-
bribus Charite est, sacro & perenni nexu juncta. Sed tu si formæ quæris laudem, hic quem vides Poëta est; si amatorem, nullis adhuc vinculis ligatur: & simul ad Aderbam trāsire puellam jussi. Illa cū respiceret, nec videretur plenam ingenio faciem, primâque adhuc lanugine
venu-

venustam spernere, repente à robustissimo lixâ comprehenditur mediâ, & in accumbentis lascivum COMI gremium defertur. Interea verò animum Pseudopoëta collegit, & pugnantium cuidam ollam eripiens, validissimâ manu in Laopyrgum detorsit. Sed ille celeri flexu declinans impetum, subduxit ietui caput, & evasit. Volat teli aut saxi instar olla, & velut nervo adaëta, ac planè è catapultâ emissa, medium agmen non sine fragore collidit. Ergò sternitur ipse Hylæus, & casu suo proximos aliquot unâ trahit, quibus infirmiolem statum natura fecerat, è gente Claudiorum. Hinc acrior pugna, cùm alii majorem à jacentibus vim arcerent, alii vindictæ stimulis in Chærestrium agerentur. Quid, verbis opus est?

*Pro se quisque id quod quisque potest
& valet,*

Edit, ferit.

Ac ne mulierum quidem clamor
aciem

aciem destituebat: alix ejulatu sanguinem suorum prolequi, alix ceu Bacchantes quædam Bacchæ dancantium furorem accendere, imò pugnare; quas anus, simiam iterum trahens, concitabat. Nec contenta turpi clamore rabiem suam effundere, ostiarii perticam è quâ ludos paulloantè exhibuerat, rapit, & in adversos dirigit. Quia ligneus cuspidem meniscus obtexerat, & tolum parmula obtusum fecerat; transferre formam suam videbatur: lona velles, omniūmq; vultus umbone complanare. Prorsus, tanquam in hoc ipso pralio nasum vindicaret, permiscebat omnia, & nunc illum, nunc istum hostili ligno foriebat. Hanc insaniam cum & Hylæi sodales duo non sine vulnere excepissent, validissimi juvenes, perruptæ acie, anum invadunt, & frustra reluctanti, ad exemplum narium, aurem utramque præscindunt. Illa quiritare & ejulare, quantum voce poterat: & in vindictam ocyus ne-

N

scio

scio è quâ latebrâ, adulterorum manus non ignobilis profluit ; inter quos & miles ille , qui danistæ uxorem corruerat: ac videbatur non aures modò, sed ipsum quoque aniculæ natum ab aduersariis exigere; quasi tam strenuo facinore in complexus iterum dominæ iturus . Ut breviter dicam, Martis hæc quædam spectacula erant. Iam mensæ ceciderant, & extrema bellaria proculcata, auxerant tristitiam scenæ. Nam parasiti aliqui

— *Molossici,*

Odoriferæque, & multum incomediis,
 quibus tolennè colaphos perpeti, & frangi aulas in caput, amittere vitam, quàm prædam malebant; & pro epulis, imò cum epulis occumbere, dulce & decorum videbatur. Erat etiam qui tripode iectus elideret, qui veru vim arceret, qui palâ aut pistillo injuriam vindicaret. Nemo non armatus sæviebat. Dum spectamus, ecce familiaris noster P A N I P E R C H E S, rectissimi ingenii

nii animique vir (cui non unam
 Lauream Musæ Vernaculæ debent)
 è Porticu in triclinium , & ad nos
 venit. cùmque repentinum hunc tu-
 multum propiùs miraretur , pænè
 in discrimen impetu pugnantium
 abstractus est. Sed accurrens A-
 derba, strenuàmque amico pereun-
 ti opem ferens , è mediâ Paniper-
 chidem turbâ eripuit, & in Porti-
 cum reduxit. C O M V S. verò, mis-
 sis jam deliciis , ut tumultum seda-
 ret, in mediam se furentium tur-
 bam immisit; & exsertâ voce, Quid
 hoc flagitii, inquit, ô Ciminerii?

Natis in usum latitia scyphis

Pugnare Thracum est: tollite barbarum

Morem, verecundùmque Bacchum

Sanguineis prohibete rixis.

Plura in hanc sententiam erant;
 quibus tamen leniri exulcerati
 utrimque injuriis animi nequaquam
 poterant. Creverant iræ, & extre-
 mam aliquam ruinam minabantur.
 Numen, quia negligi, imò sperni se
 vidit, cum L V X V L A S C I V I A-

QVÆ evanuit. Ergò magis misceri
& confundi omnia; & quasi arma
etiam furori deessent, ad faces te-
dâsque itum, & quicquid erat lumi-
nis, pugnando extinctum est. Tum
Nox, Tenebræ, & nigra omnis tur-
ba, quæ in vestibulo Regiæ reman-
serat, irrupit; & esse, quicquid apud
Cimmerios fuerat, desit. Ego ex
umbrâ, silentio, & ipso Somno
emergens, ad novam lucis usuram
reverſus sum.

FINIS.

CANDIDO

LECTORI.

SOMNIVM narraui, Lector; & ut argumenti fictio stylum produxit, diro sub finem terrore cruciatum. an igitur expiandum? Vos Dii Tutari, & Avertunci adeste: sed tu mortuam puer falsam adfer, seu puram ex inquilino flumine aquam. An potius infelicem è silvâ vicinâ stipitem, ut crucem Calumnia figam, & petulantissimis Calumnia Mystis? O Candor! ô Veritas! quid non paucorum, & vel idiotarum garrula improbitas audet, cum mentiri impunè cœpit! Tacere, quamdiu ingenii & eruditionis modulus sugillatur, possum: cum vita, mores, animique indoles, loquendum est. Morbum & ego vulgi profani novi: solet insultare; sed silentium animo malè conscio imputat. Unde praeceptum rumor, si liberâ grassetur viâ, obnoxiam innocentiam rapit: at quoties pudorem vis veritatis & responsio mentienti incutit fama, in libertatem

N 3

incon-

*inconcussa redit virtus , & invidiam
dissipat Sed nunc , quia huc me cogunt,
obstaculum impura illa , & viperea lin-
gua inveniant : illa nomini , fama , &
tranquillitati mea per mcrum Livo-
rem infesta . Obstaculum , inquam ,
hanc Epistolam , A SENATU ME-
DIOLANENSI AD ORDIN-
ES BRABANTIAE missam: cu-
jus ego exemplar ab Amplissimo Viro
& Equite PHILIPPO MA-
SIO , eorundem Ordinum Consiliario
& Graphiario accepi. Tu vide , Lector,
& salve.*

A M.

ORDINIBVS

BRABANTIAE.

Amplissimi ORDINES,

ERYCIVM PUTEANVM,
 vestratem, Virum probum,
 doctum, & eloquentem, civitas hæc
 decem ab hinc annis in Italiam ve-
 nientem prima excepit, novit, ama-
 vit, fovit. Is, biennio hîc ferè trans-
 acto, quod propositum in animo
 diu habuerat, Italiam lustravit, Pa-
 tavique studiorum gratiâ alterum
 biennium consedit, unde huc à no-
 bis ad publicum munus artis orato-
 riæ Iuventuti Mediolanensi traden-
 dæ cum honorifico stipendio fuit e-
 vocatus. Quo in loco integrum sex-
 ennium docuit, magnâ cum suâ
 laude, magnâ item cum approbatio-
 ne nostrâ, totiûsque civitatis volu-
 prate atque utilitate. Interim verò,
 famâ viri scriptis etiam editis per-
 crebrescente, Civitate Romanâ do-

N 4

natus

natus est ; & paulopost à Potentissimo Rege nostro Catholico Historiographi hujus Provinciae Mediolanensis titulo , amplo cum honorario insignitus . Vxorem apud nos duxit honestam , honesto loco natam , ac benè moratam , ex quâ geminam suscepit prolem , utramque masculam ; ut meritò jam civis in hac urbe , non hospes habeatur : in quâ etiam , nequid ad plenam doctrinae laudem deesset , ab Amplissimo Iurisperitorum Mediolanensium Collegio Doctorem Lauream solenniter adeptus est . Nunc à vobis , Amplissimi ORDINES , Lovanium accersitus , supplicem à nobis missionem petiit , quibus operam suam in aliquot adhuc annos jam antea locaverat , restans se , nisi in Patriam vocaretur , nunquam nos deserturum ; quos tamen animo semper sit complexurus . cui cum nihil unquam , quod cuperet ab hoc Ordine fuerit denegatum , ne hoc quidem , licet nobis , Reique huic publicae

blicæ per in commodum, negare potuimus ; præsertim cùm non ad externos migret, sed ad suos , & ad eos, qui sub tutelâ sunt ejusdem Potentissimi Regis nostri Catholici . Illum igitur , tametsi nobis ex contractu auctoratum, eâ obligatione solvimus, arbitrâti que suo ad vos abire permisimus , bonis ominibus ac litteris hisce nostris cum prosequentes , quibus (abundantiam potius amoris, quàm necessitare ullâ poscente) illum ex animo vobis commendamus. D. O. M. vos Amplissimi ORDINES, diu incoluntur ferver. MEDIO LANI, die VII. Octobris, M. DC. VI.

*Præses , & Senatus Regni
Provincia Mediolanensis.*

Subsign.

Io. Bapt. Sacconi.

N 5

AD CLARISS. VFRVM
E R Y C I V M
 P V T E A N V M,
 C I V E M P A T R I C I V M Q V E
 R O M A N V M,
 & *Historiographum Regium,*

Cùm denuò C O M V M ederet,

E L E G I A.

E R Y C I, *Latia cui jam facundia
 lingua*

*Eloqui fasces imperiũque dedit;
 Cuius ab occasu nomẽ spatiatur ad oriũ,
 Quaque tegunt Getica rura perusta
 nives;*

*Quo duce surgẽtis tetigilibamina fama,
 Crescit & auspiciis gloria vecta suis:
 Sint quibus utilitas legem præscribat
 agendi;*

*Et sapiant lucro quòd satis esse putẽt,
 Versag sollicitas ostetet charta calẽdas,
 Et repetat digiti mobile fœnus iter:
 Cùm tamen & virtus, & amor te tangat
 honesti;*

Surca

*Aurea Saturni tempora totus agis.
 Fortunæque minas, animoque admit-
 tis eodem*

*Munera, & ambiguas stantis in or-
 be vices.*

*Nec fora, nec leges, rabiosæve jurgia
 palles,*

*Fortia nec timidis verba dolenda recis.
 Sive Hyades, pluviusve Noto comitatus
 Orion,*

*Sive minetur hiems, Erignæve
 canis;*

*Leniter irriguos demergit somnus ocel-
 los,*

*Plenâq; tranquilla tēpora noctis agis.
 Nec subit Assyriâ merces portanda carinâ,
 Nec quod in aurato Maonis amne
 legit.*

*Sed faciles Divi, blandæque Heliconis
 alumna,*

*Objiciunt animo Somnia lata tuo.
 Obscurasque domos lustras, viduatæque
 Phoebæ*

*Tecta nec obliquis picta sororis equis.
 Aurea quæ nunquā tacitâ spatiâ nocte
 Agmina, cōposito tramite vesper agit.
 Quæ*

Quò neq, purpureo ridēs nitidissimus ore
 Spectat ab Eois Lucifer ortus aquis.
 Nec roseis Aurora subit delata qua-
 drigis,

Vtilius surgens à sene diva suo.
 Nox ibi perpetuâ restit caligine calum,
 Qualis & Atraas cōdidit aura dapes.
 Nulla pruinosis errant animalia campis;
 Nullaq, frōs tumido sibilat acta Notō.
 Non avis obloquitur, nec opacis abdita
 silvis

Mæsta suū repetit Daulias ales I tim.
 Sed tamen & teneri passim spectantur
 amores,

Et jocus, & verbis gratia mixta suis.
 Latāq, crissantes Hebe currita capillos,
 Et quotquot comites aurea Cypris
 habet.

Hic quoque (quis credat?) tardis conut-
 via lychnis

Instruit à Como ducta ceterva suo.
 Quatin Threicia Rhodopæ culmine ma-
 tres

Orgia nocturni plena furoris agunt.
 Quaritur è densis piscosi Phasidos um-
 bris

Rara

*Rara avis, ut tardam provocet affa-
famem.*

*Siquid Orontais tēpestas misit ab oris,
Hoc sapit, intactas nec sinit esse dapes.
Pocula collucent variis calata figuris,
Pérque manus patrio more frequen-
ter eunt.*

*Fit strepitus, fertisque nitent, myrrhá-
que capilli,*

*Cūque suo Como turba sepulta madet.
At juvenes lepidique sedent, mixtique
puellis*

*Liberius madido qualibet ore serunt,
Vdāque confundunt pugnantibus oscula
linguis,*

*Vt numerū perdant continuata suum.
Mille ibi nequitias placidi meditantur
amantes,*

*Mille jocos, caussas mille lepōris habēt.
Mille Venus, totidēoque puer citus
excitat ignes,*

*Mille pharetratus fœdera nectit A-
mor.*

*O mihi sic faciles si sint, in amore puella
Blandāque lascivo basia dente pre-
mam;*

scio è quâ latebrâ, adulterorum manus non ignobilis profiluit ; inter quos & miles ille , qui danistæ uxorem corruperat: ac videbatur non aures modò, sed ipsum quoque aniculæ natum ab aduersariis exigere; quasi tam strenuo facinore in complexus iterum dominæ iturus . Ut breviter dicam, Martis hæc quædam spectacula erant. Iam mensæ ceciderant, & extrema bellaria proculcata, auxerant tristitiam scenæ. Nam parasiti aliqui

— *Molossici,*

Odorificique, & multum incomedistici, quibus tolenne colaphos perpeti, & frangi aulas in caput , amittere vitam , quàm prædam malebant ; & pro epulis , imò cum epulis occumbere , dulce & decorum videbatur. Erat etiam qui tripodè ictus elideret, qui veru vim arceret , qui palâ aut pistillo injuriam vindicaret. Nemo non armatus sæviebat. Dum spectamus , ecce familiaris noster **PANIPERCHES**, rectissimi ingenii

nii animique vir (cui non unam
 Lauream Musæ Vernaculæ debent)
 è Porticu in triclinium , & ad nos
 venit. cùmque repentinum hunc tu-
 multum propiùs miraretur , pænè
 in discrimen impetu pugnantium
 abstractus est. Sed accurrens A-
 derba, strenuamque amico pereun-
 ti opem ferens , è mediâ Paniper-
 chidem turbâ eripuit, & in Porti-
 cum reduxit. C O M V S. verò, mis-
 sis jam deliciis , ut tumultum seda-
 ret, in mediâ se furentium tur-
 bam immisit; & exsertâ voce, Quid
 hoc flagitii, inquit, ô Ciminerii?

Natis in usum latitia scyphis

Pugnare Thracum est: tollite Barbarum

Morem, verecundumque Bacchum

Sanguineis prohibete rixis.

Plura in hanc sententiam erant;
 quibus tamen leniri exulcerati
 utrimque injuriis animi nequaquam
 poterant. Creverant iræ, & extre-
 mam aliquam ruinam minabantur.
 Numen, quia negligi, imò sperni se
 vidit, cum L V X V L A S C I V I A-

QV E evanuit. Ergò magis misceri
 & confundi omnia ; & quasi arma
 etiam furori deessent , ad faces te-
 dâsque itum, & quicquid erat lumi-
 nis, pugnando extinctum est. Tum
 Nox, Tenebræ, & nigra omnis tur-
 ba , quæ in vestibulo Regiæ reman-
 serat, irrupit; & esse, quicquid apud
 Cimmericos fuerat, desinit. Ego ex
 umbrâ , silentio , & ipso Somno
 emergens , ad novam lucis usuram
 reverius sum.

FINIS.

CANDIDO

LECTORI.

SOMNIVM narravi, Lector; & ut argumenti fictio stilum produxit, diro sub finem terrore crucientum. an igitur expiandum? Vos Dii Tutari, & Avernunci adeste: sed tu molam puer falsam adfer, seu puram ex inquilino flumine aquam. An potius infelicem è silvâ vicinâ stipitem, ut crucem Calumnia figam, & petulantissimis Calumnia Myslis? O Candor! ô Veritas! quid non paucorum, & vel idiotarum garrula improbitas audet, cum mentiri impunè cœpit! Tacere, quamdiu ingenii & eruditionis modulus sugillatur, possum: cum vita, mores, animique indoles, loquendum est. Morbum & ego vulgi profani novi: solet insultare; sed silentium animo malè conscio imputat. Unde praeceps rumor, si liberâ grassetur viâ, obnoxiam innocentiam rapit: at quoties pudorem vis veritatis & responsio mentienti incutit fama, in libertatem

*inconcussa redit virtus , & invidiam
dissipat Sed nunc , quia huc me cogunt ,
obstaculum impura illa , & viperea lin-
gua inveniant : illa nomini , fama , &
tranquillitati meae per incrum Livo-
rem infesta . Obstaculum , inquam ,
hanc Epistolam , A SENATU ME-
DIOLANENSI AD ORDI-
NES BRABANTIAE missam : cu-
jus ego exemplar ab Amplissimo Viro
& Equite PHILIPPO MA-
SIO , eorundem Ordinum Consiliario
& Graphiario accepi. Tu vide , Lector ,
& salve.*

A M.

O R D I N I B V S

B R A B A N T I Æ.

Amplissimi O R D I N E S ,

E R Y C I V M P V T E A N V M,
 vestratē , Virum probum,
 doctum, & eloquentem, civitas hæc
 decem ab hinc annis in Italiam ve-
 nientem prima excepit, novit, ama-
 vit, fovit. Is, biennio hîc ferè tran-
 acto , quod propositum in animo
 diu habuerat, Italiam lustravit, Pa-
 tavijque studiorum gratiâ alterum
 biennium consedit, unde huc à no-
 bis ad publicum munus artis orato-
 riæ Juventuti Mediolanensi traden-
 dæ cum honorifico stipendio fuit e-
 vocatus. Quo in loco integrum sex-
 ennium docuit , magnâ cum suâ
 laude, magnâ item cum approbatio-
 ne nostrâ, totiûsque civitatis volu-
 pte atque utilitate. Interim verò,
 famâ viri scriptis etiam editis per-
 crebrescente, Civitate Romanâ do-

N 4

natus

natus est ; & paulopost à Potentissimo Rege nostro Catholico Historiographi hujus Provinciae Mediolanensis titulo , amplo cum honorario insignitus . Vxorem apud nos duxit honestam , honesto loco natam , ac benè moratam , ex quâ geminam suscepit prolem , utramque masculam ; ut meritò jam civis in hac urbe , non hospes habeatur : in quâ etiam , nequid ad plenam doctrinae laudem deesset , ab Amplissimo Iurisperitorum Mediolanensium Collegio Doctorem Lauream solenniter adeptus est . Nunc à vobis , Amplissimi ORDINES , Lovanium accersitus , supplex à nobis missionem petiit , quibus operam suam in aliquot adhuc annos jam antea locaverat ; restans se , nisi in Patriam vocaretur , nunquam nos deserturum ; quos tamen animo semper sit complexurus . cui cum nihil unquam , quod cuperet ab hoc Ordine fuerit denegatum , ne hoc quidem , licet nobis , Resque huic publicae

blicæ per incommodum, negare potuimus ; præsertim cum non ad externos migret, sed ad suos, & ad eos, qui sub tutelâ sunt ejusdem Potentissimi Regis nostri Catholici. Illum igitur, tametsi nobis ex contractu auctoratum, eâ obligatione solvimus, arbitrâque suo ad vos abire permisimus, bonis ominibus ac litteris hisce nostris eum prosequentes, quibus (abundantiâ potius amoris, quàm necessitate ullâ poscente) illum ex animo vobis commendamus. D. O. M. vos Amplissimi ORDINES, diu incolantes ferret. MEDIOLANI, die VII. Octobris, M. DC. VI.

*Præses, & Senatus Regius
Provincia Mediolanensis.*

Subsign.

Io. Bapt. Sacchi.

N 5

AD CLARISS. VFRVM
E R Y C I V M
 P V T E A N V M,
 C I V E M P A T R I C I V M Q V E
 R O M A N V M,
 & *Historiographum Regium,*

Cùm denuò C O M V M ederet,

E L E G I A.

E R Y C I, *Latia cui jam facundia
 lingua*

*Eloquii fasces imperiũque dedit;
 Cujus ab occasu nomẽ spatiatur ad oriũ,
 Quaque tegunt Getica rura perusta
 nives;*

*Quo duce surgẽtis tetigi libamina fama,
 Crescit & auspiciis gloria victa suis:
 Sint quibus utilitas legem præscribat
 agendi;*

*Et sapiant lucro quòd satis esse putet,
 Versaq; sollicitas ostendet charta calēdas,
 Et repetat digiti mobile fœnus iter:
 Cùm tamen & virtus, & amor te tangat
 honesti,*

Jurea

*Aurea Saturni tempora totus agis.
 Fortunæque minas, animoque admit-
 tis eodem*

*Munera, & ambiguas stantis in or-
 be vices.*

*Nec fora, nec leges, rabiosæve jurgia
 palles,*

*Fortia nec timidis verba dolenda reis.
 Sive Hyades, pluviûsve Noto comitatus
 Orion,*

*Sive minetur hiems, Erignêsve
 canis;*

*Leniter irriguos demergit somnus ocel-
 los,*

*Plenâq; tranquilla tēpora noctis agis.
 Nec subit Assyriâ merces portâda carinâ,
 Nec quod in aurato Maonis amne
 legit.*

*Sed faciles Divi, blandæque Heliconis
 alumna,*

*Objiciunt animo Somnia lata tuo.
 Obscurâsque domos lustras, viduatâque
 Phoebæ*

*Tectâ nec obliquis picta sororis equis.
 Aurea quò nunquâ tacitâ spatiâta nocte
 Agmina, cōposito tramite vesp̄er agit.
 Quò*

Quò neq; purpureo ridēs nitidissimus ore
 Spectat ab Eois Lucifer ortus aquis.
 Nec roseis Aurora subit delata qua-
 drigis,

Vtilius surgens à sene diva suo.
 Nox ibi perpetuâ vestit caligine calum,
 Qualis & Atraas cōdidit aura dapes.
 Nulla pruinosis errant animalia campis;
 Nullaq; frōs tumido sibilat acta Notō.
 Non avis obloquitur, nec opacis abdita
 silvis

Mæsta suū repetit Daulias ales I tim.
 Sed tamen & teneri passim spectantur
 amores,

Et jocus, & verbis gratia mixta suis.
 Latāq; crissantes Hebe tarrita capillos,
 Et quotquot comites aurea Cypris
 habet.

Hic quoque (quis credat?) tardis convit-
 tia lychnis

Instruit à Como ducta caterva suo.
 Qualia Threicia Rhodopæo culmine ma-
 tres

Orgia nocturni plena furoris agunt.
 Queritur è densis piscosi Phasidos um-
 bris

Rara

*Rara avis, ut tardam provoces affa
famem.*

*Siquid Orontais tēpestas misit ab oris,
Hos sapit intactas nec sinit esse dapes.
Pocula collucent variis calata figuris,
Pérque manus patrio more frequen-
ter eunt.*

*Fit strepitus, fertisque nitent, myrrhá-
que capilli,
Cūque suo Como turba sepulta madet.
At juvenes lepidūque sedent, mixti que
puellis*

*Liberius madido qualibet ore serunt,
Vdāque confundunt pugnansibus oscula
linguis,*

*Vt numerū perdant continuata suum.
Mille ibi nequitias placidi meditantur
amantes,*

*Mille jocos, caussas mille lepōris habēt.
Mille Venus, totidēque puer citus
excitat ignes,*

*Mille pharetratus fœdera nectit A-
mor.*

*O mihi sic faciles si sint, in amore puella
Blandāque lascivo basia dente pre-
mam;*

*Si tibi Nestoreos veniant, PVTEANE,
per annos*

*Candida fatali flamina ducta manu;
Si tibi sit sŏspes conjux, si dulcia nati
Pignora, pŕeque sui facta parētis eant;
Utque facis, tardum producas nomen in
ævum,*

*Effugiātque avidos pars tibi magna
rogos;
Castaliaſq; petam duce te felicius undas,
Cultaque Theſpiacis culmina sacra
choris;*

*Tūc ego votivas suspendā mille tabellas,
Nec paries nōstri non memor ullus
erit.*

*Ante deos omnes verno de flore coronam
Grinibus imponam Cypria Diva tuis;
Aſſyriōque madens lacrymatā cortice
myrrā,*

*Concipiā tacitas nō sine thure preces.
Tēque tuūmque colam toties Amathun-
tia natum,*

*Quot mihi purpurei sunt in amore
dies.*

NICOLAI BURGUNDI.

A P P R O B A T I O .

SOMNIVM hoc, titulum COMI, siue PHAGESIPOSITORVM CIMMERIORVM præfrens, ab ERYCIO PVTEANO, Linguae & Eloquentiae Latinae in Academia Lovaniensi Professore publico scriptum; *quia in promiscuos orbis mores, & aui nostri Luxum, praesertim Convivalem, nullius Gentis aut Urbis dehonestamento ludit*, dignum censeo quod in lucem exeat, cum fructu & voluptate publicâ legendum. Lovanii, 1 v. Non. Iunii. ClO. lOC. VIII.

GVILIELMVS FABRICIVS Noviomagus, Apostolicus & Archiducalis Librorum Censor.

S V M

SVMMA PRIVILEGII.

Serenissimorum Principum ALBERTI & ISABELLE CLARÆ EVGENIÆ, Archiducum Austria, &c. Diplomate cautum est, Nequis in provinciâ Brabantiz, locisque Transmosanis ERYCI PUTEANI COMVM, five PHAGESIPOsia CIMMERIA, SOMNIVM, à Censore Apostolico & Archiducali permis- sum & approbatum, præter volun- tatem GERARDI RIVII, Typo- graphi & Bibliopolæ jurati, proximo sexennio imprimat, aut alibi impressum huc inferat, vendâtve. Qui secus faxit, confiscationem li- brorum, aliâmq; incurrat mul- ctam, ipso Diplomate expressam, Bruxellæ, 1 v. Eid. Junii, Anni MD. CCC. VIII.

Subsignat.

Buschere:

4